

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

3278/2019. (XI. 5.) AB határozat	bírói döntés megsemmisítéséről	1858
3279/2019. (XI. 5.) AB határozat	bírói döntés megsemmisítéséről	1874
3280/2019. (XI. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1882
3281/2019. (XI. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1888
3282/2019. (XI. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1891
3283/2019. (XI. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1894
3284/2019. (XI. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1897
3285/2019. (XI. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1900
3286/2019. (XI. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1904
3287/2019. (XI. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1908
3288/2019. (XI. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1911
3289/2019. (XI. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1915
3290/2019. (XI. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1919
3291/2019. (XI. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1924
3292/2019. (XI. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1927

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3278/2019. (XI. 5.) AB HATÁROZATA

bírói döntés megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes, dr. Dienes-Oehm Egon és dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Veszprémi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 3.KpK.50.080/2016/4. számú végzése alaptörvény-ellenes, ezért azt a döntéssel felülvizsgált hatósági eljárásra kiterjedő hatállyal megsemmisíti.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Belovai Zsuzsanna és Váraljai Tamás indítványozók személyesen eljárva alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő.
- [2] Az indítványozók közösen előterjesztett beadványukban az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Veszprémi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 3.KpK.50.080/2016/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panasszal éltek. Ezen túlmenően az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján az építésügyi és építésfelügyeleti hatósági eljárásokról és ellenőrzésekről, valamint az építésügyi hatósági szolgáltatásokról szóló 312/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 4. § (1)–(5) bekezdései, a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. tv. (a továbbiakban: Ket.) 15. § (6a) bekezdésének második mondata, továbbá az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. tv. (a továbbiakban: Étv.) 53/C. § (11) bekezdése Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálatát kérték az Alkotmánybíróságtól.
- [3] Az indítványozók az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyet ismertetve előadták, hogy a gyermekeik osztatlan közös tulajdonában álló ingatlanon élethosszig tartó haszonélvezeti joguk áll fenn. 2015 nyarán nem hivatalos forrásból arról értesültek, hogy a szomszédos ingatlanon építkezés fog kezdődni, azonban a tervezett építkezésről egyetlen az ingatlan tulajdoni lapján szereplő jogosult sem kapott hatósági értesítést. Az indítványozók álláspontja szerint a tervezett építkezés több okból is jogszabályellenes, továbbá sérti az indítványozók Alaptörvényben biztosított jogait, ezért minden lehetséges hatósági és bírósági fórumon, minden lehetséges formában előadták az építési engedély kiadása illetve az eljárás jogszerűtlenségével kapcsolatos panaszukat, kérelmüket. Az eljárás hatóságok azonban a kérdés érdemét nem vizsgálták, arra tekintettel, hogy az építési engedély mint közigazgatási hatósági határozat kiadásra került, és azok, akiknek a határozat kézbesítésre, illetve közlésre került, 15 napon belül nem fellebbeztek. Mivel a határozat akkor már több mint hat hónapja jogerőre emelkedett, az indítványozók az ügyfélkörbe nem voltak bevonhatók. Az eljárás bíróságok az ügy érdemével szintén nem foglalkoztak, eljárásuk csak az ügyfélstátusz vizsgálatára szorítkozott. Az indítványozók időközben beszerezték a szomszédos ingatlanra vonatkozó építési engedélyt, melynek végén a kézbesítési kör csak az építetót mint ügyfelet tünteti fel, tehát az indítványozók sem az eljárás megindításáról, sem a határozat jogerőre emelkedéséről nem kaptak semmilyen értesítést vagy tájékoztatást. Az indítványozók beadványaikban hivatkoztak arra, hogy a szomszédos ingatlan építési engedélyezési eljárásába való hat hónapon belüli

becapcsolódásuknak nyilvánvaló akadályát képezte, hogy hatósági értesítés hiányában az eljárás megindulásáról, de még annak lezárultáról sem kaptak semmilyen értesítést. Az indítványozók hangsúlyozták, hogy az eljárás hatóságok és bíróságok által sem vitatottan a fellépésük tekintetében önhibából eredő mulasztás őket nem terhelte.

- [4] Az indítványozók mint kérelmezők beadványára a Veszprém Megyei Kormányhivatal Építésügyi Osztálya VED/001/555-8/2015 ügyiratszámom 2015. augusztus 13. napján kelt tájékoztató levelet küldött, melyben a hatóság megállapította, hogy az indítványozók ügyfélként nem kerültek megjelölésre, így a 2014-ben jogerőssé és végrehajthatóvá vált döntésről nem értesültek. Egyúttal arról tájékoztatták az indítványozókat, hogy mivel az ügyben ügyfélként nem vettek részt, az eljárásról és a döntésről a hatóság további részletes tájékoztatást nem adhat. Továbbá a több mint egy évvel azelőtt jogerőre emelkedett és végrehajtható döntéssel zárult építéshatósági ügyben újabb ügyfél bevonására a jogszabályok alapján felügyeleti eljárás keretében sincs jogi lehetőség. Emellett kitért a hatóság arra, hogy a felügyeleti szerv jogosult megvizsgálni az ügyben eljáró hatóság eljárását, illetve döntését. Azonban az elsőfokú hatóság döntése nem változtatható, és nem semmisíthető meg, ha semmisségi ok hiányában az ügyfél jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogait sértené. A hatóság szerint a meglévő építmények esetében a szerzett jogokat elismerve a hatályos övezeti előírásokat csak az új épület építése esetén kell figyelembe venni.
- [5] Az indítványozók nem értettek egyet a hatóság tájékoztatójában foglaltakkal, ezért bírósághoz fordultak. A bíróság a kereseti kérelmüket idézés kibocsátása nélkül elutasította azzal, hogy a döntés fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett, valamint a tájékoztató nem minősül a Ket. 72. §-a értelmében az ügy érdemében hozott döntésnek, így azzal szemben közigazgatási per nem kezdeményezhető. Az indítványozók fellebbezése nyomán eljáró másodfokú bíróság a végzést hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította, mely során vizsgálendő az alperesek ügyfélstátusza, illetve hogy született-e olyan döntés, mely az ügyfélstátusz hiányát állapította volna meg. A másodfokú bíróság hangsúlyozta, hogy az építető oldaláról a jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogok védelme csak jogszerű határozatra alapítható.
- [6] A megismételt eljárásban született meg a jelen alkotmányjogi panaszindítványban megsemmisíteni kért, a Veszprémi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság által 3.Kpk.50.080/2016/4. szám alatt meghozott végzés, amely a Veszprém Megyei Kormányhivatal VED/001/555-8/2015. számú tájékoztatójával szemben előterjesztett felülvizsgálati kérelmet elutasította, a tájékoztatót mint tartalmában jogszerűt helybenhagyta, indokolása lényegében megegyezik a hatósági tájékoztatóban foglaltakkal.
- [7] 2. Az indítványozók álláspontja szerint az alkotmányjogi panasszal támadott végzés és a sérelmezett jogszabályi rendelkezések alkalmazása révén sérült az Alaptörvény I. cikk (1)–(3) bekezdésébe foglalt alapvető jogok tiszteletben tartásának elve, a II. cikk szerinti emberi méltósághoz való joguk, a VI. cikk (1) bekezdése szerinti magánszféra védelméhez való joguk, a XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való joguk, a XV. cikk (1)–(2) bekezdésébe foglalt diszkrimináció tilalma, a XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes hatósági eljáráshoz való joguk, a XXV. cikkben szereplő petíciós joguk, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való joguk, és a (7) bekezdésbe foglalt jogorvoslathoz való joguk is. Ezen túlmenően feltűntették az Alaptörvény 28. cikkét, valamint a B) cikk (1) bekezdését, az R) cikk (1)–(3) bekezdéseit és a T) cikk (3) bekezdését is.

II.

- [8] 1. Az Alaptörvénynek az alkotmányjogi panaszban hivatkozott rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„R) cikk (1) Az Alaptörvény Magyarország jogrendszerének alapja.

(2) Az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelezőek.

(3) Az Alaptörvény rendelkezéseit azok céljával, a benne foglalt Nemzeti hitvallással és történeti alkotmányunk vívmányaival összhangban kell értelmezni.”

„T) cikk (3) Jogszabály nem lehet ellentétes az Alaptörvénnyel.”

„I. cikk (1) AZ EMBER sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani. Védelmük az állam elsőrendű kötelezettsége.

(2) Magyarország elismeri az ember alapvető egyéni és közösségi jogait.

(3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogatástól kezdve védelem illeti meg.”

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák.”

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, szülei vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el. [...]

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a jogzan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

[9] 2. A 2017. december 31-ig hatályban volt Ket. érintett rendelkezései:

„15. § (1) Ügyfél az a természetes vagy jogi személy, továbbá jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, akinek jogát vagy jogos érdekét az ügy érinti, akit hatósági ellenőrzés alá vontak, illetve akire nézve a hatósági nyilvántartás adatot tartalmaz. [...]

(3) Törvény vagy kormányrendelet meghatározott ügyfajtában megállapíthatja azon személyek körét, akik az (1) bekezdésben foglaltak vizsgálata nélkül ügyfélnek minősülnek. Az (1) bekezdésben foglaltak vizsgálata nélkül ügyfélnek minősül jogszabály rendelkezése esetén az abban meghatározott hatásterületen lévő ingatlan tulajdonosa és az, akinek az ingatlanra vonatkozó jogát az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezték.

(4) Az ügyfél jogai megilletik az ügy elbírálásában hatóságként vagy szakhatóságként részt nem vevő szervet is, amelynek feladatkörét az ügy érinti.

(5) Meghatározott ügyekben jogszabály ügyféli jogosultságokat, illetve ügyféli jogállást biztosíthat azoknak a civil szervezeteknek, amelyeknek a nyilvántartásba vett tevékenysége valamely alapvető jog védelmére vagy valamilyen közérdek érvényre juttatására irányul.

(5a) A hatósági eljárásban azokat a civil szervezeteket, amelyeknek a nyilvántartásba vett tevékenysége valamely alapvető jog védelmére vagy valamilyen közérdek érvényre juttatására irányul, az eljárás során megilleti a nyilatkozattételi jog. A nyilatkozat az eljáró hatóságot nem köti.

(6) Az eljárás megindításáról szabályszerűen értesített ügyfél ügyféli jogainak gyakorlását törvény ahhoz a feltételhez kötheti, hogy az ügyfél az elsőfokú eljárásban nyilatkozatot tesz vagy kérelmet nyújt be. A nyilatkozat, illetve a kérelem tartalmi követelményeit a törvény vagy a felhatalmazása alapján kiadott kormányrendelet meghatározhatja.

(6a) Törvény előírhatja, hogy a hatósági döntés jogerőre emelkedésétől és végrehajthatóvá válásától számított, a törvényben meghatározott, legalább hat hónapos határidőn túl további ügyfél nem vehet részt az eljárásban. Ebben az esetben a határidő elmulasztása esetén igazolási kérelem benyújtásának nincs helye.

(7) A természetes személy ügyfélnek akkor van eljárási képessége, ha cselekvőképesnek minősül. Jogszabályban meghatározott esetben a korlátozott cselekvőképességgel rendelkező személyt is megilleti az eljárási képesség. Ha eziránt kétség merül fel, az eljáró hatóság hivatalból vizsgálja az eljárási képesség meglétét, és ha annak hiányát állapítja meg, úgy az ügyfél helyett törvényes képviselőjét vonja be az eljárásba, illetve az erre vonatkozó iratok csatolásával ügygondnok kirendelését kéri, vagy ha törvény vagy kormányrendelet lehetővé teszi – az ügygondnok kirendelésére vonatkozó részletes szabályok meghatározásával –, maga gondoskodik ügygondnok kirendeléséről.

(8) Az eljárás megindítására irányuló kérelmet benyújtó ügyfélen kívüli ügyféli jogállást megtagadó végzés ellen önálló fellebbezésnek van helye.”

[10] 3. Az Étv. érintett rendelkezése:

„53/C. § (11) Az építésügyi és az építésfelügyeleti hatóság eljárást lezáró döntésének jogerőre emelkedésétől és végrehajthatóvá válásától számított hat hónapot követően új ügyfél nem vehet részt az eljárásban.”

[11] 4. Az R. érintett rendelkezései:

„4. Ügyféli kör

4. § (1) Az építésügyi hatóság engedélyezési és tudomásulvételi eljárásában, az építésfelügyeleti hatóság építésrendészeti eljárásában külön vizsgálat nélkül ügyfélnek minősül az építető és az építési tevékenységgel érintett telek – az országos településrendezési és építési követelményekről szóló kormányrendelet szerinti mezőgazdasági birtoktest esetén az ahhoz tartozó valamennyi telek, építmény, építményrész tulajdonosa.

(2) Az (1) bekezdésben foglaltakon túlmenően az építésügyi és az építésfelügyeleti hatósági eljárásokban minden esetben vizsgálni kell az ügyféli jogállását annak, akinek az építési tevékenységgel érintett telekre, építményre vonatkozó jogát az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezték.

(3) A szakhatóságok állásfoglalásuk tartalma erejéig ügyféli kört, hatásterületet állapíthatnak meg a jogszabályokban foglaltak szerint.

(4) Nincs ellenérdekű ügyfél az eljárásban, ha az építető benyújtotta az ügyben érintett összes ügyfélnek a kérelmezett építési tevékenység végzéséhez történő, az építésügyi-műszaki dokumentáció ismeretében tett és az abban foglaltakkal egyetértést tartalmazó teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt nyilatkozatát.

(5) Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény [...] 53/G. § (2) bekezdése alkalmazása során nyilatkozatnak kell tekinteni a tényállás tisztázására felhasználható tényekről, bizonyítékokról nyújtott ismereteket, vagy a tanúvallomással, a szakértői véleménnyel, a helyszíni szemlén vagy az ellenőrzés során tett megállapítással kapcsolatos észrevételt.”

III.

[12] 1. Az Alkotmánybíróság elsőként megvizsgálta, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságára vonatkozó törvényi kritériumoknak, és az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján tanácsban eljárva az alkotmányjogi panaszt 2017. július 4-én befogadta, azzal, hogy a jelen alkotmányjogi panasz ügyben vizsgálendő kérdés: az Alaptörvénnyel összhangban áll-e az alapul szolgáló ügyfél-fogalom hatósági értelmezése, valamint a hatósági eljárás megindításáról szóló tájékoztatás, illetve a hatósági határozat kézbesítésének (az erről szóló tájékoztatásnak) elmaradása érinti-e az indítványozók által megjelölt Alaptörvényben rögzített jogaikat

[13] Az Alkotmánybíróság az eljárása során megállapította, hogy az indítványozók által előterjesztett – az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti – alkotmányjogi panaszban sérelmezett rendelkezések egy része már nem hatályos. A Ket. egészét az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.)

142. §-a 2018. január 1-jével hatályon kívül helyezte, míg az Étv. 53/C. §-át az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvény és a közigazgatási perrendtartásról szóló törvény hatálybalépésével összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2017. évi L. törvény 130. § (4) bekezdése 2018. január 1-jei hatállyal módosította.

- [14] 2. Az Alkotmánybíróság következetesen érvényesített gyakorlata szerint hatályon kívül helyezett jogszabályi rendelkezés alkotmányosságának vizsgálatát kizárólag akkor végzi el, ha annak alkalmazhatósága is eldöntendő kérdés. A konkrét normakontroll eseteiben, az Abtv. 25. §-ában foglalt bírói kezdeményezés, valamint a 26. § és 27. § szerinti alkotmányjogi panasz alapján – mivel ilyenkor alkalmazási tilalom kimondása merülhet fel – az Alkotmánybíróság a már nem hatályos rendelkezés alkotmányellenességét is vizsgálja. Tekintettel arra, hogy a jelen beadvány az Abtv. 26. § (1) bekezdése, valamint 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz eljárás kezdeményezésére irányult, az Alkotmánybíróság az alapügyben alkalmazott, hatályban már nem lévő jogszabályi rendelkezésekre figyelemmel folytatta le a vizsgálatot.

IV.

- [15] Az alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint megalapozott.

[16] 1. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban részint azt sérelmezték, hogy a szomszédos telken tervezett építkezés építésügyi hatósági eljárása során, illetve az építési engedély kiadásakor őket nem értesítették, az eljárásban ügyfélként nem vehettek részt. Amikor nem hivatalos forrásból értesültek a tervezett építkezésről azonnal jelezték aggályaikat, és ügyféli minőségben való fellépési szándékukat. Az eljáró közigazgatási hatóság azonban tájékoztató levélben arra hivatkozott, hogy az építési engedély már több mint hat hónapja jogerőssé vált, így további ügyfél nem léphet fel.

[17] 1.1. Az Alkotmánybíróság korábban már több alkalommal foglalkozott az ügyfél-fogalom kérdésével.

[18] Az Alkotmánybíróság a Ket. 15. § (1) bekezdésében meghatározott ügyfél-fogalmat a Ket. általános érvényű és garanciális jellegű előírásának tekintette, melyet mindig az adott közigazgatási hatósági ügy tárgyát képező alanyi jogok és jogos érdekek vizsgálata figyelembevételével kell tartalommal megtölteni. Ehhez – a jogképességen túl – az ügyfélképeség feltétele az ügyben való érintettség. A Ket. tehát kifejezetten tág körben biztosította az ügyféli jogosultságot, és ennek eszközeként nem taxatív felsorolást alkalmazott, hanem lehetővé tette az egyedi ügy sajátos körülményeinek értékelését {5/2018. (V. 17.) AB határozat, Indokolás [4]}.

[19] Az ügyféli minőséget illetően az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy a Ket. ügyfél- definíciójának célja az volt, hogy a közigazgatási eljárásban mindenki érvényesíthesse jogát, jogos érdekét, ezzel kapcsolatos igényét. Ezt a főszabályt egészítette ki a Ket. 15. § (3) bekezdése, amely szerint törvény vagy kormányrendelet meghatározott ügyfajtában megállapíthatja azoknak a személyeknek a körét, akik az (1) bekezdésben foglaltak vizsgálata nélkül ügyfélnek minősültek. Ezen kiegészítő szabály tehát az ügyféli kör bővítését, nem pedig annak szűkítését tette lehetővé. Ezzel összhangban mondta ki a Ket. 13. § (6) bekezdése, hogy jogszabály csak a Ket. törvényi rendelkezéseivel összhangban álló kiegészítő rendelkezéseket állapíthat meg. Az Alkotmánybíróság – visszautalva a 36/2008. (IV. 3.) AB határozatra – rámutatott, hogy amellett, hogy törvényi szinten is csak korlátozottan lehet az ügyféli minőség körét szűkíteni, alacsonyabb szintű jogszabályban az Alaptörvénybe ütközik a lehetséges ügyfelek körének kategorikus szűkítése. Ahogyan a különös eljárási szabályok sem szűkíthetik a Ket. általános ügyfélfogalmát, azt csupán bővíthetik vagy pontosíthatják, a közigazgatási hatósági eljárás sajátosságai és sokfélesége alapján {5/2018. (V. 17.) AB határozat, Indokolás [5]; 36/2008. (IV. 3.) AB határozat, ABH 2008, 1367; 249/D/2009. AB határozat, ABH 2011, 1940}.

[20] A 12/2015. (V. 14.) AB határozatban szintén az ügyféli jogállás értelmezése tárgyában döntött az Alkotmánybíróság. Az alapul szolgáló ügyben telekalakítási engedélyezési eljárásban a hatóság nem kézbesítette a telekalakítási engedélyről szóló határozatot a szomszédos ingatlan tulajdonosa részére, melyet később a hatóságok azzal indokoltak, hogy jogszabály nem írja elő a szomszédos ingatlan tulajdonosának értesítését. Az Alkotmánybíróság azonban a határozata rendelkező részében kimondta, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelmény, hogy a Ket. 15. § (1), (3) és (8) bekezdésének alkalmazása során „a telekalakítási eljárással érintett telekkel közvetlenül szomszédos telek tulajdonosát is ügyfélnek kell tekinteni”. Az Alkotmánybíróság ezen határozatát alapvetően a jogorvoslathoz való joga sérelmének megvalósulására alapozta. Indokolásában részletesen áttekintette a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket, ezen belül kitért

a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényben (a továbbiakban: Ptk.) fellelhető szomszédjogi szabályokra, valamint utalt arra is, hogy a Ket. széleskörű, átfogó ügyfélkört határozott meg, amelyhez kapcsolódóan különböző szakhatósági eljárásokra vonatkozó szabályozások (pl.: tűzvédelmi előírások) kifejezetten előírták „a közvetlenül szomszédos telekkel rendelkezni jogosult ügyféli jogállásának hivatalból való vizsgálatát”. Ezekre az Alkotmánybíróság úgy tekintett, amelyek nyilvánvalóan a szomszédok jogos érdekeire tekintettel születtek meg {12/2015. (V. 14.) AB határozat, Indokolás [19]–[21]}.

- [21] Hasonlóképpen az ügyféli jogállás elutasításának alkotmányossági megítélése volt a tárgy a 3241/2017. (X. 10.) AB határozattal elbírált alkotmányjogi panasznak. Szintén telekalakítási eljárásban kérte ügyfélkénti regisztrációját az indítványozó, arra hivatkozással, hogy a telekalakítással érintett ingatlanal közvetlenül telekhatáros ingatlan tulajdonosa, és jogos érdekeit, valamint jogszabályt sért a tervezett telekalakítás. Az Alkotmánybíróság ez esetben is alaptörvény-ellenesnek minősítette és megsemmisítette az ügyféli jogállást elutasító bírósági végzést. Fenntartva a 12/2015. (V.14.) AB határozatában foglaltakat rámutatott, hogy míg a korábbi ügyben a jogorvoslathoz való jog sérelme okán valósult meg az alaptörvény-ellenesség, addig ebben az ügyben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglaltakkal ellentétben állónak tekintette a sérelmezett bírósági végzést {3241/2017. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [28]–[30], [37]}.
- [22] 1.2. Jelen ügyben azonban nem az ügyféli minőség megtagadása okozta az indítványozók sérelmének alapját, tekintve, hogy ilyen döntés nem született. Ezt – a jelen ügy előzményét képező – a hatósági eljárás felülvizsgálata iránti perben első fokon eljáró bíróság is elismerte, és erre tekintettel először a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül elutasította. A Veszprémi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 3.K. 27.157/2016/2. számú végzése szerint az iratanyagból megállapítható volt, hogy az adott építési engedélyezési ügyben 2014-ben elsőfokú döntés született, amely fellebbezés hiányában első fokon jogerőre emelkedett. Az építési engedélyezési ügyben másodfokú eljárásra, így másodfokú határozat hozatalára nem került sor, azaz egyik jogosult sem gyakorolta a jogorvoslati jogát. Miután az ügyben másodfokú döntés nem született, nem volt olyan határozat, amelynek bírósági felülvizsgálatára közigazgatási perben sor kerülhetett volna. Kiemelte a bíróság, hogy a felperesek (jelen ügy indítványozói) 2015. július 15-i beadványára az alperesi közigazgatási hatóság egy tájékoztató levélben reagált, az a tájékoztató levél azonban nem minősült a Ket. 72. §-a értelmében az ügy érdemében meghozott határozatnak. Így ezen tájékoztató ellen közigazgatási pert kezdeményezni nem lehetett.
- [23] A bíróság szerint téves volt a felperesi keresetlevélben az az okfejtés, amely a téves határozati formában meghozott döntések felülvizsgálhatóságát érintő jogegységi határozat alkalmazhatóságára utalt. Az eljáró bíróság szerint ugyanis nem arról volt szó, hogy az alperesi közigazgatási hatóság az elsőfokú döntéssel szembeni fellebbezést tájékoztató formában bírálta el tévedésből érdemben, hanem arról, hogy az alperes a feleket a beadványukat és az ügy érdemét érintő tájékoztatással látta el. A bíróság úgy ítélte meg, hogy ezzel a tájékoztatással az alperesi közigazgatási hatóság nem hozott a Ket. 72. §-ának megfelelő érdemi döntést. A bíróság egyértelművé tette, hogy az alperes tájékoztató levele nem az építési engedély ellen benyújtott felperesi beadványt bírálta el érdemben, mindössze a beadványt benyújtó felperesi ügyfeleknek az adott ügyről szóló tájékoztatását szolgálta. A bíróság szerint ezért nem állt fenn az adott ügyben annak feltétele, hogy a bíróság az alperesi tájékoztató levelet mint téves formában meghozott közigazgatási döntést vizsgálja felül (lásd: Veszprémi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 3.K. 27.157/2016/2. számú végzése 3. oldal 2. és 3. bekezdés).
- [24] 1.3. A felperesek (jelen ügy indítványozói) fellebbezése nyomán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság végzését hatályon kívül helyezte és az első fokú bíróságot a kérelem nemperes eljárásban történő elbírálására és új határozat hozatalára utasította. Indokolásában rámutatott, hogy az elsőfokú bíróság akkor járt volna el helyesen, ha mind az alperesi közigazgatási hatóságnál, mind pedig a bíróságnál előterjesztett felperesi kérelmeket úgy kezelte volna, hogy azok elsődlegesen az ügyféli státusz megállapítására irányultak, és azt kellett volna vizsgálnia, hogy a hatóságok miként foglaltak állást a kérdésben. A másodfokon eljáró bíróság utalt a Legfelsőbb Bíróság Kfv.III.37.136/2010. (BH2011.82.) döntésében kifejtettekre, miszerint az ügyféli státusz hiányát megállapító alperesi döntés végzésnek minősül, amelynek befogadhatóságát nemperes eljárásban kell megállapítani. Erre tekintettel helyezte hatályon kívül az első fokú bíróság végzését, és utasította az első fokú bíróságot az új eljárásnak nem peres eljárás keretében történő lefolytatására. Vizsgálni rendelte, hogy az alperesek részéről van-e olyan nem alakszerű formában hozott döntés, amely a felperesek ügyféli jogállására vonatkozik, és a kérelmezők beadványa utal-e ezzel kapcsolatban jogorvoslati kérelemre. Megjegyezte ugyanakkor, hogy a bírói gyakorlat egységes abban, hogy az építettől oldaláról a jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogok védelme

csak jogerős határozat esetén vizsgálendő körülmény (KGD.2010.165.) továbbá, hogy ez jogsértő határozatra nem alapítható (BH2016.25.). Abban az esetben tehát, ha az építési hatóság határozata a Ket. szerint olyan hibában szenved, amely következtében az nem vált jogerőssé, a felperesekkel szemben az építető jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogára való hivatkozás is alaptalan (lásd: Veszprémi Törvényszék mint másodfokú bíróság 3Kpkf.20.950/2016/4. számú végzése 3–4 oldal).

- [25] 1.4. A megismételt eljárásban az első fokon eljáró bíróság hatósági eljárás felülvizsgálata tárgyában indított közigazgatási nemperes eljárásban a kérelmezők felülvizsgálati kérelmét, mely a hatóság VED/001/555-8-2015. számú tájékoztatása ellen irányult, elutasította. A végzés indoklásában tényállásként a bíróság a következőket állapította meg: az engedélyezési eljárásban a felperesek mint az építési engedély kérelemmel érintett ingatlanal közvetlenül szomszédos ingatlan hasznélvezői ügyfélként nem vettek részt. Az építési engedély fellebbezés hiányában jogerőssé és végrehajthatóvá vált. A felperesek által az építési engedély felülvizsgálata tárgyában előterjesztett kérelmükben kifogásolták, hogy őket az elsőfokú építési engedélyezési eljárásba ügyfélként nem vonták be, arról nem értesültek, a határozatot nem kapták meg, így azzal szemben jogorvoslattal sem élhettek. Erre a beadványra a hatóság tájékoztatás formájában válaszolt, melynek lényege, hogy az építési engedélyezési eljárás lezárult, az engedély jogerőssé és végrehajthatóvá vált. Az engedélyezési eljárásban a kérelmezők ügyfélként nem vettek részt, ügyfélként való bevonásuk pedig a Ket. 15. § (6a) bekezdése, továbbá az Étv. 53/C. § (11) bekezdése értelmében már nem lehetséges. Építési ügyben ugyanis az eljárást lezáró döntés jogerőre emelkedésétől számított hat hónapot követően új ügyfél az eljárásban már nem vehet részt. A hatóság a tájékoztatóban utalt arra is, hogy a kérelmezők felülvizsgálati kérelme felügyeleti eljárás keretében nem teljesíthető a Ket. 115. § (4) bekezdés c) pontjában írottak miatt, miután az jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogot sértene. A kérelmezők 2016. február 27-én kelt beadványukban az építési engedélynek, valamint a hatóság tájékoztató levelének bírósági felülvizsgálatát, és ezeknek jogszabálysértés miatti hatályon kívül helyezését kérték.
- [26] 1.5. A törvényszék mint másodfokú bíróság hatályon kívül helyező és új eljárásra utasító végzése értelmében a megismételt eljárásban eljáró elsőfokú bíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy a hatóság tájékoztatója a kérelmezők beadványára ugyan nem alakszerű formában hozott döntés, azonban a kérelmezők ügyféli státuszára megállapításokat tartalmaz. Lényeges tartalomként kiemelte, hogy a kérelmezők az alapeljárásban nem voltak ügyfelek, utólagos ügyfélkénti elismerésükre pedig jogszabályi rendelkezés folytán nem kerülhet sor. A bíróság erre tekintettel leszögezte, hogy tartalma szerint a tájékoztató a kérelmezők ügyféli státuszának elismerése tárgyában hozott közigazgatási aktus, amelynek felülvizsgálata a közigazgatási nemperes eljárásról szóló 2005. évi XVII. törvény (Knp.) alapján történik. Az 1/2009. KJE határozat értelmében a téves vagy nem alakszerű formában megjelenő közigazgatási aktust tartalma szerinti eljárásban kell felülvizsgálni, ez a tárgyi ügyben a közigazgatási nemperes eljárás. A bíróság felidézte, hogy a Knp. 3. § (1) bekezdése értelmében a hatóság közigazgatási ügyben hozott végzése ellen az ügyfél, továbbá a rá vonatkozó rendelkezés esetén az eljárás egyéb résztvevője a végzés bírósági felülvizsgálatát jogszabálysértésre hivatkozással a végzés közlésétől számított 30 napon belül kezdeményezheti. A (2) bekezdés szerint a kérelem tárgyában a közigazgatási és munkaügyi bíróság nemperes eljárásban végzést hoz, míg a (4) bekezdés szerint lényeges eljárási szabálysértés esetén a bíróság a végzést hatályon kívül helyezi, szükség esetén a hatóságot új eljárásra kötelezi. A bíróság végzése ellen további jogorvoslatnak helye nincs.
- [27] 1.6. Mindezekre figyelemmel, a megismételt elsőfokú eljárásban a bíróság arra a megállapításra jutott, hogy a hatóság a tájékoztatóban érdemben helytálló megállapításokat tett. A kérelmezők ügyféli státuszának megállapítása már azért nem lehetséges, mert annak jogszabályi akadálya van. Hangsúlyozta a bíróság, hogy az építési engedély benyújtásakor hatályos szabályozás értelmében az R. volt alkalmazandó. Az eljáró bíróság szerint 4. § (1)–(3) bekezdései értelmében a kérelmezők – akik az építési engedély kérelemmel érintett ingatlanal közvetlenül szomszédos ingatlanalnak a jogosultjai – nem minősültek az alapeljárásban ügyfélnek, ezért a hatóságnak nem volt olyan kötelezettsége, hogy őket az eljárásba ügyfélként bevonja, ezért ennek elmaradását a kérelmezők alaptalanul kifogásolták. Utalt a bíróság arra is, hogy az alkalmazandó R. 2013. január 1-jével lépett hatályba, ezzel egyidejűleg hatályát veszítette a korábbi eljárási szabályokat tartalmazó 193/2009. (IX. 15.) Kormányrendelet, amelynek 3. § (3) bekezdése értelmében a korábbi eljárásokban minden esetben vizsgálni kellett a kérelem tárgya szerinti ingatlanal közvetlenül szomszédos telekkel rendelkezni jogosultaknak az ügyféli jogállását is.

- [28] A megismételt elsőfokú eljárásban a bíróság a jogszabályváltozásból azt a következtetést vonta le, hogy már nem kellett a hatóságnak a kérelmezőket ügyfélként az eljárásba bevonnia. Mindezekre tekintettel úgy ítélte meg, hogy a hatóság a kérelmezők ügyféli státuszának elismerésére vonatkozó kérelmet helytállóan bírálta el, még akkor is, ha azt nem alakszerű határozatban tette. A hatóság döntésének hatályon kívül helyezésére pedig nem kerülhetett sor, mert a bíróság álláspontja szerint a hatóság döntése jogszerű volt, azt „jogszabálysértés nem terheli”.
- [29] 2. Az Alkotmánybíróság nem osztja a megismételt elsőfokú bírósági nemperekes eljárásban született végzésben foglalt bírósági álláspontot.
- [30] Az Alkotmánybíróság leszögezi, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz eljárásban is az a feladata, hogy az Alaptörvénnyel való összhangot vizsgálja. A tényállás megállapítása, a bizonyítási eljárás, ezen belül is a bizonyítékok értékelése az eljáró bíróságok ítélező tevékenységének részét képezi. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdése, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az Alkotmánybíróságnak nem feladata a konkrét jogvitákban való ítélezés, kizárólag arra van hatásköre, hogy alkotmányossági szempontból vizsgálja felül az eléje tárt bírói döntést, és kiküszöbölje az azt érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet {3315/2014. (XI. 21.) AB végzés, Indokolás [16]; 3014/2015. (I. 27.) AB végzés, Indokolás [14]; 3029/2013. (II. 12.) AB végzés, Indokolás [16]}. Mindezeket szem előtt tartva az Alkotmánybíróság a jelen alkotmányjogi panasz eljárásban is csak annak vizsgálatára szorítkozhatott, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott bírósági végzés összhangban áll-e az Alaptörvénnyel, illetve az indítványban állított – az Alaptörvényben biztosított – jogok sérelme fennáll-e.
- [31] A jelen alkotmányjogi panasszal támadott bírósági végzésben a bíróság abból kiindulva vezette le álláspontját, hogy az alkalmazandó R. 2013. január 1-jével lépett hatályba, ezzel egyidejűleg hatályát veszítette a 193/2009. (IX. 15.) Kormányrendelet, amelynek 3. § (3) bekezdése értelmében a korábbi eljárásokban minden esetben vizsgálni kellett a kérelem tárgya szerinti ingatlanról közvetlenül szomszédos telekkel rendelkezni jogosultak ügyféli jogállását is. Az alkalmazandó szabályozás azonban erre vonatkozó egyértelmű előírást nem tartalmazott, tehát a szomszédos ingatlan jogosultjait nem kellett értesíteni.
- [32] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 28. § (1) bekezdése értelmében a 27. §-ban meghatározott bírósági döntés vizsgálatára irányuló eljárásban a 26. § szerinti jogszabály Alaptörvénnyel való összhangját illető vizsgálatot is lefolytathatja. Ez alapján az Alkotmánybíróság áttekintette a – sérelmezett bírósági végzés meghozatalakor hatályos szabályozást –, és a következőket tartja szükségesnek kiemelni.
- [33] Az idézett R. ugyan valóban nem tartalmazza nevesítve azt, hogy a szomszédos telek jogosultjait értesíteni kellene. Ugyanakkor az ügyféli kört illetően a következőképpen fogalmaz: „4. § (1) Az építésügyi és az építésfelügyeleti hatósági eljárásban külön vizsgálat nélkül ügyfélnek minősül az építető és az építési tevékenységgel érintett telek, építmény, építményrész tulajdonosa.” A (2) bekezdésben pedig rögzíti, hogy „[a]z (1) bekezdésben foglaltakon túlmenően az építésügyi és az építésfelügyeleti hatósági eljárásokban minden esetben vizsgálni kell az ügyféli jogállását annak, akinek az építési tevékenységgel érintett telekre, építményre vonatkozó jogát az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezték. Ezen túlmenően utal a hatásterület megállapításának lehetőségére azaz: „[a] szakhatóságok állásfoglalásuk tartalma erejéig ügyféli kört, hatásterületet állapíthatnak meg a jogszabályokban foglaltak szerint” [lásd: R. 4. § (3) bekezdés]. Ezen hatásterületen belül külön vizsgálat nélkül, automatikusan megilleti az ügyféli jogállás az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett jog jogosultjait. Ugyanakkor azt is leszögezi a jogalkotó, hogy csak abban az esetben nincs ellenérdekű ügyfél az eljárásban, ha az építető benyújtotta az ügyben érintett összes ügyfélnek a kérelmezett építési tevékenység végzéséhez történő, az építészeti-műszaki dokumentáció ismeretében tett és az abban foglaltakkal egyetértést tartalmazó teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt nyilatkozatát [lásd: R. 4. § (4) bekezdés].
- [34] A szabályozás az ügyféli körnek alapvetően két csoportját különíti el. Egyrészt meghatározott egy automatikusan ügyféli jogállással rendelkező kört, másrészt azokról rendelkezett, akiknek ügyféli jogállását az adott ügyben vizsgálni kell. Ezen túlmenően az ügyfél jogai megilletik az ügy elbírálásában hatóságként vagy szakhatóságként részt nem vevő szervet is, amelynek feladatkörét az ügy érinti. Valamint meghatározott ügyekben jogszabály ügyféli jogosultságokat, illetve ügyféli jogállást biztosíthat azoknak a civil szervezeteknek, amelyeknek a nyilvántartásba vett tevékenysége valamely alapvető jog védelmére vagy valamely közérdek érvényesítésére irányul. A joganyag komplex értelmezése egyértelművé teszi, hogy a jogalkotó nem csupán a kérelmezetti (amelyen az építési tevékenységet tervezik) ingatlan tulajdonosát, illetve az építetőt kívánta az ügyféli körbe vonni. Ez az indoka az „érintett” kifejezés használatának, mely jóval tágabb kört feltételez a kérelmezetti (ingatlan, illetve tevékenység) megfogalmazásnál. Szintén ezt erősíti az ellenérdekű ügyfélre vonatkozó jogszabályi

rendelkezések köre is, amellyel a jogalkotó a kérelmezetti ingatlan (kérelmezetti tevékenység) jogosultján túlmenően potenciális ügyféli jogállást eredményezőnek ismeri el, hogy az adott hatósági ügy (jelen esetben építési hatósági ügy) a kérelmezőn kívül mások jogait is érintheti.

- [35] A potenciális ügyféli kör nem tekintendő azonosnak a tényleges ügyféli körrel, azonban ahhoz, hogy az érintett éljen ügyféli jogaival, illetve eldönthesse, kíván-e élni ügyféli jogállásával, az szükséges, hogy a hatósági eljárás megindulásáról szabályszerűen értesüljön. A Ket. 15. § (6) bekezdése külön is hangsúlyozta, hogy az eljárás megindításáról szabályszerűen értesített ügyfél tekintetében a törvény az ügyféli jogok gyakorlását ahhoz a feltételhez kötheti, hogy az ügyfél az elsőfokú eljárásban nyilatkozatot tesz vagy kérelmet nyújt be. A szabályszerű értesítés azonban a törvény értelmében elengedhetetlen eleme az eljárásnak.
- [36] 3. Az R. az eljárás megindulása és értesítés az eljárás megindulásáról cím alatt rögzíti, hogy az ügyintéző az eljárás megindulásától számított három napon belül az ÉTDR-ben (építésügyi hatósági engedélyezési eljárást támogató elektronikus dokumentációs rendszer) kiállított dokumentummal az ügyfél kapcsolattartás módjára megjelölt rendelkezésének megfelelően értesíti az eljárás megindulásáról az építetőt és a már ismert ügyfelet [lásd: 10. § (3) bekezdés]. Míg az (5) bekezdés tartalmazza, hogy az építésügyi és az építésfelügyeleti hatóság az értesítendőik adatait, amennyiben azok a kérelem benyújtásakor nem állnak rendelkezésre, milyen módon szerezhetheti be. Itt szerepel az ingatlan-nyilvántartás, az országos lakcímnnyilvántartás, vagy az elektronikus elérhetőségi adatok tekintetében az ügyintézési rendelkezési nyilvántartás, melyek igénybe vehetőek az építésügyi és az építésfelügyeleti hatóság számára az értesítendőik adatainak beszerzéséhez. Kiemelendő a jelen ügy szempontjából relevanciával bíró azon szabályozás, miszerint az építető az építésügyi hatósági engedély iránti kérelem tervezett benyújtása előtt építésügyi hatósági szolgáltatás iránti kérelmet terjeszthet elő az építésügyi hatósághoz (akár elektronikusan, akár papír alapon), melynek keretében kérheti a leendő ügyféli kör előzetes tisztázását [lásd: R. 3. § (1)–(2) bekezdés d) pont].
- [37] Szintén kiemelendő, hogy az R. 19. § (5) bekezdése szerint a hatóság által meghozott határozat indokolási részének a Ket. 72. § (1) bekezdésében foglaltakon kívül, a rendelkezéstől függően tartalmaznia kell az ügyféli kör megállapításának módját, és annak indokait. A hatósági döntés közlésére vonatkozóan pedig az R. kimondja, hogy az építési engedély iránti kérelemben hozott döntést közölni kell egyrészt ügyféli minőségben, az értesítettek körének feltüntetése mellett: az építetővel vagy meghatalmazottjával, az építési tevékenységgel érintett telek, építmény, építményrész tulajdonosával, azzal, akit az építésügyi hatóság az eljárásba ügyfélként bevont, valamint a szakhatóságok által megállapított ügyféli körrel. Másrészt viszont tájékoztatni kell azt, akinek az építési tevékenységgel érintett telekre, építményre vonatkozó jogát az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezték és ügyféli jogállással nem rendelkezik [lásd: 20. § (2) bekezdés]. A jogerős döntést pedig közölni kell mindazokkal, akiknek értesítését jogszabály előírja [lásd: 20. § (3) bekezdés e) pont]. A jogalkotó tehát kiemelten szabályozta az ügyféli kör megállapításának kérdését; az ügyféli kör megállapításának módja és annak indoka (illetve ezek hiánya) adott esetben a hatósági határozat hiányosságához, eljárási szabálysértéshez vezethet.
- [38] Az R.-t a Kormány a Ket. 174/A. § (1) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, végrehajtási szabályként alkotta meg. A Ket. az ügyfél fogalmat általános érvennyel tartalmazta, és a Ket.-hez fűzött általános indokolás szerint a törvény alapvető célja az volt, hogy az ügyfelek érdekeit szolgálja, eljárási terheiket könnyítse, jogaik érvényesülését segítse elő, számukra tegye egyszerűbbé, gyorsabbá és átláthatóbbá a közigazgatási eljárást, akár annak árán is, hogy néhány ponton bizonyos többletfeladatokat hárít a közigazgatási szervekre. Az ügyfelek egyes – a közigazgatási eljárásban is érvényesítendő – alkotmányos jogait azonban sohasem önmagában kell szemlélni, és a rájuk vonatkozó szabályozásnak sem önmagában és önmagáért valónak kell lennie. Minden egyes ilyen, alapjogot érintő szabályozást más alapjogokkal kiegyensúlyozva, azokkal összefüggésben és lehetőség szerint a nagyobb súlyú érdekek és az azt biztosító alapjogoknak elsőbbséget biztosítva kell megoldani. Önmagában az eljárás gyorsabbá, hatékonyabbá tételének igénye azonban nem szolgálhat alapul az ügyfelek alapvető jogai érvényesítésének korlátozásához. Éppen erre figyelemmel az általános ügyfél-fogalom meghatározáshoz a jogalkotó garanciális előírásaként önálló jogorvoslati lehetőséget fűzött. A Ket. 15. § (8) bekezdése értelmében ugyanis: „[A]z eljárás megindítására irányuló kérelmet benyújtó ügyfelel kívüli ügyféli jogállást megtagadó végzés ellen önálló fellebbezésnek van helye.” Eszerint a jogalkotó garanciális elemként kívánta kezelni az ügyféli jogállás mibenlétének meghatározását, amelynek megtagadása esetén önálló fellebbezési jogot biztosított. Az ügyféli jogállást megtagadó végzés elleni fellebbezés lehetősége is azt támasztja alá, hogy a jogalkotó ezt olyan alapvető kérdésnek tekintette, amelyre a megtámadási lehetőséget az eljárás befejezését megelőzően is biztosítani kell az eljárásba bekapcsolódni kívánó személynek. Amennyiben tehát az eljárást

megindító ügyfélen kívül más személy kíván az eljárásba ügyfélként bekapcsolódni, azonban a hatóság az erre irányuló bejelentést/kérelmet elutasítja, a hatóság végzése ellen kifejezetten az ügyféli jogállást megtagadó hatósági döntés tekintetében fellebbezésnek van helye, amely nyomán a jogorvoslathoz való jog alkotmányos tartalmi követelménye értelmében magának az ügyféli jogállásnak az érdemi vizsgálatát kell a másodfokon eljáró hatóságnak minősítenie.

- [39] Az eljárás gyors lefolytatása, valamint az, hogy valamennyi információ és érdek lehetőleg teljes mértékben felszínre kerüljön az elsőfokú eljárásban, olyan legitim érdekek tekinthetők, amelyek nevében elfogadható, hogy az ügyfelekkel szemben követelményként lehessen támasztani az elsőfokú eljárásban való részvételt, illetve azt, hogy a hatósági döntés jogerőre emelkedésétől számított bizonyos – törvényben meghatározott, legalább hat hónapos – idő elteltével további ügyfelek ne vehessenek részt az eljárásban. A Ket. 15. § (6a) bekezdésével áll összhangban az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben alkalmazott, korábban hatályban volt Étv. 53/C. § (11) bekezdése. Eszerint: „Az építésügyi és az építésfelügyeleti hatóság eljárást lezáró döntésének jogerőre emelkedésétől és végrehajthatóvá válásától számított hat hónapot követően új ügyfél nem vehet részt az eljárásban.” Ehhez azonban szükséges a hatósági eljárásban való részvétel lehetőségének biztosítása, ennek első lépéseként a potenciális ügyféli kör értesítése.
- [40] Az R. áttekintése, és annak a Ket. előírásaival való összevetését követően az Alkotmánybíróság arra az álláspontra jutott, hogy a végzés meghozatalakor hatályos szabályozásból nem vezethető le a megismételt elsőfokú bíróság végzésében foglalt következtetés az ügyféli jogállást illetően, azaz az R. komplex értelmezése nem vezethet oda, hogy az építési engedélyezési eljárás megindulásakor ne lenne értesítendő a kérelmezetti ingatlanal közvetlenül szomszédos telek tekintetében az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett jog jogosultja. Ez az értelmezés a Ket. általános ügyfél fogalmának szűkítését eredményezi, egyben felveti az Alaptörvény tisztességes eljáráshoz való jogra vonatkozóan rögzített elvárásokkal való összeegyeztethetőség kérdését. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el, míg a (7) bekezdés értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti. A hatósági eljárások tekintetében az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése tartalmazza a tisztességes eljárás követelményét. Azonban, ha az érintettek nem értesülnek a jogukat érintő hatósági eljárásról, effektíve nem tudják érvényesíteni a tisztességes eljáráshoz való jogukat, sem az ügy tisztességes elintézésére, sem a jogorvoslati út igénybevételeire vonatkozóan. A konkrét ügyre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog érvényesüléséhez elengedhetetlen, hogy a szomszédos ingatlan ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett jog jogosultját a hatóságok az építési eljárás megindulásáról értesítsék.
- [41] 4. A közigazgatási szabályozásban az officialitás elve érvényesül. A hivatalbóli eljárás pedig magában foglalja a hatóság tényállás tisztázására vonatkozó kötelezettségét. A hatóságnak az eljárás ezen szakaszában – törvényben szabályozott hatásköréhez igazodóan – azokat a releváns tényeket kell feltárnia és bizonyítani, amelyek döntésének alapját képezik. A közigazgatási eljárás szabályozása a szabad bizonyítás elvére és a bizonyítékok szabad mérlegelésére épül, azaz a hatóság maga választja meg a bizonyítás lehetséges eszközeit, és azokat szabadon értékelve hozza meg döntését. Amennyiben e kötelezettségének nem tesz eleget, annak a közigazgatási döntés bírósági felülvizsgálata során az a következménye, hogy a határozati tényállás alapjául szolgáló körülményeket neki mint alperesnek kell bizonyítania [lásd például: ügyféli kör megállapításának módja, indoka].
- [42] 4.1. A 2008. évi Ket.-novella részben egyes ügyfelek visszaélészerű joggyakorlása miatt iktatta be a Ket. 15. § (6) bekezdését. A bevezetés indoka az eljárás gyors lefolytatásának általános igénye mellett az volt, hogy valamennyi az eljárás lefolytatásához szükséges információ és érdek már az alapeljárásban kerüljön felszínre, így új ügyfél fellépése miatt ne legyen megkérdőjelezhető utóbb a közigazgatási határozat jogereje. Emellett a jogintézmény lehetőséget teremt a rosszhiszemű jogorvoslat gyakorlásának kizárására is, ha az ügyfél elzárkózik az elsőfokú eljárásban, hogy a jogerő későbbi beállása érdekében elhúzódjon az ügy. Tekintettel egyes ügyek bonyolult jellegére, az adott ügy által érintett érdekek nagy számára, a jogbiztonság sérelméhez vezethet, ha a tényállás feltárására nem az egyébként arra szolgáló elsőfokú eljárásban történik meg. Erre tekintettel teremtette meg a jogalkotó annak lehetőségét, hogy speciális esetekben az elsőfokú határozat közlését követően ne gyakorolja az ügyfél egyes jogait. A Ket. szabályozási koncepciójából fakadóan kérdéses volt, hogy mennyiben

igazolható, illetve összeegyeztethető-e az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való joggal a Ket. 15. § (6) bekezdése, ha az ügyfél nem kívánt kérelemmel élni vagy nyilatkozatot tenni az elsőfokú eljárás során, ugyanakkor az elsőfokú határozat ellen élne jogorvoslati jogával, valamint, ha az eljárásról önhibáján kívül nem tudott. A jogorvoslati jog törvényben meghatározottak szerinti gyakorolhatósága azt is jelenti, hogy annak konkrét tartalmát (így annak terjedelmét, a jogosultak körét, a benyújtás feltételeit, az eljárási szabályokat) az egyes törvények másként, egymástól eltérően is megállapíthatják.

- [43] 4.2. A Ket.-be a 2012. évi CCX. törvény által beiktatott 15. § (6a) bekezdésével a törvényalkotó szándéka arra irányult, hogy a hat hónapos határidő elteltével már az ügyféli fellépést, következésképpen a jogorvoslati jog gyakorolhatóságát is teljesen kizárja, biztosítva ezzel a jogerős határozat megváltozhatatlanságát. A következetes bírói gyakorlat értelmében a tudomásszerzést követően elmulasztott jogérvényesítés esetén az ügyfél később már a fellebbezési jogával nem élhet. Ugyanakkor a legfőbb bírói fórum számos esetben kimondta, hogy nem tekinthető jogerősnek az a határozat, amelyet nem kézbesítettek szabályszerűen minden ügyfél számára. A jogerős határozatok megváltoztathatatlanságához fűződő alkotmányos érdek és a jogorvoslathoz való jog gyakorolhatósága csak úgy egyeztethető össze, ha vizsgálendő tény az ügyfél tudomásszerzésének időpontja is, amennyiben az ügyfél számára az elsőfokú határozatot nem szabályszerűen kézbesítették, de jelentős idő elteltével azt fellebbezéssel támadja meg. Következésképpen a bírói gyakorlattal összhangban a törvényalkotó is csak azoknak a további ügyfeleknek a jogait korlátozhatja ilyen formában, akiket szabályszerűen értesítettek. A Ket. 6. § (1) bekezdéséből fakadó jóhiszemű eljárási kötelezettség miatt a nem értesített ügyfelek, amennyiben az értesítés elmaradása ellenére tudomást szereznek a határozatról, a törvényben meghatározott határidőn belül igazolási kérelemmel élhetnek, vagy a határozat ellen fellebbezést terjeszhetnek elő, illetve kérve a határozat kézbesítését, azt követően élhetnek a fellebbezés jogával (lásd: Ket. Kommentár).
- [44] A Ket. 15. § (8) bekezdése pedig kifejezetten az ügyféli jogállás megtagadása ellen önálló fellebbezési jogot biztosított, tehát nem csak az eljárást befejező érdemi határozat elleni jogorvoslat keretében támadható hatósági döntésnek, hanem önálló jogorvoslattal biztosított hatósági döntésnek tekintette a jogalkotó.
- [45] Abban az esetben tehát, ha a potenciális ügyfél nem szerez tudomást a jogát vagy jogos érdekét sértő építésügyi hatósági eljárás megindításáról, sőt az építési engedély kiadásáról sem, értelemszerűen nincs abban a helyzetben, hogy éljen az önálló fellebbezési jogával. Ennek következtében viszont nem vehet részt az elsőfokú eljárásban, amely maga után vonja, hogy az érdemi döntés elleni jogorvoslattól is el van zárva.
- [46] 4.3. A megismételt elsőfokú eljárásban a bíróság úgy ítélte meg, hogy a hatóság a kérelmezők ügyféli státuszának elismerésére vonatkozó kérelmet helytállóan bírálta el, még akkor is, ha azt nem alakszerű határozatban tette. A hatóság döntésének hatályon kívül helyezésére pedig azért nem kerülhetett sor, mert a bíróság álláspontja szerint a hatóság azon döntése amely arra hivatkozással, hogy az építési engedély kiadása óta hat hónapot eltelt, az ügyféli jogállást érdemben nem vizsgálta, jogszerű volt, azt „jogszabálysértés nem terheli”.
- [47] Az Alkotmánybíróság azonban úgy ítéli meg, hogy – amint arra a másodfokon eljáró törvényszék is rámutatott – jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogok védelme csak jogerős határozat esetén vizsgálható körülmény, jogsértő határozatra nem alapítható. Amennyiben a hatóság eljárása, illetve határozata a Ket. szerinti olyan hibában szenved, amely következtében nem válhatott jogerőssé, jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogok védelmét nem eredezetheti.
- [48] 4.4. Fentieket összegezve az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az ügyféli jogállást érintően a hatóság által kiadott állásfoglalás, mely a szabályszerű értesítés vizsgálata nélkül, az eltelt időtartamra hivatkozással utasította el az indítványozók ügyféli jogállásra irányuló kérelmének vizsgálatát, nem biztosított lehetőséget az indítványozók számára a törvényben garanciális előírásaként rögzített önálló jogorvoslati út igénybevételére, ezáltal elzárta az indítványozókat a tényleges és hatékony jogorvoslat lehetőségétől, amely alapjogsérelem érdemben befolyásolva a bíróság döntését, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének sérelmét idézte elő [lásd: 9/2017. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [38]].
- [49] Ezt az értelmezést támasztja alá a bírósági gyakorlat is, amely különösen az ingatlantulajdonos ügyfeleknek az elsőfokú eljárásban való részvételét garantáló szabályok teljes figyelmen kívül hagyását, az ügyfelek jogainak közvetlen érintettsége folytán az ügy érdemére kiható eljárási szabály megsértésének tekinti [Legfelsőbb Bíróság Kfv. IV.37.431/2010., (EBH2011.2364.)].

- [50] Az Alkotmánybíróság szükségesnek tartja megjegyezni, hogy a Ket. helyébe lépett Ákr. lényegében azonos módon rögzíti az ügyfél fogalmát. Az Ákr. 10. §-a kimondja, hogy „(1) ügyfél az a természetes vagy jogi személy, egyéb szervezet, akinek [amelynek] jogát vagy jogos érdekét az ügy közvetlenül érinti, akire [amelyre] nézve a hatósági nyilvántartás adatot tartalmaz, vagy akit [amelyet] hatósági ellenőrzés alá vontak.” A (2) bekezdés tartalmazza, hogy: „törvény vagy kormányrendelet meghatározott ügyfajtában megállapíthatja azon személyek és szervezetek körét, akik [amelyek] a jogszabály erejénél fogva ügyfélnek minősülnek.” Az Ákr. indokolása szerint a törvény ugyan lényegesen leegyszerűsíti az ügyféli minőségre vonatkozó szabályokat a Ket.-hez képest, azonban a klasszikus ügyfélfogalom („az a természetes vagy jogi személy, akinek vagy amelynek jogát vagy jogos érdekét a hatósági ügy érinti”) továbbra is fennmarad. A jogos érdek tekintetében – főként jogalkalmazási okokból – egyértelművé teszi, hogy kizárólag az üggyel kapcsolatos közvetlen érintettséget lehet tekintetbe venni az ügyféli minőség szempontjából. Ugyanakkor az ágazati joganyag továbbra is meghatározhatja azon személyek és szervezetek körét, akik külön, erre irányuló vizsgálat nélkül – az adott eljárásban – a jogszabály erejénél fogva ügyféli jogállással rendelkeznek. Vannak továbbá olyan eljárások, amelyekben az ügyféli kör szűkebb, mint a tipikusnak, tömegesnek tekinthető ügyekben. Ezen eljárásokban oly módon lehet az ügyféli kört a szükséges személyekre szabni, hogy meghatározza az ágazati jogszabály – törvény – az ügyféli jogállás igazolásának kötelező, okiraton alapuló módját.
- [51] Az Ákr. – hasonlóan a Ket.-hez – önálló fellebbezést biztosít az ügyféli jogállásról rendelkező első fokú végzés ellen [Ákr. 116. § (3) bekezdés *b*) pont], ugyanakkor egyértelműen rögzíti, hogy semmisségi oknak tekinti a törvény, ha további ügyfelek bevonásának lett volna helye. Azaz a döntést meg kell semmisíteni, illetve vissza kell vonni, és szükség esetén új eljárást kell lefolytatni, ha az eljárásba további ügyfél bevonásának lett volna helye [Ákr. 123. § (1) bekezdés *g*) pont].
- [52] 5. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Veszprémi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 3.KpK.50.080/2016/4. számú végzése alaptörvény-ellenes, ezért azt a döntéssel felülvizsgált hatósági eljárásra kiterjedő hatállyal megsemmisítette.
- [53] Az Abtv. 43. §-a értelmében amennyiben az Alkotmánybíróság a 27. § szerinti eljárásban alkotmányjogi panasz alapján megállapítja a bírói döntés alaptörvény-ellenességét, a döntést megsemmisíti, melynek eljárási jogkövetkezményére a bírósági eljárások szabályait tartalmazó törvények rendelkezéseit kell alkalmazni azzal, hogy a szükség szerint lefolytatandó bírósági eljárásban az alkotmányjogi kérdésben az Alkotmánybíróság határozata szerint kell eljárni.
- [54] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata értelmében, mivel az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése tekintetében az alaptörvény-ellenesség megállapításra, és a sérelmezett bírósági végzés megsemmisítésre került, az alkotmányjogi panasz beadványban állított további alapjogsérelmeket nem vizsgálta.

Budapest, 2019. október 22.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
Dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró különvéleménye

- [55] Nem értek egyet a rendelkező részben foglalt döntéssel az alábbiakban kifejtett indokok miatt.
- [56] 1. Az adott ügyben eljáró bíróság az indítványozók felülvizsgálati kérelmét két indok miatt utasította el.
- [57] Egyrészt azért, mert az R. 4. § (1) és (2) bekezdése alapján az indítványozók – mint az építésügyi engedélyezési eljárással érintett ingatlannal szomszédos ingatlanon haszonélvezeti jogosultak – nem minősülnek ügyfélnek.
- [58] Másrészt azért, mert a már nem hatályos Ket. 15. § (6a) bekezdése és az Étv. 53/C. § (11) bekezdése értelmében a hatósági döntés jogerőre emelkedésétől és végrehajthatóvá válásától számított hat hónapos határidőn túl további ügyfél nem vehet részt az eljárásban. E jogszabályi rendelkezésekhez mérten a bíróság döntésében hangsúlyozta, hogy az adott esetben az építési engedély 2014. február 21-én jogerőre emelkedett és végrehajthatóvá vált, az indítványozók ugyanakkor csak 2015. július 15-én – vagyis több mint egy évvel az építési engedélyezési eljárás lezárultát követően – nyújtották be a kérelmüket.
- [59] Álláspontom szerint az eljáró bíróság – az alábbiakban kifejtett indokok miatt – az alkalmazott jogszabályok alapján nem juthatott más értelmezési eredményre, ezért az Alkotmánybíróság a bírói döntés alaptörvény-ellenességét nem állapíthatta volna meg.
- [60] 2. Az eljáró bíróságnak az indítványozók ügyféli jogállása vonatkozásában az R. 4. §-át kellett vizsgálnia. A bíróság kifejezetten hangsúlyozta, hogy az R. 4. § (1) bekezdése alapján építésügyi eljárásban külön vizsgálat nélkül ügyfélnek minősül az építető és az építési tevékenységgel érintett telek, építmény, építményrész tulajdonosa. Az R. 4. § (2) bekezdése pedig azt írja elő a hatóságnak, hogy ezen túlmenően az ügyféli jogállást annak vonatkozásában kell vizsgálnia, aki az építési tevékenységgel érintett telek, építmény, építményrész tulajdonosa.
- [61] Az adott esetben az indítványozók az R. egyik rendelkezése alapján sem minősülnek olyan személynek, akiknek az ügyféli jogállását a hatóságnak el kellett volna ismernie, illetve vizsgálnia kellett volna. Nem tulajdonosai ugyanis sem az építési tevékenységgel érintett teleknek, sem az építési tevékenységgel érintett telekkel közvetlenül szomszédos ingatlanok. Ebből következően a bíróság – az alkalmazott jogszabályi rendelkezés által kijelölt értelmezési mozgásteret keretein belül – helytállóan állapította meg, hogy az indítványozók „nem minősülnek az alapeljárásban ügyfélnek, ezért a hatóságnak nem volt olyan kötelezettsége, hogy őket az eljárásba ügyfélként bevonja”.
- [62] A bíróság ráadásul kifejezetten felhívta a figyelmet arra is, hogy a jogalkotó hatályon kívül helyezte azt a korábbi szabályozást [193/2009. (IX. 15.) Korm. rendelet 3. § (3) bekezdés], amelynek értelmében a hatóságnak a kérelem tárgya szerinti ingatlannal közvetlenül szomszédos telekkel rendelkezni jogosultak ügyféli jogállását kellett vizsgálnia. Következésképpen a jogalkotó éppen a tulajdonosokon kívüli rendelkezési jogosultsággal rendelkező személyek (így például a haszonélvezők) vonatkozásában korlátozta az ügyféli jogállás elismerését, vizsgálatát.
- [63] Megjegyzem, hogy érdemi alkotmányossági vizsgálat tárgya éppen ezért az lehetett volna, hogy a megváltozott jogszabályi rendelkezések alaptörvény-ellenességet felvetnek-e.
- [64] 3. A bíróság a fentiek mellett megállapította azt is, hogy a Ket. 15. (6a) bekezdése és az Étv. 53/C. § (11) bekezdése alapján „a több mint egy évvel ezelőtt jogerős és végrehajtható döntéssel lezárult építésügyi ügyben újabb ügyfél bevonására az idézett jogszabályi rendelkezés alapján nincs jogi lehetőség”.
- [65] A Ket. hivatkozott jogszabályi rendelkezését a 2012. évi CCX. törvény állapította meg. Ennek indokait a jogalkotó – a normaszöveg-javaslatához fűzött indokolás szerint – részletesen bemutatta. A Ket. szabályainak módosítására azért volt szükség, mert „az építésügyi területén gyakran előfordul, hogy egy adott ügyfél [vállalkozás] által kezdeményezett, valamely beruházás megvalósításához szükséges hatósági eljárás esetén a hatósági döntés jogerőssé és végrehajthatóvá válását követően valaki – érintettségre hivatkozva – [ellenérdekű] ügyfélle válik az eljárásban. Ez tipikusan akkor történik meg, illetve akkor okoz gondot, ha a látszólag már lezárt eljárás

esetén valaki arra hivatkozva lép fel ügyfélként, hogy őt a hatóság korábban nem kereste meg, és vele az ügyben született határozatot sem közölték. Ilyenkor a hatóság – amennyiben az ügyféli minőséget megállapítja – általában közli az új ügyféllel a már befejezett eljárás elsőfokú határozatát, az ügyfél pedig fellebbezhet arra hivatkozva, hogy a határozat vele szemben az addigi közlés hiányában még nem emelkedett jogerőre. [...] Ilyen esetekben a korábbi hatósági döntés alaki jogereje elvész, és ez a megkezdett vagy akár már be is fejezett – sokszor jelentős értékű – beruházások esetében jelentős problémákat okozhat. Ennek megoldása érdekében szükséges a Ket. 15. §-át kiegészíteni egy (6a) bekezdéssel, mely ágazati törvénynek lehetővé teszi annak előírását, hogy a hatósági döntés jogerőre emelkedésétől és végrehajthatóvá válásától számított fél éves határidőn túl ügyféli érintettség címén nincs lehetőség bekerülni a már lezárt eljárás ügyfélkörébe, illetve erre hivatkozva kezdeményezni az eljárás folytatását.”

- [66] A jogalkotó kifejezetten hangsúlyozta, hogy „[a]mennyiben ágazati törvény ezzel a lehetőséggel él, a határidő mindenképpen jogvesztőnek minősül, elősegítve ezzel az indokolatlan, parttalan jogorvoslati kérelmekkel szembeni hatékonyabb eljárást.” Az építésügyi hatósági eljárás tekintetében az Étv. 53/C. §-ának pedig az indítványozók kérelmének benyújtásakor hatályos (11) bekezdése egyértelműen előírta: „Az építésügyi és az építésfelügyeleti hatóság eljárást lezáró döntésének jogerőre emelkedésétől és végrehajthatóvá válásától számított hat hónapot követően új ügyfél nem vehet részt az eljárásban.”
- [67] Álláspontom szerint ezt a jogszabályi rendelkezést a konkrét ügyben sem az eljáró hatóság, sem a bíróság nem hagyhatta figyelmen kívül. Ebből következően, úgy gondolom, hogy a bíróság helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy az indítványozók utólagos ügyfélkénti bevonására nincs jogszabályi lehetőség.
- [68] 4. A fentiek mellett fontosnak tartom kiemelni azt is, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlatában jellemzően arra mutat rá: a bíróságoknak arra kell törekedniük, hogy az előttük folyamatban lévő ügyben alkalmazandó anyagi jogi és eljárásjogi normák adta értelmezési mozgástér keretein belül az ügy alapjogi érintettségére tekintettel legyenek, és az érintett alapjog alkotmányos tartalmát döntésükben – összhangban az alkalmazandó normákkal – érvényre juttassák. Ha pedig az alkalmazandó normának nincs ilyen értelmezési lehetősége, a norma alaptörvény-ellenes.
- [69] Álláspontom szerint, figyelemmel arra is, hogy az Alaptörvény 28. cikkének értelmében a bíróságnak a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét azok céljával összhangban kell értelmezni, az adott esetben az alkalmazott jogszabályi rendelkezéseknek – Ket. 15. § (6a) bekezdés, Étv. 53/C. § (11) bekezdés, R. 4. § – nincs olyan értelmezési lehetősége, amelyet az Alkotmánybíróság feltárt.
- [70] 5. Végül, úgy gondolom, hogy a konkrét ügyben nem lehetett volna figyelmen kívül hagyni a következőket sem.
- [71] Az indítványozók állítása szerint a hatóság által engedélyezett építkezés következtében az általuk használt ingatlan benapozottsága, intimszférája és értéke csökken, emellett tűzrendészeti és hidrológiai kockázatokkal is jár.
- [72] Az a tény, hogy az indítványozók ügyféli jogállását a megelőző közigazgatási eljárásban nem állapították meg, nem jelenti azt, hogy az indítványozók jogvédelem nélkül maradnának. Az állított jogsérelmek ugyanis tipikusan birtokvédelmi, illetve szomszédjogi igényt alapoznak meg, amelynek érvényesítésére az indítványozók – saját alanyi jogon – a Ptk. 5:5. §-a, illetve a 5:23. §-a alapján jogosultak (lásd különösen a hatályos szabályozás alapján is irányadó: EBH 2011.2397, EBH 2010.2219, BH 2011.279, BH 2000.244.).

Budapest, 2019. október 22.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó alkotmánybíró különvéleménye

- [73] Nem értek egyet a többségi döntés rendelkező részével és indokolásával sem az alábbi okokból.
- [74] 1. A jelen ügyben érintett jogviszonyok kettős jellegűek: alaki jogi helyzetet teremt egyrészt az engedélyes és a hatóság, másrészt az indítványozó ügyféli jogállásának tisztázása. Előbbiek közül az indítványozó benyújtott panaszában ügyféli jogállása megállapítását elutasító bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálatát kérte.

Az Alkotmánybíróság többségi döntésében foglalt törvényértelmező indokolásával azonban az építésügyi (építésrendészeti) jogviszonyba avatkozik be; döntését ezáltal az építésügyi engedély jogerejének megítéléséhez igazította.

- [75] Ezzel szemben, álláspontom szerint, az építésrendészet, azon belül is a legerősebb állami ellenőrzést megtestesítő jogintézmény, az építési engedély jellegéből kell kiindulni. A 2015 előtti szabályozásban az építési engedély megléte a főszabály és az építésügyi és építésfelügyeleti hatósági eljárásokról és ellenőrzésekről, valamint az építésügyi hatósági szolgáltatásokról szóló 312/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet 1–2. melléklete azokat a tevékenységeket sorolta fel, amelyhez nem volt szükséges a hatósági engedély. Az építési engedély ebben a megközelítésben számtalan funkciót lát(hat)ott el: elsősorban jogot megállapító aktus volt, az építési telek tulajdonosának építéshez fűződő alanyi joga ezzel aktivizálódott; másodsorban szabályozási funkciója volt, ha a hatóság további előírásokat, kikötéseket rögzített benne; végül bizonyító funkciója is lehetett a későbbi eljárásokra nézve.
- [76] Nem volt alkalmas ugyanakkor az építési munkával összefüggő polgári jogi igény (jogvita) eldöntésére. Az építési tevékenységgel összefüggésben keletkező esetleges szomszédjogi jogviták rendezésére a polgári jog szabályai alkalmazandóak, nem pedig a közigazgatási jog rendelkezései. A két jogág egymáshoz való viszonyát a jelen tényállási keretek között a közigazgatási jog megelőző szerepében látom: az építésügyi hatósági eljárásban ügyféli jogállás biztosításával érhető el, hogy az esetlegesen sérelmesnek vélt szomszédjogokat érvényesíteni lehessen. Ennek a megelőző jellegnek azonban megvannak a határai: ilyen korlát a hatóság mérlegelési jogköre, a jogvesztést kimondó törvényi szabály, illetve ilyen tényszerű és a közigazgatási bíró által értékelendő korlát az időmúlás is. A bíró nem fordíthatja vissza az idő kerekét öt és fél év múltán még akkor sem, ha az ilyen-olyan szempontok szerint (szubjektíve) úgy tűnik igazságosnak.
- [77] 2. Az Alkotmánybíróság előtti eljárásban az ügyféli jogállás megszerzésének – mint ahogyan arra a többségi döntéssel érintett Veszprémi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 3.Kpk.50.080/2016/4. számú döntésében is utal – mérlegelést megengedő és objektív „határai” is vannak. Az R. 4. § (1) bekezdése tartalmazza a hatóság mérlegelése nélküli, *ex lege* ügyféli kör meghatározását; míg az R. 4. § (2) bekezdése „minden esetben vizsgálni kell” fordulattal a hatóság mérlegelésére bízva a további ügyféli kör megállapítását. Emellett az Étv. alapügy elbírálásakor hatályban volt 53/C. § (11) bekezdése jogvesztő (objektív) határidőt határoz meg: az építésügyi és építésfelügyeleti eljárásban hozott érdemi döntés jogerőre emelkedésétől és végrehajthatóvá válásától számított hat hónapon túl új ügyfél nem vehet részt az eljárásban.
- [78] E jogvesztő határidő eltelte önmagában, a hatóság mérlegelésétől függetlenül megalapozza – mint ahogyan jelen ügyben véleményem szerint meg is alapozta – az ügyféli jogállás adott ügyben történő kizárását. A törvényalkotó által a tényálláshoz és nem vélelmezett eseményhez kötött időponttól számított jogvesztő határidőnek mindig meghatározott funkciója van, védi a kialakult helyzetet. A jelen esetben ez a hatósági határozattal garantált alanyi jog érvényesítése, az építési tevékenység kifejtése: ne lehessen időben ellehetetleníteni a gazdasági, építési tevékenység megkezdését, avagy annak befejezését. Ezt támasztja alá az Alkotmánybíróság gyakorlata is. Eszerint „nagyfokú a törvényhozó szabadsága a tekintetben is, hogy az alanyi jog érvényesíthetőségének időkorlátját [elévülés] milyen általános és különös törvényi szabályokba foglalja” {legutóbb: 17/2019. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [63]}. Ennek megítélése, érvényesülése eltérő lehet attól függően, hogy az alapjogviszony résztvevői a közhatalmat megtestesítő hatóság és ügyfél; vagy mint ahogyan jelen ügyben is ellenérdekű ügyfelek (az építésügyi hatóság eljárás kérelmezője és az érintett ügyfél) és a hatóság között áll fenn.
- [79] 3. Álláspontom szerint a bírói döntés, amely figyelembe vette – és ez alapján elutasította a felülvizsgálati kérelmet – azt a tényt, hogy jelen ügy indítványozója az érdemi döntés jogerőre emelkedésétől számított 17 hónap elteltével fordult kérelemmel a hatósághoz az építési engedély felülvizsgálata tárgyában, nem sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében deklarált *fair* eljárásához való jogot.
- [80] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a bíróság eljárása akkor felel meg az Alaptörvénynek, ha az összességében *fair*, méltányos és kiegyensúlyozott körülmények között zajlik le. Emellett az eljárásban maradéktalanul érvényesülnek azok a részjogosítványok, amelyeket a testület gyakorlatában az alapjog tartalmához illeszkedőként kibontott {legutóbb: 3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [48]–[51]}. Másképpen megfogalmazva: egy bírósági peres eljárás abban az esetben minősül alaptörvény-sértőnek, ha generálisan nem volt méltányosnak tekinthető, illetve ha a bíró szükségtelenül vagy aránytalanul korlátozta az indítványozó részjogosítványait. A jelen ügyben alapjogi jogsérelem nem volt megállapítható. Önmagában az eljárás során bekövetkezett

jogsértés (törvénysértés) ugyanis nem feltétlenül jelenti azt, hogy az egész eljárás kiegyensúlyozatlan volt. Meggyőződésem, hogy nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe az esetlegesen elkövetett jogsértés feltárása. „Önmagukban azonban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. [...] Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {Elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13], [14]; 3208/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [33]} Mindezen indokok alapján álláspontom szerint az indítványozó esetleges jogsérelmét pedig – több mint öt évvel a jogerős építési hatósági engedély keltét követően (2014. február 21.) – más jogági védelem útján kellett volna orvosolni.

- [81] A bírói döntés megsemmisítését a többségi érvelés a jogorvoslathoz való jog alapján is igazolva látta. Véleményem szerint azonban az a tény, hogy az indítványozó közigazgatási bírósághoz fordulhatott önmagában kimerítette az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt alapjogot, amin nem változtat az, hogy a bíróság nem az indítványozó számára kedvező döntést hozta meg.
- [82] 4. Megítélésem szerint az indítványozó panaszát az okozhatta, hogy az R. a korábbiakhoz képest eltérően rendezte az ügyféli jogállás kérdését.
- [83] E körben megfontolható lett volna az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján benyújtott indítvány vizsgálata és annak megítélése, hogy vajon az ügyféli kör – perben alkalmazandó – jogszabály általi meghatározása okozza-e az alaptörvény-ellenességet. Így megítélhető lett volna az R. rendelkezésének és az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének a viszonya. Az R. ugyanis valóban szűkebb körben ad lehetőséget az ügyféli jogállás vizsgálatára, mint az építésügyi hatósági eljárásokról és az építésügyi hatósági ellenőrzésről szóló 193/2009. (IX. 15.) Korm. rendelet. Az Abtv. 26. § (1) bekezdésén alapuló konkrét normakontroll eljárás adott esetben lehetőséget teremtett volna arra, hogy az ügyben az Alkotmánybíróság irányt mutasson egy esetleges megismételt eljárásban a bíróság számára.
- [84] Mindezeket túl utalni kell arra, hogy az építési folyamat szabályozása eljárási hiba (ügyféli minőség vizsgálatának hiánya), avagy adott esetben anyagi jogi jogsértés esetén is lehetőség van a jogszerűtlenül létrejött helyzet fennmaradási engedély útján történő rendezésére.
- [85] 5. Összefoglalva: az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül esik álláspontom szerint a bírói döntések törvényességi szempontú felülmérlegelése. Amennyiben a testület az Étv. jogvesztő határidőt megállapító rendelkezése ellenére mégis helyt kívánt adni az alkotmányjogi panasznak, úgy azt a perben alkalmazott jogszabályi rendelkezések alkotmányossági vizsgálatával tehette volna meg megnyugtatóan.

Budapest, 2019. október 22.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

- [86] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2019. október 22.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2106/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3279/2019. (XI. 5.) AB HATÁROZATA

bírói döntés megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Fővárosi Ítéltábla 32.Pk.50.036/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A Szabó, Kocsis és Társa Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Szabó Oszkár Levente ügyvéd) által képviselt Fidesz–Magyar Polgári Szövetség jelölő szervezet, Kereszténydemokrata Néppárt jelölő szervezet, Összefogás Egyesület jelölő szervezet, T. Mészáros András József, Érd Megyei Jogú Város polgármestere, dr. Bács István, Érd Megyei Jogú Város alpolgármestere, Simó Károly, Érd Megyei Jogú Város alpolgármestere, Antunovits Antal, Riebel Zsófia Zsuzsanna, Recsnyik Richárd, Kopor Tihamér, Józsa Csaba László, Demjén Attila, Fülöp Sándorné, Zólyomi Ádám, Barits Máté, Takács Éva indítványozók (a továbbiakban: indítványozók) jogi képviselőjük útján a Fővárosi Ítéltábla 2019. október 8. napján hozott 32.Pk.50.036/2019/2. sorszámú végzésével szemben az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a, valamint a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) 233. §-a alapján 2019. október 11-én alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő.
- [2] Kérték az Alaptörvény 24. cikk (3) bekezdés *b*) pontja és az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján, hogy az Alkotmánybíróság semmisítse meg a Fővárosi Ítéltábla végzését, mivel az sérti az indítványozók véleménynyilvánítási szabadságát [Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdés], politikai tevékenységük gyakorlásához való jogát [Alaptörvény VIII. cikk (3) bekezdés], a tisztességes hatósági eljárásokhoz való jogát [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés] és a tisztességes bírósági eljárásokhoz való jogát [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] és ezeken keresztül, illetve ezek mellett az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdését és B) cikk (1) bekezdését.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben a Fővárosi Ítéltábla 32.Pk.50.036/2019/2. sorszámú végzése a Pest Megyei Területi Bizottság 2019. október 2-án napján meghozott, 153/2019. (X. 2.) FVB számú határozatát – az Érd Megyei Jogú Városi Helyi Választási Bizottság 135/2019. (IX. 26.) számú határozatára kiterjedően – részben megváltoztatta, és megállapította, hogy „T. Mészáros András polgármesterjelölt, Antunovits Antal, Simó Károly, Riebel Zsófia, Dr. Bács István, Recsnyik Richárd, Kopor Tihamér, Józsa Csaba László, Demjén Attila, Fülöp Sándorné, Zólyomi Ádám, Barits Máté és Takács Éva képviselőjelöltek, továbbá a Fidesz-KDNP-Összefogás Egyesület, mint jelölő szervezetek, megsértették és folyamatosan fennálló jogsértő állapotra tekintettel jelenleg is megsértik a választás tisztaságának, a jelöltek és a jelölő szervezetek között esélyegyenlőség, továbbá a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás alapelvét azzal, hogy olyan kampányeszközöket használnak, amelyek arculati elemei, a választói akarat befolyásolására alkalmas módon azonosak az Önkormányzat által a Modern Városok Programban használt arculati elemekkel. A nevezetteket a további jogszabálysértéstől

eltiltja. Egyebekben az Érd Megyei Jogú Helyi Választási Bizottság 135/2019. (IX. 26.) számú határozatát helybenhagyja.”

- [4] A végzés szerint a kifogástevők képviselője 2019. szeptember 26. napján kifogást nyújtott be az Érd Megyei Jogú Városi Helyi Választási Bizottsághoz. A Ve. 218. § (2) bekezdésének a) pontja alapján kérték annak megállapítását, hogy T. Mészáros András polgármesterjelölt, Antunovits Antal, Simó Károly, Riebel Zsófia, Dr. Bács István, Recsnyik Richárd, Kopor Tihamér, Józsa Csaba László, Demjén Attila, Fülöp Sándorné, Zólyomi Ádám, Barits Máté és Takács Éva képviselőjelöltek, továbbá a Fidesz-KDNP-Összefogás Egyesület, mint jelölő szervezetek, megsértették és folyamatosan fennálló jogsértő állapotra tekintettel jelenleg is megsértik a Ve. 2. § (1) bekezdés a) pontja szerinti, választások tisztaságára, c) pontjában foglalt esélyegyenlőség a jelöltek és a jelölő szervezetek között és e) pontja szerinti jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás alapelvét. Kérték, hogy a Ve. 218. § (2) bekezdésének b) pontja alapján nevezettek a további jogszabálysértéstől tiltsák el, és c) pont alapján, a szándékos jogsértés miatt bírságot szabjanak ki a jelöltekre és jelölő szervezetekre is. Előadták, hogy Érd Megyei Jogú Város Önkormányzata 2019. évben az Érdi Modern Városok Program kommunikációjának részeként egységes arculatot alakított ki egy gazdasági társasággal kötött szerződés alapján. Az egységes arculati elemek felhasználásával végzi az Önkormányzat a 2019-es költségvetési évben közel 52 milliárd forintos Modern Városok Program (a továbbiakban: MVP) kommunikációját a hivatalos honlapon, az események meghívóiban, a közzétett hirdetésekben.
- [5] A választási kampányidőszak kezdetétől a megnevezett jelöltek és jelölő szervezetek olyan kampányeszközöket használnak, amelyek arculati elemei oly mértékben azonosak a közpénzből folytatott kommunikációs (reklám) tevékenységgel, hogy a különbség tudatosan nem vagy nehezen észlelhető. Megjegyezték azt is, hogy az Önkormányzat által a MVP-ban használt arculati elemek olyan mértékben azonosak a Fidesz-KDNP-Összefogás Egyesület által választási kampányban használt elemekkel, amelyek a gazdasági reklámtevékenység alapvető feltételeiről és egyes korlátairól szóló 2008. évi XLVIII. törvény 3. § q) pontja szerint tudatosan nem észlelhető reklámnak minősülnek és alkalmazásuk a 11. § rendelkezései következtében tiltva lennének. Az ítéletablai végzés indoklásában ismertetettek szerint a kifogáshoz mellékelt iratokból láthatóan a jelöltek által alkalmazott szín- és szlogen (jelszó) használat és felépítés (szerkesztés) fő elemeiben szinte teljesen azonos, azaz összetéveszthető a közpénzből finanszírozott MVP-hoz kapcsolódóan szintén közpénzből létrehozott/beszerzett, valamennyi kommunikációs csatornán alkalmazott egységes arculattal, ezért alkalmas a Fidesz-KDNP-Összefogás Egyesület jelölő szervezet és jelöltjeinek a népszerűsítésére, támogatására való ösztönzésre, továbbá egyértelműen ezen jelölő szervezetek jelszavát népszerűsíti, ahhoz hasonló módon jelenik meg.
- [6] Mindez jogsértő módon nagyfokú versenyelőnyt biztosít T. Mészáros András és a Fidesz-KDNP-Összefogás Egyesület jelölő szervezet és valamennyi jelöltje számára, ami sérti a Ve. 2. § (1) bekezdés a) pontja szerinti, választások tisztaságára, c) pontjában foglalt esélyegyenlőség a jelöltek és a jelölő szervezetek között és e) pontja szerinti jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás alapelvét.
- [7] 1.2. Az Érd Megyei Jogú Városi Helyi Választási Bizottság (a továbbiakban: HVB) 135/2019. (IX. 26.) számú határozatával a kifogást elutasította.
- [8] A határozattal szemben a kifogástevők képviselőjük útján 2019. szeptember 29-én fellebbezést nyújtottak be a Pest Megyei Területi Választási Bizottsághoz (a továbbiakban: TVB). Előadták, hogy az érdi választópolgárok minden az érdi MVP keretében megvalósuló fejlesztést bemutató reklámok (plakátok, óriásplakátok, önálló hirdető berendezések, internetes reklámok) grafikai elemével találkozhatnak a Fidesz-KDNP-Összefogás Egyesület jelöltjeinek választási plakátjain. Ezzel a Fidesz-KDNP-Összefogás Egyesület jelölő szervezet jogellenes előnyhöz jut más jelölő szervezetekkel szemben. A kifogásban csatolt bizonyítékokból megállapítható, hogy az érdi MVP reklámüzenetei már több mint egy éve láthatóak Érden. Azzal, hogy a Fidesz-KDNP-Összefogás Egyesület azonos, a MVP grafikai elemeitől érdemben el nemkülönülő elemeket tartalmazó választási plakátokat és hirdetéseket használ, a Ve.-ben meghatározott 50 napos kampányidőszakhoz képest jelentősen hosszabb időtartamú reklámidőszakot nyert. A már több mint egy éve futó Érdi Modern Városok Program grafikai elemeinek felhasználásával, az arra való „rácsatlakozással” a Fidesz-KDNP-Összefogás Egyesület jelölő szervezetek már egy „bejáratott,” az érdi választópolgárok által egy éve szinte minden nap látott, ezáltal hatékonyabb és erősebben ható kampányeszközhöz jutottak, amellyel más, érdi jelölő szervezet, akik nem voltak jogosultak a grafikai elemek használatára, hátrányba kerültek, a Ve. 2. § (1) bekezdés c) pontjában foglalt esélyegyenlőség elve megbomlott. Kifejtették, hogy a HVB ülésen felszólalt dr. Bács István előadásából megállapítható, hogy a Fidesz-KDNP-Összefogás Egyesület a közpénzből kialakított érdi MVP grafikai reklámelemeit használja, azt

a saját kampányérdekükben polgárjogi szerződés útján „kisajátították”, azt más jelölő szervezetek nem használhatják. Ezzel olyan jogtalan előnyhöz jutottak, amely a jelöltek és jelölő szervezetek esélyegyenlőségét ismételten megbontotta.

- [9] A TVB 153/2019. (X. 2.) számú határozatával a fellebbezést érdemi vizsgálat nélkül elutasította. Arra az álláspontra helyezkedett, hogy a fellebbezést a jelölő szervezetek képviselőjében benyújtó személy a HVB delegált tagja. A Ve. 223. § (2) bekezdése kimondja, hogy nem nyújthat be fellebbezést az ügyben eljáró választási bizottság és annak tagja. A Ve. általánosan fogalmaz, azonban a TVB értelmezése szerint ez azt jelenti, hogy a választási bizottság tagja sem saját nevében, sem megbízottként nem nyújthat be fellebbezést.
- [10] A TVB határozatával szemben a Magyar Szocialista Párt (kérelmező) nyújtott be felülvizsgálati kérelmet. Kérte, hogy a Fővárosi Ítéltábla a Ve. 231. § (5) bekezdés *b)* pontja alapján a TVB 2019. október 2. napján meghozott 153/2019. (X. 2.) számú TVB határozatát (a HVB 135/2019. (IX. 26.) számú határozatára is kiterjedően) úgy változtassa meg, hogy a fellebbezést érdemben elbírálván a kifogásnak adjon helyt.
- [11] Az ítéltábla megállapította, hogy a TVB tévesen értelmezte a Ve. 223. § (2) bekezdésében foglalt szabályt. A szabályozás nem vonatkoztatható a természetes személy által, valamely a jogi személy érdekében, képviselőként {a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény [a továbbiakban: Ptk.] 6:11. § (1) bekezdés} benyújtott fellebbezésre. Mivel a kérelmező felülvizsgálati kérelme alapos volt és a TVB határozatában foglalt okból a fellebbezés érdemi vizsgálat nélkül nem volt elutasítható, a Fővárosi Ítéltábla a Ve. 231. § (4) bekezdésében foglalt jogkörében eljárva a fellebbezésben, illetve a kifogásban foglaltak alapján kellett érdemben vizsgálódnia. Az ítéltábla megítélése szerint elsődlegesen azt kellett vizsgálnia, hogy az arculati elemek kérelmezők által állított nehezen észlelhető különbsége, összetéveszthető jellege megállapítható-e. Ezt követően kellett azt megítélni, hogy ha a jelentős hasonlóság megállapítható, úgy ez a körülmény alkalmas-e a választás tisztasága, a jelöltek és jelölő szervezetek közötti esélyegyenlőség, illetve a jóhiszemű joggyakorlás elvének megsértésére [Ve. 2. § (1) bekezdés *a), c), e)* pontok].
- [12] A Fővárosi Ítéltábla számba vette az MVP és a választási kampány eszközeinek grafikai színhasználati tipográfiai elemeit. A rendelkezésre álló iratok és fényképek alapján azt állapította meg, hogy a jelölő szervezetek és jelöltek által használt arculati elemek az MVP által használt arculati elemekkel igen erős hasonlóságot mutatnak. Az MVP által háttérként hangsúlyosan használt alapszíne, meghatározó eleme megegyezik a jelöltek kampányeszközein alkalmazott színnel. Az alkalmazás aránya is egyező. A fényképek elhelyezésére szolgáló háromszögek geometriája, elforgatása, az eszközökön alkalmazott megjelenítési mód azonos. A nemzeti zászló színeinek felhasználása teljesen azonos jellegű – vékony sávok, azonos dőlésszögű, esetenként más irányú, az adott felületet csak részben átszelő. Az alkalmazott betűtípus és annak színhasználata túlnyomórészt azonos. Az MVP szlogenje, amely minden megjelenésen látható: „Érd épül!” A jelöltek kampányeszközein feltalálható jelmondat: „Érdet építjük!”, vagy „Építjük Érdet!” Az egyetlen lényegi különbség, hogy az önkormányzati kiadványokon a város címere, míg a jelöltek kampányeszközein a támogató jelölő szervezetek logója látható. Egyedül a polgármesterjelölt buszmegállóban kihelyezett plakátján található a város címerének egyik részéhez hasonlatos „vízjel”.
- [13] Az ítéltábla ezt követően azt vizsgálta, hogy a megállapított jelentős hasonlóság mellett készített kampányanyagok használata sérti-e a választás tisztaságát, a jelöltek és jelölő szervezetek közötti esélyegyenlőséget, illetve a jóhiszemű joggyakorlás elvét.
- [14] A választás tisztaságának alapelvét sérti az olyan magatartás, melynek eredményeképpen a választói akarat szabad kifejezése korlátozódik, különösen, ha a magatartás megteveszti választókat és ezáltal a politikai ellenfél választási esélyeit csökkenti. A jóhiszemű és rendeltetészerű joggyakorlás elvének sérelme akkor következik be, ha abban felismerhetően megnyilvánul a formális jogkövetés mellett az adott jogintézményben rejlő tartalom kihasználására való irányultság. Az esélyegyenlőség alapelve akkor sérülhet, ha a jelöltek olyan támogatásban részesültek, amely észszerű indok nélkül privilegizálta őket. Az ítéltábla megállapította, hogy arra helytállóan hivatkoztak az észrevételt tevők, hogy a fellebbezésben felhozott kúriai döntések olyan esetekkel foglalkoztak, amelyeknek a perbeli eseményektől eltérő sorrendisége volt. Az önkormányzati eredményeket bemutató kiadvány, amely a kampányidőszakban jutott el a háztartásokba, a jelölt arculati elemeit mutató kampányeszközhöz volt hasonlatos (Kúria Kvk.IV.37.360/2014/2. számú határozat). Egy műsorszolgáltató a Kormány olyan politikai reklámhirdetését tette közzé kampányidőszakban, amelynek jelmondata, illetve vizuális megjelenése nagy hasonlóságot mutatott az egyik választáson induló párt által kiadott hirdetésekkel (Kúria 37.328/2014/6. számú határozat). Ezen esetekben az alapvető sérelem azáltal következett be, hogy ezen cselekményekkel az önkormányzat, illetve az állam a pártok szabad versenyébe avatkozott azáltal, hogy egy párt

melletti kiállásnak tűnt fel egy-egy kampányeszköz jellemző elemének átvétele. Jelen esetben a kampányeszközökkel célzott helyi közösség tudatában az MVP arculati elemei az önkormányzathoz kötődnek, kifejezetten az eredményekhez, hiszen azok bemutatásához kerültek kialakításra, felhasználásra. A helyi köztudatban a városi eredményekhez köthető arculattal megjelenő személyekhez emiatt kifejezetten az eredményesség társul. Az önkormányzati feladatokkal összefüggő tevékenység összemosódik a választási kampánytevékenységgel. Az MVP arculata és a jelölő szervezetek kampányában használt elemek összekapcsolása szándékolt hatást kelt, a korábbi vizuális elemek összetéveszthetetlen felhasználásával felismerhető átalakításával és átvételével. A jelölő szervezeteknek ez a megoldás kontinuitást biztosít, a bejáratot vizuális hatáskeltéssel ismerőssé teszi a kampány eszközeit. Ezáltal a szemlélő már egy megszokott *brand*-del találkozik. Ez a megszokottság és ismerősség előnyt biztosít.

- [15] Mindezek alapján a Fővárosi Ítéltábla arra következtetett, hogy a jelölő szervezetek kampánya olyan eszközre épült, amelyek az egyéb választás során versengő jelölő szervezetekkel és jelöltekkel szemben a kifogásban érintett jelölő szervezeteket és jelölteket előnyösebb helyzetbe juttatta. A Fővárosi Ítéltábla megállapította a Ve. 2. § (1) bekezdés a), c) és e) pontja szerinti választási alapelvi sérelmeket és a jogsértőket a Ve. 218. § (2) bekezdés b) pontja alapján a további jogsértéstől eltiltotta.
- [16] 2. A panasz értelmében az ítéltábla végzése az Alaptörvény több rendelkezését sérti.
- [17] 2.1. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének és XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelme körében a panasz azt adja elő, hogy a tisztességes és részrehajlás nélküli eljárás biztosítékeként írja elő a Ve. 223. § (2) bekezdése, hogy „nem nyújthat be fellebbezést és bírósági felülvizsgálati kérelmet az ügyben eljáró választási bizottság és annak tagja”. A tisztességes eljáráshoz való alapjog érvényesítése érdekében nem vehet részt az ügy érdemi elbírálásában olyan személy, aki egyébként valamely fél ügyhöz fűződő akaratát, várakozásait csatornázza be a jogalkalmazás folyamatába. Ellenkező esetben a döntéshozatalban valamely fél elvárásai juthatnának érvényre, a részrehajlásmentes jogalkalmazási folyamat pedig nyilvánvalóan ellehetetlenülne. Miként a Fővárosi Ítéltábla érintett végzése is tényként rögzíti, a kifogástevők 2019. szeptember 29-én fellebbezést nyújtottak be az első fokon hozott határozattal szemben, melynek vonatkozásában a kifogástevők meghatalmazáson alapuló képviseletét olyan személy látta el, aki az első fokon eljáró HVB tagjaként már eljár az ügyben.
- [18] Ezen kívül az indítványozóknak nem biztosított lehetőséget az ítéltábla arra, hogy a fellebbezésre észrevételeiket megtegyék, noha a fellebbezés nemcsak eljárásjogi szempontból támadta a TVB határozatát, hanem érdemben is. Éppen a Fővárosi Ítéltábla által hivatkozott 16/2019. (V. 14.) AB határozat fejt ki, hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, hogy a jelölő szervezetek javára a bírósági eljárásban kell-e jogot biztosítani a nyilatkozattételre az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése alapján. Megváltoztató döntéshez az érintettek részvételi lehetősége nem kerülhető meg.
- [19] Álláspontjuk szerint az ítéltábla azon megállapítása, hogy a Ve. 223. § (2) bekezdésében foglalt tiltást úgy kell értelmezni, hogy a választási bizottság tagja csak saját nevében nem nyújthat be jogorvoslati kérelmet, súlyosan sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében és a 28. cikkben foglalt rendelkezéseit. Tényként rögzíthető, hogy az első fokon eljáró HVB tagja nyújtott be fellebbezést a HVB döntése ellen. Ebből következik, hogy az indítványozók Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében rögzített, részrehajlás nélküli, tisztességes hatósági ügyintézéshez való joga is súlyosan sérült.
- [20] 2.2. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelme a közlés hiánya miatt: a panasz szerint az indítványozókkal a Fővárosi Ítéltábla a végzést a Ve. 232. § (3) bekezdés b) pontjában meghatározott módon nem közölte, ez súlyosan sérti indítványozók Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített alapjogát, különösen arra tekintettel, hogy rájuk nézve rendkívül súlyos jogkövetkezményt rendel alkalmazni, ezzel pedig önmagában az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti alapjogok sérelme bekövetkezik.
- [21] 2.3. Az Alaptörvény VIII. cikk (3) bekezdésének és IX. cikk (1) bekezdésének sérelméről a panasz hivatkozik arra, hogy ezek az alapvető jogok biztosítják azt, hogy egy párt saját véleményeit, elképzeléseit megformálja, azokat kinyilvánítsa, továbbá saját önazonosságához kapcsolódó ideológiáját és ahhoz társuló megjelenési formáit szabadon használhassa, közvetíthesse a választók irányába. Nem lehet vitás, hogy az indítványozók jelölőszervezeteinek köztudatban kialakult színe a narancssárga. Az a tény, hogy egyébként egy önkormányzat

mint pártoktól független entitás valamely programját narancssárga színnel jelölte, nem vonhatja maga után egy párt oldalán azon kötelezettséget, hogy – az önkormányzati arculathasználatot figyelembe véve – korábban kialakult, saját önazonosságának kifejezésétől tartózkodjon. Az ilyen megszorítás a pártok szabad működésének, önkifejezésének alapjogi elvével ütközne, ekként az indítványozók véleménynyilvánítási szabadságának és szabad politikai tevékenységéhez fűződő jogának mint alkotmányos alapjogainak indokolatlan sérelmét okozná.

- [22] A Fővárosi Ítéltábla az indítványozókat arra tekintettel tiltotta el saját színükkel történő megjelenéstől, hogy egy attól független, a kampányidőszakot megelőzően kihelyezett önkormányzati plakát hasonlatos megjelenéssel bírt. Mindezzel az indítványozó jelölőszervezetek szabad működéséhez és tevékenységéhez, továbbá szabad megjelenéséhez és véleménynyilvánításához fűződő jogait korlátozta jelentősen, ebből következően pedig az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése, valamint VIII. cikk (3) bekezdése szerinti alapjogaik sérültek.
- [23] A panasz értelmében a jelölőszervezetek esélyegyenlőségét sértő felerősítő hatás kizárólag abban az esetben következhet be, ha az önkormányzat plakátjai a jelölő szervezetek plakátjai mellett állnak. Ilyen körülmény az indítványozók plakátjai és az önkormányzat plakátjai vonatkozásában nem álltak fenn, és ha fenn is álltak volna, a Kúria gyakorlatát figyelembe véve, legfeljebb az önkormányzatot lehetett volna marasztalni. A Kúria gyakorlata alapján sem önmagában a színhasználat, sem önmagában a „közösen értük el” felirat, sem önmagában az önkormányzat tevékenységét népszerűsítő jelleg törvényességi szempontból nem kifogásolható.

II.

- [24] Az Alaptörvénynek az indítványban érintett rendelkezései:

„IX. cikk (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.”

„VIII. cikk (3) Pártok az egyesülési jog alapján szabadon alakulhatnak és tevékenykedhetnek. A pártok közreműködnek a nép akaratának kialakításában és kinyilvánításában. A pártok közhatalmat közvetlenül nem gyakorolhatnak.”

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

III.

- [25] Az Alkotmánybíróság tanácsa az alkotmányjogi panaszt 2019. október 17. napján befogadta.
- [26] Alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, hogy a Ve. törvényi alapelveit (jóhiszemű, rendeltetészerű joggyakorlás) értelmezéssel a bíróság kiegészítheti-e oly módon, hogy abba beletartozik az önkormányzat által 2019 januárjában, vagyis hónapokkal a választási kampány előtt használt hirdetés egyes elemeivel összehasonlítható, de a jelölő szervezet által közzétett választási plakátok használatának a tiltása is (véleményszabadság gyakorlása választási kampányban). Másképpen megfogalmazva: a jelölőszervezetek, a jelöltek sértik-e az esélyegyenlőséget, a választási kampányban az önkormányzat semlegessége követelményét, ha a jelölőszervezet (jelölt) az önkormányzat által korábban használt hirdetésben foglaltakkal összehasonlítható, de legalább részben a saját identitásához elválaszthatatlanul hozzátartozó vizuális elemeket is tartalmazó plakátokat használ a választási kampányban.
- [27] Az ítéltábla az értelmezéssel továbblépett a Kúria korábbi, Kvk.IV.37.360/2014/2. számú, 2014. március 21. napján kelt végzésén, amely megállapította, hogy „a jelöltek és a jelölő szervezetek közötti esélyegyenlőség alapelvét sértik a Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzatának eredményeit népszerűsítő azon plakátok, melyeket az országgyűlési képviselők választásán induló jelölt kampányplakátja mellett, illetve azzal vizuálisan érintkezve, az ügyben kifogásolt módon helyeztek ki. A Kúria egyidejűleg Nyíregyháza Megyei Jogú

Város Önkormányzatát eltiltotta a további jogsértéstől.” (Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata 2014 februárjában olyan plakátkampányba kezdett, mely megjelenésében és időzítésével a Fidesz jelöltjeinek kampányát erősítette.)

- [28] Alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés továbbá, hogy a Ve. 223. § (2) bekezdése értelmezhető-e úgy, ahogyan azt az ítéletábra tette: a helyi választási bizottság tagja nyújthat-e be kifogást ahhoz a választási bizottsághoz, amelynek a tagja, továbbá eljárhat-e képviselőként az elsőfokú határozatot követő jogorvoslati eljárásokban (tisztességes hatósági eljáráshoz való jog).

IV.

- [29] Az alkotmányjogi panasz megalapozott.
- [30] 1. Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése rögzíti, hogy „[a]z alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg”.
- [31] Az Alkotmánybíróság ezt az alapvető szabályt a kampánytevékenység korlátozása vonatkozásában is alkalmazta több határozatban is: „[A] Ve. 144. §-ának az az értelmezése van összhangban az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésével, amely a törvényi szabályozást zártan tekinti: ha a plakát elhelyezése nem sérti a Ve. alapelveit, illetve a 144. § (4)–(7) bekezdését, akkor az a Ve. 144. § (3) bekezdése szerint jogszerű” {3130/2018. (IV. 19.) AB határozat, Indokolás [39]}.
- [32] Az Alkotmánybíróság már korábban is foglalkozott olyan esettel, amelyben valamely alapjog korlátozását nem közvetlenül a törvényi szabály eredményezte, hanem annak a bíróság általi értelmezése, alkalmazása: „[a]z Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerint alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. Az alapjog-korlátozásnak ez a tesztje mindekenélőtt a jogalkotót kötelezi, ugyanakkor hatáskörükhöz igazodva a jogalkalmazókkal szemben is alkotmányos követelményt fogalmaz meg. E követelményből – az Alaptörvény 28. cikkére is tekintettel – a bíróságoknak az a kötelezettsége adódik, hogy ha olyan jogszabályt értelmeznek, amely valamely alapjog gyakorlását korlátozza, akkor a jogszabály engedte értelmezési mozgástér keretein belül az érintett alapjog korlátozását kizárólag a szükséges és arányos mértékű beavatkozás szintjére szorítsák.” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [21]}
- [33] Az ítéletábra végzése a Ve. 2. § (1) bekezdés a), c) és e) pontja szerinti választási alapelvi sérelmeket állapította meg. A Ve. 2. § (1) bekezdése előírja, hogy a választási eljárás szabályainak alkalmazása során érvényre kell juttatni az alapelveket, a 208. § pedig választási kifogás benyújtását önmagában a választási eljárás alapelveinek megsértésére hivatkozással is lehetővé teszi. A választási eljárás alapelvei tehát jogilag kikényszeríthető tartalmú normák, amelyek az Alaptörvény I. cikke szerint alapjog-korlátozás törvényi alapjául szolgálhatnak.
- [34] Az Alkotmánybíróság a 9/2015. (IV. 23.) AB határozatában rámutatott arra, hogy „[a] választási eljárás során a választási szervek kifogást elbíráló döntéseit felülvizsgáló bíróságok a választásra irányadó jogszabály, illetve a választás és a választási eljárás alapelveinek megsértését vizsgálják eljárásukban, melynek során a választási eljárási rendszer sajátosságai, így különösen a szoros eljárási határidők következtében széleskörű bizonyítási eljárást nem folytatnak le.” Azonban „[a] választási eljárás jogorvoslati rendszerében eljáró bíróságoknak is figyelemmel kell lenniük az Alaptörvény 28. cikkére, vagyis a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban kell értelmezniük” (Indokolás [39]–[40]).
- [35] Mivel egy-egy választási eljárási alapelv – elvontsága folytán – nem tartalmaz konkrét korlátozást valamely alapjogilag védett magatartásra vonatkozóan, ebből következően az alapelveknek a konkrét ügyekben történő alkalmazásakor a bíróságra még fokozottabb felelősség hárul; amennyiben az alapelv alkalmazása alapjog-gyakorlást érint, az értelmezési mozgástér keretein belül a bíróságnak kell gondosodnia az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti szempontokat érvényesítő alapjog-korlátozási teszt elvégzéséről.
- [36] 2. A vizsgált bírói döntés nem állapítja meg, hogy az önkormányzat segítette volna a jelölőszervezetek kampányát. Sőt, a panasz utal rá, hogy „mindösszesen 8 db Modem Városok Programmal kapcsolatos óriásplakát volt kihelyezve, ezzel szemben az indítványozók választási kampányához kapcsolódóan 980 db villanyoszlopon elhelyezett plakát, 25 db óriásplakát és 26 db Citylight plakát volt egyidejűleg kihelyezve. [...] olyan eset nem merült fel, ahol a Modem Városok Programmal kapcsolatos óriásplakátok és az indítványozók választási

kampányához kapcsolódó plakátok egymás mellett, vizuális összekapcsoltság megvalósításával kerültek volna kihelyezésre.”

- [37] A jelen ügyben az ítéletábla végzésének alaptörvény-ellenessége önmagában amiatt megállapítható, hogy a bíróság értelmezésében nem ismerhetők fel az alapjogi korlátozás alkotmányosságának mérlegelési szempontjai, sőt, a döntésében nem is volt figyelemmel a jogsértőnek minősített magatartás alapjogi összefüggésére. Az ítéletábla tehát a jogalkalmazás során az Alaptörvény 28. cikkébe ütköző módon nem az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésével összhangban járt el. Nem vette figyelembe ugyanis azt a körülményt, hogy a jelölő szervezetek és jelöltek kommunikációja a vélemény kinyilvánításának minősül, amely a szólás- és sajtószabadság védelmi köréhez tartozik.
- [38] Az ítéletábla eljárási kérdésként azzal foglalkozott, hogy a választási bizottsági tag fellebbezést a Ve. 223. § (2) bekezdése alkalmazása mellett, a Ptk. 6:11. § (1) bekezdése felhívásával benyújthatott-e jelölő szervezet képviselőjében. Az ügy érdemében a végzés pedig kizárólag azt vizsgálta, hogy a választási plakátok „összetevészthető jellege megállapítható-e”, és „ez a körülmény [ti. a »jelentős hasonlóság«] alkalmas-e a választás tisztasága, a jelöltek és jelölő szervezetek közötti esélyegyenlőség, illetve a jóhiszemű joggyakorlás elvének megsértésére [Ve. 2. § (1) bekezdés a), c), e) pontok].” Ennek érdekében a Fővárosi Ítéletábla „számba vette az MVP és a választási kampány eszközeinek grafikai színhasználati tipográfiai elemeit”. Sem az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésének felhívása, sem az Alaptörvény 28. cikke alkalmazása nem szerepel a végzés indoklásában.
- [39] A jelölőszervezetnek a választási kampányban – szemben az állami, önkormányzati szervekkel, a közszolgálati médiával, a közszolgáltatókkal – nem feladata az esélyegyenlőség biztosítása. A végzés nem állami, önkormányzati szervek vagy a közszolgálati média, vagy valamely közszolgáltató, hanem jelölő szervezetek és jelöltek elmarasztalásáról szól. Az esélyegyenlőség a választójogi törvény szempontjából azt jelenti a véleményszabadság tükrében, hogy az állam azonos feltételeket köteles biztosítani azoknak, akik el kívánják indulni a választásokon. Választási kampányban a plakátok használatával kapcsolatos kúriai gyakorlat pedig a szabad plakátolás alóli kivételeket a véleménynyilvánítás szabadságának biztosítása érdekében szűkítően értelmezi (3065/2014. (III. 26.) AB határozat; a Kúria Kvk.III.37.355/2014/3. számú, Kvk.I.37.476/2014/3. számú, Kvk.III.37.399/2014/3. számú, Kvk.I.37.491/2014/3. számú végzései).
- [40] 3. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy ebben az ügyben is tartózkodik attól, hogy az általános hatáskörű bíróságokra bízott törvényértelmezés felelősségét átvegye. Az Alkotmánybíróság szerint a hatalommegosztás rendszerében a többi állami szervnek a bíróságok jogértelmezését – különösen, ha az értelmezés a Kúria határozatában jelenik meg – el kell ismernie {lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [41] Ez azonban nem jelenti azt, hogy az Alkotmánybíróság ne határozhatna meg alapvető jog érvényesítéséből eredő értelmezési szempontokat. Az Alkotmánybíróság 3065/2014. (III. 26.) AB határozata már állást foglalt abban a kérdésben, hogy az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében elismert véleménynyilvánítási szabadság védelmi köre kiterjed a választási kampány során a jelöltek és a jelölő szervezetek által folytatott kampánytevékenységre, amelynek egyik eszköze a választási plakátok készítése és elhelyezése. Ezért a kampánytevékenység – ezek között a plakátok elhelyezése és tartalma – korlátozásának a megítélésekor minden esetben tekintettel kell lenni a szabad véleménynyilvánításhoz való jogra és a politikai kommunikáció kiemelt alkotmányos védelmére.
- [42] A véleménynyilvánításhoz való jog az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése alapján csak törvényben korlátozható, ezért kifejezett törvényi szabály hiánya esetében az alapjog-korlátozás szükségességét nem lehet bírói jogértelmezéssel pótolni oly módon, mint ahogyan azt az ítéletábla tette. Önmagában az, hogy jelölőszervezetek és jelöltek által választási kampányban közzétett választási plakátok egyes grafikai elemei önkormányzat által korábban alkalmazott reklám egyes elemeire emlékeztetnek (a bírói döntés szóhasználata szerint az „az arculati elemek megtévesztő hasonlósága”), nem veti fel a választási elvek sérelmét mindaddig, amíg azonosítható, felismerhető a választási plakát közlétevéje.
- [43] Ezzel azonosan foglalt állást az Alkotmánybíróság hasonló plakát-ügyben 3130/2018. (IV. 19.) AB határozata indokolásának [20]–[22] bekezdéseiben. A jelen esetben sem a választási bizottságok, sem a bíróság nem állapította meg a jelölőszervezetek és a jelöltek által használt plakátokról, hogy azokról nem derül ki, a választási plakátokat mely jelölő szervezet vagy jelölt tette közzé. A konkrét ügyben nem merült fel az sem, hogy az önkormányzat a szóban forgó jelölőszervezetek és jelöltek kampányát támogatta volna, az önkormányzatot érintő kifogás a jelen ügyben nem volt. Az ítéletábla az értelmezéssel továbblépett a Kúria korábbi, Kvk.IV.37.360/2014/2.

- számú, 2014. március 21. napján kelt végzésén. Az ítéltábla támadott döntése a Ve. alapvető rendelkezéseire hivatkozással – azok értelmezése útján – állított a plakátok elhelyezése elé tartalmi korlátot, anélkül, hogy az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése által védett alapjog korlátozásának alaptörvényi feltétele fennállt volna.
- [44] Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság a végzést megsemmisítette. A végzés végrehajtásának felfüggesztésére jelen esetben az önkormányzati választás napja után, 2019. október 14-én az Alkotmánybíróságra érkezett alkotmányjogi panasz kapcsán a bíróságot nem kellett felhívni. Az alkotmánybírósági vizsgálat alatt az ítéltábla végzésének végrehajtása már nem hathat ki az indítványozóknak az önkormányzati választások kampányidőszakában jogszerűen végezhető tevékenységére.
- [45] 4. Az Alkotmánybíróság, ha valamely bírói döntés alaptörvény-ellenességét egy alapvető jog tekintetében már megállapította, akkor általában mellőzi a további alapjogok indítványban állított sérelmének a vizsgálatát. A megsemmisítésre tekintettel jelen esetben nem vizsgálta az Alkotmánybíróság az indítvány további részét.

Budapest, 2019. október 22.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1647/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3280/2019. (XI. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 10.K.27.737/2018/14. számú ítélete, valamint a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.282/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A dr. Molnár Angelika egyéni ügyvéd által képviselt indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján 2019. július 5-én alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, amelyben kérte, hogy az Alkotmánybíróság az Abtv. 43. §-a alapján állapítsa meg a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 10.K.27.737/2018/14. számú ítéletének alaptörvény-ellenességét, és semmisítse meg azt. Kezdeményezte a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.282/2019/2. számú végzés alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését is.
- [2] 1.1. Az indítványra okot adó ügyben a bíróság adóügyben hozott közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt indított perben járt el. Az ítélet értelmében az indítványozó egy gazdasági társaság adózónak önálló képviseleti joggal rendelkező ügyvezetője volt. Az ítélet megállapításai szerint az indítványozó a 2016. február 29. és 2016. szeptember 30. közötti időszakban a vállalkozás által le nem könyvelt 20.469.000.000 forint összegű nettó bevételt – adózás nélkül – személyes céljaira kivonta, az összeg felett sajátjaként rendelkezett. Az indítványra okot adó ügy előzményéhez tartozik a bírói döntés indokolása értelmében, hogy a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Adó- és Vámigazgatósága Társas Vállalkozások Ellenőrzési Osztály 2. a 05/370156/277. vizsgálati naplószámon a fenti időszakra vonatkozóan bevallások utólagos vizsgálatára irányuló ellenőrzést végzett a gazdasági társaságnál általános forgalmi adó, személyi jövedelemadó, illetve járulék adónemekben. Az ellenőrzés megállapításai alapján az elsőfokú adóhatóság a 2017. július 10. napján 2164650104. iktatószámú határozatot hozott, mely határozat – fellebbezés hiányában – első fokon jogerőre emelkedett.
- [3] Az elsőfokú hatóság megállapította, hogy a társaság a bevételeit a nyilvántartásában nem teljes körűen szerepeltette, illetve azt nem vallotta be, mivel az üzlethelyiségben üzemeltetett pénztárgépben a társaság gazdasági tevékenysége során realizált bevétel nem került teljes mértékben rögzítésre, a készpénz a vállalkozás pénztárában, nyilvántartásában nem szerepelt. Erre tekintettel a hatóság a társaság árbevételét 2016. április 16. és 2016. szeptember 30. közötti időszakra becslési eljárás alkalmazásával állapította meg. A bíróság ítélete értelmében a hatóság – tekintettel arra, hogy a társaság pénzkezelési szabályzatában foglaltak szerint a társaság pénzkezelésére az indítványozó volt jogosult – megállapította, hogy a felperes a kimutatott, eltitkolt jövedelmet, 20.469.000 forintot a vállalkozásból személyes céljaira kivonta, afelett sajátjaként rendelkezett; megállapította, hogy a vállalkozásból kivont összeg a társaság irányítását ellátó indítványozó részére juttatott egyéb jövedelemnek minősül.
- [4] Az előzmények után a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Adó- és Vámigazgatósága Magánszemélyek és Egyéni Vállalkozók Ellenőrzési Osztály 1. a 17/05/380030/8459. számú megbízólevelét alapján 2016. január 1.-től 2016. december 31-ig terjedő időszakra személyi jövedelemadó és egészségügyi hozzájárulás adónemekre kiterjedő bevallások utólagos vizsgálatára irányuló ellenőrzést folytatott le az indítványozónál. Az eljárás során az indítványozó meghatalmazottja 2017. november 15-én úgy nyilatkozott a jövedelemmel kapcsolatosan, hogy azt a gazdasági társaságtól kölcsön kapta megélhetésének finanszírozására, és az erről készült szerződést becsatolja. Az indítványozó 2017. november 21-én tartozást elismerő nyilatkozatot csatolt, melyben foglaltak szerint mint kötelezett kijelenti, hogy 2017. augusztus 28-án 20.469.000.000 forint kamat-

mentes kölcsönt kapott a gazdasági társaságtól, melyet 2018. december 31-ig készpénzben, illetve átutalással visszafizet.

- [5] A Nemzeti Adó- és Vámhivatal Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Adó- és Vámigazgatósága a 2018. június 8. napján kelt 3791863729. iktatószámú határozatával a felperes javára 27.643 forint, terhére 6.733.287 forint adókülönbözetet állapított meg, melyből 6.705.644 forint adóhiánynak minősült. Indokolásában az indítványozó (felperes) ügyvezetése alatt álló társaságnál lefolytatott, jogerős adóhatósági ellenőrzés során megállapított, eltitkolt bevétel összegét, mint vállalkozásból kivont jövedelmet egyéb adóköteles jövedelemnek minősítette. A fenti határozattal szemben az indítványozó fellebbezést terjesztett elő. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága a 2018. augusztus 30. napján kelt 2235392955 iktatószámú határozatával a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Adó- és Vámigazgatósága 3791863729 számú határozatát helybenhagyta. Rögzítette, hogy a felperes által hivatkozott kölcsön nyújtás ténye, illetve időpontja, valamint annak valós összege az eljárás során nem volt igazolt. A felperes kölcsönszerződést nem csatolt, kizárólag egy tartozást elismerő nyilatkozatot, majd annak további kiegészítését adta át a revízió részére. A társaság iratai ugyanakkor a kölcsön nyújtásával összefüggő hitelt érdemlő dokumentumokat nem tartalmaztak.
- [6] A határozattal szemben az indítványozó keresetlevelet terjesztett elő. A keresetet a bíróság elutasította (a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 10.K.27.737/2018/14. számú ítélete). A bíróság a közigazgatási eljárás iratanyaga, a felperes keresetlevele, az alperes védírata, a tanú nyilatkozata és a per egyéb adatai alapján állapította meg a tényállást.
- [7] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő az ítélet ellen. A Kúria a felülvizsgálati kérelem befogadását a közigazgatási perrendtartásról szóló a 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. § (2) bekezdése alapján megtagadta (Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.282/2019/2. számú végzése). A végzés értelmében a kérelem nem tartalmazta azoknak az okoknak a megjelölését, amelyek alapján a kérelem befogadható, és azokat a körülményeket, indokokat, amelyek az indítványozó által megjelölt befogadási okok alátámasztására szolgálnak.
- [8] 1.2. Az alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság a tartalma szerint bírálta el.
- [9] A panasz lényege szerint a bíróság ítélete az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése és közvetve a XXIV. cikk (1) bekezdése rendelkezéseit sérti.
- [10] Az indítványozó azzal érvel, hogy a bíróság ítéletének indokolása szerint az adóhatóságot terhelte annak bizonyítása, hogy az indítványozó a társaságnál a becslés módszerével megállapított eltitkolt árbevételt mint egyéb jövedelmet megszerezte, azonban ebben a körben az adóhatóság megállapításai kizárólag a gazdasági társaságnál folytatott ellenőrzés megállapításain alapultak. Az adóhatóság az indítványozót érintő adóhatósági eljárásban automatikusan átemelte a gazdasági társaságnál folytatott ellenőrzés megállapításait, méghozzá olyan módon, hogy lényegében saját határozatát tekintette bizonyítéknak. A tisztességes eljárás követelménye ebben a vonatkozásban a perbeli bizonyításra vonatkozó garanciális eljárási szabályok megsértésén alapul. A gazdasági társaságot érintően meghozott adóhatósági határozat, illetve annak megállapításai nem tekinthetőek bizonyítéknak az indítványozót érintő eljárásban még akkor sem, ha a határozat jogerőre emelkedett, hiszen az a más adózót érintő eljárásban beszerzett bizonyítékok értékelésén alapul, azonban az indítványozót mint autonóm jogalanyt érintően annak megállapításai nem tekinthetőek megcáfolhatatlan tényeknek.
- [11] Az indítványozónak sem az alkotmányjogi panaszra okot adó adóhatósági eljárásában, sem a perben nem volt lehetősége érdemi jogorvoslattal élni, hiszen a gazdasági társaságot érintően meghozott adóhatósági határozat megállapításait megcáfolhatatlan tényként kezelte mind az adóhatóság, mind a bíróság mindamelllett, hogy az ezen vizsgálat körében feltárt bizonyítékokat a bíróságnak értékelni sem állt módjában, hiszen a társaságot érintő adóhatósági eljárás iratanyaga semmilyen formában nem vált az indítványozó által kezdeményezett közigazgatási per iratanyagává. Éppen a fentiekben kifejtettek miatt tehát a bíróság nem volt abban a helyzetben, hogy megfelelőképpen felülvizsgálhassa az indítványozót érintően lefolytatott közigazgatási eljárást, hiszen nem álltak rendelkezésre teljes körűen azok a bizonyítékok, amelyekre az adóhatóság az indítványozót érintő megállapításait alapozta. A szóbeliség és közvetlenség elve az igazságszolgáltatás alapelvei, melyek a közigazgatási perben is érvényesülnek [Kp. 72. § (1)–(2) bekezdések], amennyiben a bíróság tárgyalást tart. A tisztességes eljárás követelményéből levezethetően a bíróság ügydöntő határozatát az általa közvetlenül megvizsgált bizonyítékokra alapíthatja, amiből az következik, hogy döntése alapjául csak és kizárólag a perben rendelkezésre álló és ismertetett iratanyag, illetve bizonyíték szolgálhat [Kp. 78. § (2) bekezdése]. Amennyiben a bíróság a döntése alapjául más adózót érintően, más eljárásban beszerzett bizonyítékokat értékelt, úgy egyrészt azok

beszerzése felől kellett volna intézkednie, másrészt a tárgyalás tartására tekintettel megfelelő terjedelmű iratmértetéssel kellett volna azokat a per anyagává tennie.

- [12] A panasz értelmében sérti a bíróság ítélete a tisztességes eljáráshoz való jogot a tekintetben is, hogy az ítélet indokolása – már csak a fentiekben kifejtettekkel összefüggésben is – hiányos. A bíróságnak minden kereseti kérelem tekintetében egyrészt döntési és másrészt indokolási kötelezettsége van. Az egyes kereseti kérelmek, lényeges tények indokolás nélküli figyelmen kívül hagyása sérti az Alaptörvény rendelkezéseit. A bíróság ítélete – sértve a tisztességes eljáráshoz való jogot – több ponton nem tartalmazza a bizonyíték saját mérlegelését, csupán arra utal, hogy a bíróság az alperes hatóság állásponttal egyező megállapításra jut.
- [13] Az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jog sérelme körében hivatkozik arra is, hogy a bíróság nem döntött az indítványozó valamennyi kereseti kérelme, illetve kereseti hivatkozása tekintetében.
- [14] Az alkotmányjogi panasz azzal is érvel, hogy sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése. Az indítvány szerint az adóhatósági, illetve peres eljárás fentiekben leírt formában történő lefolytatása olyan aggályokat is felvet továbbá, hogy lényegében más adózót érintő határozatot kellett volna felülvizsgálnia a bíróságnak, amelyre nincs lehetőség. A tisztességes eljáráshoz való jog sérelmén keresztül az indítványozó jogorvoslathoz való joga is sérült, valamint a közigazgatási peres eljárás sem biztosíthatott számára hatékony jogvédelmet [Kp. 2. § (1) bekezdés].
- [15] Az indítványozó hivatkozik az Alaptörvény 40. cikke alapján a Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvényben megfogalmazott közteherviselés elve sérelmére is.
- [16] 1.3. A Kúria végzése a panasz szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, I. cikk (3) bekezdését, XXVIII. cikk (1) bekezdését, (7) bekezdését, az R) cikket, a 28. cikket sérti. A panasz értelmében az olyan közigazgatási perekben, amelyekben rendes jogorvoslatra lehetőség nincs, a felülvizsgálat mint rendkívüli jogorvoslat az egyetlen eszköze az ügy érdemére kiható jogszabálysértések orvoslásának. A Kúria végzése alapvetően sérti az Alaptörvényben meghatározott jogbiztonság és joghoz kötöttség elvét, ugyanis olyan követelményt támasztott az indítványozó által előterjesztett felülvizsgálati kérelem vonatkozásában, amelyet a Kp. felülvizsgálati kérelemre vonatkozó rendelkezései nem tartalmaznak, és amely követelmény ezen rendelkezések értelmezéséből sem következik. A Kp. 118. §-a valóban akként rendelkezik, hogy közigazgatási perben a Kúria akkor vizsgálja felül a bíróság jogerős döntését, ha az ügy érdemi elbírálására kiható jogszabálysértés vizsgálata egyben magasabb igazszolgáltatási közérdeket is szolgál. Nem rendelkezik azonban a Kp. arról, hogy a felülvizsgálati kérelmet előterjesztőnek indokolási kötelezettsége állna fenn a fenti körben. Az Alkotmánybíróság következetes álláspontja szerint a felülvizsgálati kérelmet elbíráló Kúria nem veheti át a törvényalkotó feladatát, eljárása során nem alkothat jogot, a meglévő joganyagot pedig kizárólag az alaptörvénnyel összhangban értelmezheti, továbbá amit a jogszabály nem tartalmaz, az nem jogi norma [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése; Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése]. A fentieket támasztja alá továbbá a Kp. 118. § (2) bekezdése is, mely szerint a Kúria indokolási kötelezettsége a kérelem befogadása körében negatív irányú, azaz végzését csak akkor kell indokolnia, ha a befogadást megtagadja.
- [17] A Kúria eljárása továbbá sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot abban a vonatkozásban is, hogy a végzés indokolása hiányos. A Kúria végzése szerint a befogadás megtagadásának egyik oka az volt, hogy az indítványozó nem mutatta be, hogy a bizonyítékok körének az elsőfokú bíróság általi meghatározása és elfogadása, az ügyvezetése alatt álló más adózónál lefolytatott bizonyítás eredményei felhasználásának kérdése mennyiben igényelne az azonos tényállások mellett irányadó, már kialakult joggyakorlattól való eltérést. Az indokolási kötelezettségből fakadóan a Kúriának ki kellett volna fejtenie, hogy mi az az egységes gyakorlat, amely alapján az indítványozó ügye – hivatkozásával ellentétben – aggálymentesen elbírálható volt. A bírói gyakorlatra való indokolás nélküli hivatkozás sérti a jogbiztonságot és kiszámíthatatlanná teszi az ítélezést.
- [18] A befogadás megtagadásának indokaként jelölte meg a Kúria azt is, hogy az indítványozó által az ítélet indokolásának hiányosságai vonatkozásában felhívott, a Kúria közzétett ítélezési gyakorlatától eltérő ítéleti rendelkezésre hivatkozása körében nem olyan döntést, illetve nem olyan formában jelölt meg, amely a Kp. 118. § (1) bekezdés *d)* pontja szerinti befogadhatóságot alátámaszhatta volna. A Kp. rendelkezéseiből nem következhet az a szűkítő jogértelmezés, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadását csak jogegységi határozattól, elvi bírósági határozattól, vagy elvi bírósági döntéstől eltérő ítéleti rendelkezés indokolhatja. A Kúria jogszabályértelmezésével nem alkothat jogot, nem szűkítheti a jogalkotó által biztosított rendkívüli jogorvoslathoz való jog terjedelmét [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése; Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése; Alaptörvény R) cikk, Alaptörvény 28. cikk].

- [19] A befogadhatósági kritériumok vizsgálata a tisztességes eljáráshoz való jogból levezethető prejudikáció tilalmába is ütközik, hiszen a befogadás feltételei fennállásának körében érdemben kell vizsgálni a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott jogszabálysértéseket annak ellenére, hogy a befogadás elviekben nem jelenthet érdemi vizsgálatot, hiszen a Kúriának az eljárás ezen szakaszában éppen azt kell eldöntenie, hogy a kérelmet igazság-szolgáltatási közérdekből érdemben indokolt-e megvizsgálni.
- [20] A panasz értelmében a Kúria fentiek szerinti eljárásával az indítványozót megfosztotta a törvényben biztosított jogorvoslat jogának gyakorlásától.
- [21] 2. Az Alkotmánybíróságnak döntenie kellett az alkotmányjogi panasz befogadásáról. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az indítványozó érintett, felperesként vett részt a bírósági eljárásban és a sérelmezett bírói döntéseket egyértelműen megjelölte [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont], indítványa továbbá kifejezett kérelmet tartalmaz az ítélet és a végzés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont]. Az indítványozó alkotmányjogi panasz megjelöli azt a törvényi rendelkezést, mely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Az Alkotmánybíróság rendelkezésére álló iratokból megállapítható, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőben nyújtotta be a bírósághoz. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pontjában meghatározottak szerint az Alaptörvény szerinte megsértett rendelkezéseit egyértelműen megjelölte. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így beadványa az Abtv. 27. §-ában ezzel összefüggésben megfogalmazott feltételnek is eleget tesz.
- [22] 2.1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy szól, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [23] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [24] 2.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság tartalmi feltételeinek (Abtv. 29. §) nem felel meg; az Alaptörvénynek a panaszban felhívott szabályaival összefüggően az indítvány olyan alkotmányjogi kérdést, amely a panasz befogadását eredményezhetné, nem vet fel az alábbiak szerint.
- [25] 3. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt rámutat, hogy az Abtv. 27. §-ából következően nem tekinthető általános felülbírálati fórumnak, és valójában e hatásköre is – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának védelmén keresztül – az Alaptörvény védelmét biztosítja [Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdés]. A rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések ezért önmagukban nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére [lásd: 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]].
- [26] Az Alkotmánybíróság jogköre – a fentiekben hivatkozottak szerint – az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja és az Abtv. 27. §-a értelmében arra terjed ki, hogy kiküszöbölje a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet. Következésképpen a bizonyítékok bírói mérlegelésének és a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel [lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]].
- [27] 3.1. Bár az indítványozó az Abtv. 27. §-ára alapítottan terjesztette elő a bíróság és a Kúria alaptörvény-ellenesnek vélt jogszabály-értelmezését támadó panaszát, az indítvány valójában alkotmányossági érvet nem, hanem kizárólag a jogalkalmazó jogszabály-értelmezésére vonatkozó cáfolatot tartalmaz, a bírósági bizonyítást, valamint a Kp. Kúria általi értelmezését vitatja.
- [28] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben az alábbiakat kívánja hangsúlyozni: önmagában a jogszabályok értelmezése, valamint a bírósági joggyakorlat egységének biztosítása nem az Alkotmánybíróság, hanem a bíróságok, kiemelten pedig a Kúria feladata [Alaptörvény 26. cikk (3) bekezdése, a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény III. fejezete], ezt az Alkotmánybíróság a jogbiztonságra és az alapjogokra figyelemmel sem vonhatja magához [lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]]. Kirívó

jogértelmezési hibák megvalósulásának hiányában a jogszabályokat a bíróságok önállóan értelmezik, és az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}.

- [29] 3.2. Alkotmánybíróság a 30/2014. (IX. 30.) AB határozatában kiemelte, hogy a bizonyítékok mérlegelése (felül-mérlegelése) olyan, a bizonyítás körébe tartozó eljárási cselekmény, amelynek alanya kizárólag a bíróság (eljáró bírók). Míg a bizonyítás körébe tartozó egyéb eljárási cselekmények (indítványozás, bizonyítási eszközök megvizsgálása) a felek aktív részvételével folynak, addig a mérlegelés a bíró tevékenysége (Indokolás [91]). Az Alkotmánybíróság több, korábbi döntésében kifejtette, hogy „[a]z Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdése nem rögzít semmilyen elvárást a bizonyítás rendszerét, szabályait illetően, beleértve azt is, hogy melyik jogorvoslati fórum mennyiben mérlegelheti [mérlegelheti felül] a bizonyítékokat” {3104/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [17]; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [83]; 3195/2015. (X. 14.) AB határozat, Indokolás [25]}.
- [30] 3.3. A bíróság – az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: előző Art.) és a személyi jövedelemadótól szóló 1995. évi CXVII. törvény (a továbbiakban: Szja tv.) egyes szabályait értelmezve és alkalmazva – ítélete indokolásában kiemelte, hogy az adóhatóság a szabad bizonyítás elve alapján nemcsak a megelőző eljárásban beszerzett adatokat használta fel, hanem felhasználta az indítványozót illetően folytatott adóigazgatási eljárásban tett nyilatkozatokat, tartozást elismerő nyilatkozatot, tartozást elismerő nyilatkozatot módosító nyilatkozatot, pénztár befizetési bizonylatot, kapcsolódó vizsgálat adatait is. A bíróság utalt arra ítélete indokolásában, hogy a felperes (indítványozó) az eljárás során tett nyilatkozatában nem vitatta, elismerte az eltitkolt bevétel megszerzését. Az ítélet szerint ennek valóságtartalmát támasztja alá a pénzkezelési szabályzat, illetve a társaságnál végzett ellenőrzés során meghallgatott alkalmazottak nyilatkozatai is, továbbá a becsléssel megállapított összeg nem szerepelt a gazdasági társaság pénztárban sem, nem került oda befizetésre sem, hiszen ez nem létezett, így tehát bizonyított – többlettényállási elem nélkül is – az alperes adóhatóság részéről, hogy felperes (indítványozó) az egyéb jövedelemként figyelembe vett összeget megszerezte.
- [31] A bíróság az Szja tv. és az előző Art. hatályos rendelkezéseinek [Szja tv. 1. § (3) bekezdése, (4) bekezdése, 4. § (1)–(2) bekezdése, előző Art. 86. § (1) bekezdése, 97. § (4) bekezdése, (6) bekezdése, 95. § (3) bekezdése, 99. § (2) bekezdése] jogalkalmazói értelmezésével, a konkrét ügy sajátosságaira tekintettel hozta meg döntését. A bizonyítás körébe tartozó kérdés az, hogy a gazdasági társaságnál folytatott ellenőrzés megállapításaira mennyiben támaszkodott az adóhatóság, és mennyiben volt tekintettel más, az indítványozóval szemben folytatott konkrét adóigazgatási eljárásban beszerzett bizonyítékokra. A bíróság indokolta, hogy az indítványozónak a bírósági eljárás során is előterjesztett azt a kifogását, amely szerint az adóhatóság csak a megelőző eljárásban beszerzett adatokat használta fel, miért nem tekintette megalapozottnak. A bíróság indokolta azt is, hogy milyen bizonyítási kötelezettség terhelte az adóhatóságot és milyen az indítványozót. Figyelemmel arra is, hogy az Alkotmánybíróság alapvetően tartózkodik jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról való állásfoglalástól, az alkotmányjogi panaszban előadott érvek alapján kirívó jogértelmezési hiba vizsgálatának szükségességét sem találta megalapozottnak. Az a körülmény pedig, hogy a bíróság az indítványozó által irányadónak tartott értelmezéstől eltérően alkalmazott jogi normákat, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem tekinthető alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek sem. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az ítélet elleni panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, az Abtv. 56. § (3) bekezdése alkalmazásával visszautasította.
- [32] 3.4. A Kúria döntésével kapcsolatban a jelen ügyben az indítványozó azt kifogásolja, hogy nézete szerint a Kúria nem tett eleget indokolási kötelezettségének és a Kp. egyes rendelkezéseit – a felülvizsgálati kérelem kötelező tartalmát illetően – a Kp.-től eltérve értelmezte.
- [33] A tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Mindezt kiegészítik a 30/2014. (IX. 30.) AB határozatban megállapítottak, miszerint a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása (Indokolás [89]).

- [34] A Kúria részletesen kifejtette, hogy a felülvizsgálati kérelemnek mit kell tartalmaznia értelmezése szerint a Kp. 118. § (1) bekezdése alapján; indokolta, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadását a konkrét esetben miért tagadta meg (kúriai végzés indokolása [2]–[7]). Nincs kellő következtetési alap az indítványban foglalt érvek alapján annak megállapítására sem, hogy a Kp. 118. § (1) bekezdésének a kúriai értelmezése olyan hibában szenvedne, amely a panasz befogadását indokolná.
- [35] Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság a panaszt a Kúria végzése tekintetében is az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, az Abtv. 56. § (3) bekezdése alkalmazásával visszautasította.

Budapest, 2019. október 22.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1207/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3281/2019. (XI. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.21.244/2017/11. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Meta-Szintézis Vegyipari Technológiai Fejlesztő, Környezetvédelmi Szolgáltató Kft. (a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselője (dr. Garai Géza) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló egyedi ügyben (a továbbiakban: alapper) megállapított tényállás szerint az indítványozó, az alapper felperese az alperesi gazdasági társasággal (a továbbiakban: alperes) együttműködést folytatott pácléfeldolgozási technológiák kidolgozása körében, amivel az volt a céljuk, hogy rövid időn belül szabadalmaztatható és jelentős bevételnövekedést eredményező műszaki megoldást dolgozzanak ki. 2001-ben együttműködési megállapodást kötöttek, és az együttműködés eredményeképpen két pácléfeldolgozási technológiát fejlesztettek ki. A felek szakmai kapcsolata időközben megromlott, ezért a viták rendezése érdekében 2005. november 18-án megállapodást kötöttek, amellyel felváltották a 2001-es megállapodást. Az új megállapodás értelmében az alperes kötelezettséget vállalt arra, hogy különböző kifizetéseket teljesít az indítványozó részére annak ellentételezéseként, hogy az általa használt technológiák kidolgozásában az indítványozó szerepet vállalt. A megállapodás egyebek között azt tartalmazta, hogy az alperes együttműködési díj fizetését vállalja az indítványozó részére, melynek fizetése 2006. január 1-jével kezdődik, és a technológiák használati idejéig, de legfeljebb 2021. április 30-ig tart. Az alperes a megállapodásban meghatározott egyes díjakat megfizette az indítványozó részére, azonban a havonta fizetendő együttműködési díj fizetését 2010 májusától kezdődően megtagadta arra hivatkozással, hogy többé már nem alkalmaz olyan technológiát, amelynek kidolgozásában az indítványozónak szerepe volt.
- [3] Az indítványozó az ellentmondás folytán perré alakult eljárásban többször módosított keresetében elsődlegesen az elmaradt havi együttműködési díj, másodlagosan 46 200 000 Ft megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Követelésének alapja az volt, hogy a megállapodás értelmében az együttműködési díjat az alperes nemcsak akkor köteles fizetni, ha ő maga alkalmazza a közösen kidolgozott technológiákat, hanem akkor is, ha olyan harmadik személy, amelynek részére az alperes bocsátotta rendelkezésre a kérdéses technológiát. Az indítványozó állítása szerint két vállalat a díjfizetés megtagadását követően is alkalmazta a közösen kidolgozott technológiákat, ezért az alperest továbbra is terheli a díjfizetés kötelezettsége.
- [4] Az elsőfokú perben a Fővárosi Törvényszék járt el, amely az indítványozó keresetét elutasította. A törvényszék a jogvita megítélése szempontjából jelentős kérdésnek tartotta egyebek között azt, hogy az indítványozó által megjelölt technológiák eltérnek-e attól, amit az alperes a technológiaváltást követően alkalmazott, ennek megválaszolása ugyanis elengedhetetlen annak megállapításához, hogy az indítványozó és az alperes által közösen kidolgozott technológiák használatban vannak-e még. A Fővárosi Törvényszék ezt különleges szakértelmet igénylő kérdésnek ítélte, ezért szakértőt rendelt ki. A szakértő arra a következtetésre jutott, hogy mind az alperes üzemeiben, mind azon harmadik személyek üzemeiben, amelyeknek az alperes rendelkezésére bocsátotta a kérdéses technológiákat, a közösen kidolgozott technológiáktól eltérő technológiákat alkalmaztak. Erre alapozva a törvényszék megállapította, hogy a megállapodásban kikötött felhasználási díj jellegű együttműködési díj fizetésére az alperes nem köteles, a fizetést jogszerűen tagadta meg.
- [5] Az indítványozó fellebbezett az elsőfokú döntéssel szemben, a Fővárosi Ítéltábla azonban csupán a perköltség tekintetében módosította azt, egyebekben helybenhagyta.
- [6] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, a Kúria azonban hatályában fenntartotta a jogerős ítéletet. Az indítványozó a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen a jogszabályoknak megfelelő új

határozat hozatalát, másodlagosan az első- vagy másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Kérelmét arra alapította, hogy a bíróságok tévesen értelmezték a megállapodást és döntésük nem áll összefüggésben a felek akaratával. A bizonyítási terhet a törvényszék helytelenül határozta meg, az alperesnek ugyanis bizonyítania kellett volna, hogy a megállapodás szerinti díjfizetési kötelezettségének eleget tett. A törvényszék egy 2014-es tárgyalási napon úgy rendelkezett, hogy később, végzésben tájékoztatja a feleket a bizonyítási kötelezettségről, ez azonban nem történt meg, pedig ha a törvényszék előzetesen tisztázza a jogkérdéseket és azokban állást foglal, úgy a szakértő kirendelésére nem lett volna szükség. A szakértő kirendelését végső soron a törvényszék erőltette. Az indítványozó a szakértő véleményére részletes észrevételt tett, de a törvényszék azokra nem volt tekintettel, továbbá a törvényszék kérdésére a szakértő nem adott érdemi választ, az indítványozó által igénybe vett szakértő tanú álláspontjának elvetését pedig nem indokolta meg. A Kúria nem fogadta el a felülvizsgálatot kérő indítványozó érvelését, mert álláspontja szerint az irányadó eljárásjogi szabályok alapján az indítványozót terhelte annak bizonyítása, hogy az együttműködés keretében mely technológiák kidolgozása történt meg, ezt azonban az alperes kötelezettségévé kívánta tenni. Emellett az indítványozó nem tudta bizonyítani azt sem, hogy a közösen kidolgozott technológiákat az alperes, illetve harmadik személyek üzemében alkalmazzák még. A megállapodásban a „technológiák használati idejéig” fordulatból egyértelműen kitűnik a feleknek az a szándéka, hogy a díjfizetési kötelezettség addig tart, amíg a kérdéses technológiákat, amelyek kidolgozásában az indítványozó szerepet vállalt, az alperes üzemében, illetve az alperes által közvetítetten más üzemekben alkalmazzák. Az elsőfokú bíróság helyesen ítélte úgy, hogy az ügyet szakértő bevonásával lehetett megnyugtatóan elbírálni, és ehhez a megfelelő kompetenciával rendelkező szakértőt rendelte ki.

- [7] 2. Az indítványozó az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal támadta a Kúria ítéletét a Fővárosi Ítéltábla, valamint a Fővárosi Törvényszék ítéleteire kiterjedően. Panaszát az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésére, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésére alapította.
- [8] Az Alkotmánybíróság főtákarának felhívására hiánypótlással kiegészített panasz a tisztességes bírósági eljárás-hoz való jogra alapított részében jelentős mértékben az Emberi Jogok Európai Egyezménye 6. cikkéről szóló kézikönyvben kifejtettekre támaszkodott. Az indítványozó szerint a hatékony bírósági jogvédelemhez való joga sérült az eljárások során, mert a szakértő kirendelésére szükségtelenül került sor, továbbá az indítványozó által előadottakat nem vizsgálták. A szakértői vélemény megalapozásához az alperes hamis dokumentációt szolgáltatott, illetve a díjfizetés alapjául szolgáló technológia nem állt a szakértő rendelkezésére. A szakértő elfogultan járt el, ami sérti a fegyveregyenlőség követelményét, továbbá saját bevallása szerint nem vette figyelembe a teljes peranyagot. Az ítéletek indokolásaiból nem derül ki, hogy a bíróságok miért nem fogadták el az indítványozó érvelését, illetve miért fogadták el a szakértő által előadottakat. A törvényszék helytelenül állapította meg az ügy tényeit, tévesen állapította meg a bizonyítási terhet, illetve nem azt rendelte ki szakértőként, akit az irányadó jogszabályok alapján ki kellett volna.
- [9] Az indítványozó szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog megsértését eredményezte az, hogy a fentebb bemutatott jogsértéseket az ítéltábla, illetve a Kúria nem orvosolták. Az indítványozónak az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való joga pedig azáltal sérült, hogy azt a találmányt (technológiát), amelynek kidolgozásában részt vett, az alperes díjfizetés nélkül használja.
- [10] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján mindenekelőtt azt kellett vizsgálnia, hogy az indítvány megfelel-e a törvényben foglalt befogadási feltételeknek, és így alkalmas-e az érdemi elbírálásra. E vizsgálat során az alábbi következtetésekre jutott.
- [11] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be. Ez a feltétel a jelen ügyben benyújtott panasz vonatkozásában nem teljesült. Az indítvány végső soron nem irányul egyébre, mint a rendes bíróságok ténymegállapításának és jogértelmezésének a megváltoztatására. Az Alkotmánybíróság azonban ettől mindig következetesen tartózkodott. A tényállás megállapítása és a jogszabályok értelmezése ugyanis a bíróságok hatáskörébe tartozó feladat, melyet az Alkotmánybíróság nem vonhat magához, csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ellenkező esetben egyfajta „szuperbíróságként”, a meglévők mellett újabb hagyományos jogorvoslati fórumként járna el [ennek az elvnek a korai rögzítéséhez lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]]. Az Alkotmánybíróság feladata nem a tény-, illetőleg jogkérdések felülvizsgálata, hanem az, hogy az Alaptörvényben foglalt garanciákból fakadó minimumot számon kérje a bíróságok-

tól. A Fővárosi Törvényszék megjelölte ítéletében, mely kérdéseket kell eldönteni a jogvitában, e körben a döntéseit megindokolta, ennek megfelelően számot adott arról, miért látta indokoltnak a szakértő kirendelését, illetve miért tekintette a per szempontjából elegendőnek a szakértő véleményét. Az Alkotmánybíróságnak nem hatásköre a szakértő kirendelésének indokoltságát felülbíralata, ahogyan az sem, hogy felülvizsgálja, milyen technológiákat alkalmaznak az alperes, illetve az alperes által közvetítetten harmadik személyek üzemeiben. Sem az a tény, hogy az indítványozóra nézve kedvezőtlen eredmény született, sem az indítványozó által előrevetített – és a pusztá spekuláción túl érdemben alá nem támasztott – negatív következmények önmagukban nem vetnek fel szükségszerűen alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet.

- [12] Az Alkotmánybíróság értelmezésében a jogorvoslathoz való jog lényegi tartalma a jogalkotótól azt követeli meg, hogy a hatóságok érdemi, ügydöntő határozatai tekintetében tegye lehetővé a valamely más szervhez, vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetőségét. A jogorvoslat biztosításának követelménye az érdemi határozatokra vonatkozik. Annak vizsgálata során, hogy mely döntés minősül ilyennek, a döntés tárgya és a személyre gyakorolt hatása a meghatározó, vagyis az, hogy az érintett helyzetét, jogait a döntés lényegesen befolyásolta-e {ennek áttekintéséhez lásd: 9/2013. (III. 6.) AB határozat, Indokolás [28]}. A jogorvoslathoz való jog az Alaptörvény 28. cikkéből következően a jogalkalmazó szerveket is kötelezi {lásd pl.: 3020/2018. (I. 26.) AB határozat, Indokolás [38]}. Az indítványozó a jelen ügyben élt a törvényben biztosított rendes és rendkívüli jogorvoslati lehetőségekkel, fellebbezését az ítéletábra érdemben elbíráltta, a felülvizsgálati kérelmet – annak keretei között – a Kúria ugyancsak elbíráltta, és mindkét jogorvoslati fórum indokát adta annak, miért ítélte jogszerűnek a törvényszéki ítéletet. Önmagában annak ténye, hogy a jogorvoslat elbírálására hatáskörrel rendelkező szerv nem tartotta megalapozottnak a jogorvoslatot kérelmező által előadottakat, nem veti fel az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmét, az erre alapított indítványelem pedig nem vizsgálható érdemben az Abtv. 29. §-a alapján.
- [13] A tulajdonhoz való alapvető jog sérelme az alkotmányjogi panaszban előadottak alapján a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelme megállapíthatóságának függvényében állapítható meg. Az Alkotmánybíróság nem észlelt olyan körülményt, amely a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog alapján a panasz befogadását indokolná, ebből kifolyólag a tulajdonhoz való jog sérelmének kérdésében sem tartja befogadhatónak a panaszt.
- [14] 4. Tekintettel arra, hogy az indítvány nem vetett fel alapvető jelentőségű alkotmányjogi kérdést, illetve nem mutatott rá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre, azt az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. október 22.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/739/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3282/2019. (XI. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.II.10.132/2018/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Balázs Ildikó) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az alkotmányjogi panasz benyújtását megelőző egyedi ügyben alperesként vett részt. Az indítványozó rendőrkapitányságon teljesít szolgálatot járőrvezető beosztásban. 2015 szeptemberében és októberében az illegális migrációval kapcsolatos feladatok végrehajtása érdekében Csongrád és Baranya megyékbe rendelték megerősítési feladatok ellátására. A kirendeléssel összefüggésben ellátott feladatokért mindösszesen 127 270 Ft túlmunkadíjra volt jogosult, amely 2015. november 3-án, valamint december 4-én jóváírásra került. 2015. október 26-án az országos gazdasági rendőrfőkapitány-helyettes elrendelte a 2015 szeptemberében elrendelt és a Robotzsaru-NEO rendszerben hitelesített, személyenként a 100 órát meghaladó túlszolgálatok jogosságának felülvizsgálatát 2015. október 27-ig. A vizsgálat eredményeként a Komárom-Esztergom Megyei Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: felperes) gazdasági rendőrfőkapitány-helyettese a megjelölt túlmunkadíj összegében 2015. december 14-i keltezéssel fizetési felszólítást bocsátott ki az indítványozó részére. A felperes fizetési meghagyás útján érvényesítette igényét; az eljárás az indítványozó ellentmondása folytán perré alakult. Kereseti kérelmében a felperes elsődlegesen munkabértartozás címén 127 270 Ft és annak törvényes kamatai, valamint a perköltség megfizetésére kérte kötelezni az indítványozót, másodlagosan, illetve beszámítási kifogásként 9 060 Ft készenléti díj összegében kérte az indítványozó marasztalását.
- [3] A Tatabányai Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság részben helyt adott a keresetnek és túlszolgálati díj jogcímen 10 937 Ft, valamint készenléti pótlék jogcímen 8 281 Ft megfizetésére kötelezte az indítványozót, egyebekben azonban a felperes keresetét elutasította, valamint fizetési felszólítását hatálytalanította. A bíróság megállapította, hogy a kirendelés időtartamának egy részében a kirendelt rendőrök – köztük az indítványozó – folyamatosan maguknál tartották szolgálati fegyverüket, bármikor rendelkezésre kellett állniuk – vagyis 15 percen belül bevetésre készen kellett állniuk –, szálláshelyüket nem hagyhatták el, élelmiszert nem vehettek maguknak, alkoholt nem fogyaszthattak, ezért az indítványozó ez alatt az idő alatt a pihenőidejében is folyamatosan szolgálatban volt, így helytálló az, hogy a kérdéses időtartam túlszolgálatként került elszámolásra. Az elsőfokú perben tanúként meghallgatott századparancsnok vallomásaiban megerősítette, hogy a csapaterős készenlétet más esetekben is túlszolgálatként számolták el. Az elsőfokú bíróság azokra az időtartamokra állapította meg az indítványozó fizetési kötelezettségét, amikor az nem magánál tartotta szolgálati fegyverét, hanem leadta a fegyverszobába.
- [4] A Tatabányai Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletével szemben a felperes fellebbezett. A Tatabányai Törvényszék az egyedi ügyben irányadó, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 253. § (2) bekezdése, valamint 254. § (3) bekezdése alapján, hagyta helyben az érdemben helyes elsőfokú ítéletet, annak indokai alapján.
- [5] A jogerős ítélet felülvizsgálatát a felperes kezdeményezte. A felülvizsgálati eljárás eredményeképpen a Kúria hatályon kívül helyezte a jogerős ítéletet és kötelezte az indítványozót a felperes kereseti kérelmében követelt összeg fennmaradó részének – 108 052 Ft-nak –, valamint a perköltségnek a megfizetésére. Ítéletét azzal indokolta, hogy a perbeli időszakban történt kirendelés megfelelt a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (a továbbiakban: Hszt.) 141. § (1) bekezdésében foglaltaknak, melynek értelmében a szolgálati előjáró a hivatásos állomány tagját kötelezheti arra, hogy a szolgálatteljesítési időn kívül szolgálati érdekből, szolgálatképes állapotban olyan elérhető – szolgálati helyen

kívüli – helyen tartózkodjon, ahonnan szolgálati feladatra bármikor igénybe vehető. A túlszolgálatról a Hszt. 139. § (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik: ha a szolgálati érdek vagy rendkívüli eset – így különösen tömegbaleset, elemi csapás, katasztrófa vagy súlyos kár megelőzése, elhárítása, következményeinek felszámolása, továbbá egyéb, a köz- és vagyonbiztonságot veszélyeztető, előre nem látható körülmény bekövetkezése – szükségessé teszi, a hivatásos állomány tagja a 134. §-ban meghatározott szolgálatteljesítési időn túl, valamint a munkaszüneti és pihenőnapon is kötelezhető arra, hogy szolgálatot teljesítsen; ilyenről azonban a konkrét ügyben nem volt szó, az indítványozónak nem kellett a hivatkozott bekezdésben megjelölt jellegű feladatot ellátnia. A Kúria ennek alapján megállapította, hogy a jogerős ítélet jogszabálysértő volt, ezért az elsőfokú ítéletet a fellebbezéssel érintett rendelkezései vonatkozásában megváltoztatta.

- [6] 2. Az indítványozó az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal támadta a Kúria ítéletét, és az Alaptörvény E) cikk (3) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdése alapján kérte annak megsemmisítését. Panaszát arra alapította, hogy a Kúria tisztességtelenül járt el vele szemben, mert nem vette figyelembe és ítéletében semmilyen formában nem is rögzítette az általa benyújtott felülvizsgálati ellenkérelemben foglaltakat, amelyekben előadta – egyetértve az első- és másodfokú ítéletek indokolásával –, hogy szolgálatot teljesített a perbeli időszakokban, ezért nem készenléti pótlékra, hanem túlszolgálati díjra volt jogosult. A Kúria annak kérdésével sem foglalkozott, hogy a törvényes elévülési időn belül történt-e a kifizetett túlszolgálati díjak visszakövetelése. A Hszt. 164. § (3) bekezdése két határidőt állapít meg a jogalap nélkül kifizetett illetmények visszakövetelésére. A jogalap nélkül kifizetett illetmény hatvan napon belül követelhető vissza; abban az esetben azonban, ha annak alaptalanságáról a hivatásos állomány tagja tudott vagy tudnia kellett volna, az általános elévülési idő az irányadó. A Kúria nem döntött ebben a kérdésben, pedig a fizetési felszólítás kibocsátását követően a felperes mintegy fél évig nem tett semmit, ugyanakkor nem volt elvárható az indítványozótól az, hogy tudjon a kifizetés jogellenességéről, hiszen arról a munkáltatója sem tudott. Az indítványozó sérelmezte továbbá, hogy még 2018. november 5-én is azt a tájékoztatást kapta a Kúria kezelőirodájától, hogy ügyében sem tanácsülés, sem tárgyalás nincs kitűzve, ennek ellenére a felülvizsgálati ítélet november 7-i keltezéssel született, ugyanazon a napon, amikor az indítványozó az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezését kérte a Kúriától.
- [7] Az indítványozó az Alaptörvény E) cikk (3) bekezdésének sérelmét abban látta, hogy noha felülvizsgálati ellenkérelemben előadta, hogy az első- és másodfokú ítéletek olyan jogértelmezést tartalmaztak, amely összhangban áll a munkaidő-szervezés egyes szempontjairól szóló, 2003. november 4-i 2003/88/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel, melynek értelmében munkaidőnek minősül – egyebek között – az az időtartam, amely alatt a munkavállaló a munkáltató rendelkezésére áll.
- [8] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján mindenképp azt kellett vizsgálnia, hogy az indítvány megfelel-e a törvényben foglalt befogadási feltételeknek, és így alkalmas-e az érdemi elbírálásra. E vizsgálat során az alábbi következtetésekre jutott.
- [9] Az Alkotmánybíróság mindenképp utal arra, hogy az Alaptörvény E) cikk (3) bekezdése arról rendelkezik, hogy az Európai Unió joga – a (2) bekezdés keretei között – megállapíthat általánosan kötelező magatartási szabályt. Az ügy érdemében hozott vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés ellen alkotmányjogi panasznak az Abtv. 27. § a) pontja értelmében akkor van helye, ha a döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, az Alaptörvény E) cikk (3) bekezdése azonban nem ilyen jogot biztosít a jogalanyok részére, hanem az uniós jogot teszi a magyar jogrendszer részévé {vö. 2/2019. (III. 5.) AB határozat, Indokolás [20]}. Ezért az alkotmányjogi panasz befogadásának ezen a jogalapon nincs helye.
- [10] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [11] Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban, hogy a tényállás megállapítása és a jogszabályok értelmezése a bíróságok hatáskörébe tartozó feladat, melyet az Alkotmánybíróság nem vonhat magához, csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ellenkező esetben egyfajta „szuperbíróságként”, a meglévők melletti újabb hagyományos jogorvoslati fórumként járna el {ennek az elvnek a korai rögzítéséhez lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az Alkotmánybíróság feladata nem a tény-, illetőleg jogkérdések felülvizsgálata, hanem az, hogy az Alaptörvényben foglalt garanciákból fakadó minimumot számon kérje a bíróságoktól. Az eljáró bíróságok reagáltak az indítványozó által előadott jogi érvekre és értelmezték a hivatkozott jogforrásokat, a jelen esetben pedig az indítvány nem mutat rá olyan alkotmányjogilag értékelhető körülményre,

ami a hivatkozott alapvető jogok sérelmét valószínűsítene. Az a tény, hogy az indítványozóra nézve kedvezőtlen eredmény született, önmagában nem vet fel szükségszerűen alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet.

- [12] Az indítvány alapvetően az eljárt bíróságok ténymegállapításának és jogértelmezésének megváltoztatására irányul. A per alapkérdése az volt, szolgálatnak vagy készenlétnak minősül-e az, hogy az indítványozónak a perbeli időszak tartama alatt több alkalommal folyamatosan az előjárója rendelkezésére kellett állnia, egyenruháját nem vehette le, szálláshelyét nem hagyhatta el, valamint bármikor 15 percen belül bevetésre készen kellett állnia; e kérdés megválaszolásától függött ugyanis az, hogy túlszolgálati díjra jogosult-e az indítványozó az általa megjelölt időszakokban, vagy készenléti pótléokra. A Tatabányai Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság és a Tatabányai Törvényszék, illetve a Kúria álláspontja közötti különbség e kérdés eltérő megítélésére vezethető vissza: a Kúria jogszabálysértőnek ítélte a jogerős ítéletet, mert megítélése szerint a Hszt. felhívott rendelkezései irányadóak az indítványozó részére a fentebb írtaknak megfelelően. A régi Pp. 275. § (2) bekezdése értelmében a Kúria a jogerős határozatot csak a felülvizsgálati kérelem, valamint a csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatja felül. Ezért a Kúriának nincs olyan, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből levezethető alkotmányos kötelezettsége, hogy részletesen ismertesse a felülvizsgálati ellenkérelmet, illetve hogy az ellenkérelem elutasítását részletesen indokolja [3150/2019. (VI. 26.) AB határozat, Indokolás [39]–[40]]. A Kúria a támadott felülvizsgálati ítéletben indokát adta annak, miért volt jogszabálysértő a jogerős ítélet, továbbá kifejtette azt is, mely törvényhelyek alapozzák meg a helyes jogi álláspontot, és ezzel implicite megválaszolta a felülvizsgálati ellenkérelemben foglalt ellenvetéseket is. Az Abtv. 29. §-ában foglalt követelmény minderre tekintettel nem teljesült.
- [13] Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy a régi Pp. 274. § (1) bekezdése értelmében a Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson kívül bírálja el, tárgyalást csak akkor tart, ha azt a felek valamelyike kéri. A jelen ügyben egyik fél sem kérte tárgyalás tartását, ennek megfelelően a Kúria tárgyaláson kívül bírálta el a felülvizsgálati kérelmet. Az indítványban említett téves tájékoztatás és a felülvizsgálati ítélet meghozatala, valamint az indítványozó ellenkérelem-kiegészítése napjának egybeesése nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség gyanúját, ezért ez a körülmény sem követeli meg a panasznak az Abtv. 29. §-a szerinti befogadását.
- [14] 4. Tekintettel arra, hogy az indítvány részben nem vetett fel alapvető jelentőségű alkotmányjogi kérdést, illetve nem mutatott rá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre, részben pedig nem felelt meg az egyéb törvényi feltételeknek, azt az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. október 22.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/697/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3283/2019. (XI. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.I.22.271/2017/3. számú ítélete, a Szekszárdi Törvényszék 3.Pf.20.051/2017/3. számú ítélet, valamint a Szekszárdi Járásbíróság 18.P.20.397/2015/46. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszokat visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Somogyi József (a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselője (dr. Polgár Ferenc ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
 - [2] Az alkotmányjogi panaszában kéri a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.I.22.271/2017/3. számú ítélete, a Szekszárdi Törvényszék 3.Pf.20.051/2017/3. számú ítélet, valamint a Szekszárdi Járásbíróság 18.P.20.397/2015/46. számú ítélete megsemmisítését, mert álláspontja szerint a kifogásolt ítéletek sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
 - [3] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben a peres felek ingatlanai egymással szomszédosak. 2010-ben az indítványozó (az alapügy felperese) tűzette ki az ingatlana határvonalát, ennek alapján készült a jogerős ingatlan-nyilvántartási térképnek megfelelő kitűzési vázrajz. E tárgyban a Szekszárdi Körzeti Földhivatal 171/2010. számon hozott határozatot, a felperes épülete vonatkozásában állapított meg eltérést annak méretét érintően, a kijavítás az E-196/2010. számú vázrajz alapján megtörtént. A peres felek ingatlanainak térképi határa nem esik egybe a lakásaikat elválasztó fal vonalával, az alperes épületének földszinti helyiségeit határoló fal déli síkja a térképi határhoz viszonyítva a felperes ingatlanához tartozó területre esik. A perbeli két lakás közös elválasztó falára fekszik fel mind a felperes, mind az alperes épületének földmengerendája. Szekszárd Megyei Jogú Város Jegyzője VII.1132-4/2011. számú határozatával elutasította a felperes kérelmét, amelyet a tetőtér beépítésével kapcsolatos szabálytalan építkezés megszüntetése és a terv szerinti kivitelezés iránt terjesztett elő. Szekszárd Megyei Jogú Város Jegyzője I.19051-8/2011. számú határozatával az alperes birtokvédelmi kérelmének helyt adott és kötelezte a felperest annak a tűrésére, hogy a tulajdonában álló ingatlant az alperes a szükséges építkezési munkálatok elvégzése végett a szükséges mértékben átmenetileg használja. A Tolna Megyei Kormányhivatal Szekszárdi Járás Földhivatala 175/2014. számú határozatával az igazságügyi földmérő szakértőnek a perbeli ingatlanok közti határvonalat érintő felmérési hiba kijavítása iránti kérelmét elutasította. A Tolnai Megyei Kormányhivatal Szekszárdi Járási Hivatala 122-2/2016. számú határozatával a felperesnek a perbeli földrészleteket érintő felmérési hiba kivizsgálására vonatkozó kérelmét elutasította.
 - [4] A felperes módosított keresetében kérte, hogy a bíróság a jegyző I.19051-8/2011. számú határozatát változtassa meg, az alperes birtokvédelmi kérelmét utasítsa el, és állapítsa meg az alperes túlépítésének a tényét.
 - [5] Az elsőfokú bíróság kijavított és kiegészített ítéletével a perbeli ingatlanok közötti telekhatárt kijavítani rendelte. A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét nem fellebbezett részében nem érintette, fellebbezett részében helybenhagyta.
 - [6] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak a hatályon kívül helyezése mellett kérte a jogszabályoknak megfelelő új határozat meghozatalát oly módon, hogy a Kúria az alperes viszontkeresetének vonatkozásában a pert szüntesse meg. A Kúria a felülvizsgálati kérelmet nem találta alaposnak, a nem jogszabálysértő jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [7] 2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz, és kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.I.22.271/2017/3. számú ítélete, a Szekszárdi Törvényszék

3.Pf.20.051/2017/3. számú ítélete, valamint a Szekszárdi Járásbíróság 18.P.20.397/2015/46. számú ítélete alaptörvény-ellenességét, és semmisítse azokat meg.

- [8] Indokolása szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való joga, ezen belül a hatékony bírói jogvédelem érvényesüléséhez való joga sérült azáltal, hogy az ügyben hozott bírósági döntések rendre mellőzték a fellebbezés szükségességét, és a meg nem fellebbezett elsőfokú földhivatali határozat eredményét tekintették a téves bejegyzés kiigazítása iránti per megindítási lehetőségének. A jogalap nélkül lefolytatott perben az indítványozó javára történt telekhatár módosítás, valamint a kiigazítás által legalizált túlépítés tulajdonjogi sérelmeket okozott. A kiigazítási per indítványozója elmulasztotta a fellebbezés benyújtását, a Kúria eljáró bírói tanácsa pedig – az irányadó határozatoktól eltérve – enyhébb kritériumot támasztott a perindításra, megengedve a másodfokú eljárást. Ez a „kettős mérce” alkalmazása „pártossá” tette a bíróságot, ezért a Kúria bírói tanácsa megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében deklarált pártatlan bírósághoz való jogot, valamint az e bekezdésből levezetett indokolási kötelezettséget.
- [9] Az Alkotmánybíróság főtítkárának felhívására az indítványozó a panaszt kiegészítette.
- [10] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Ezért az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. §-a alapján előterjesztett indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott formai és tartalmi követelményeknek.
- [11] 3.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Abtv. 27. §-ára alapozza, amely szerint alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdekében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [12] Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszt. Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül terjesztette elő az indítványt.
- [13] Az indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott feltételeknek az alábbiak szerint felel meg. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmének lényegét és az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit. Megjelöli továbbá a sérelmezett bírói döntéseket és kifejezetten kéri azok megsemmisítését, illetve tartalmaz indokolást is arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [14] 3.2. Az Abtv. 29. §-a az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további, alternatív jellegű tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel.
- [15] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt, a befogadás feltételül állított eme követelményeknek.
- [16] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel {elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; ezt követően megerősítette: 3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3195/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [11]}. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság tartózkodik attól, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; ezt követően megerősítette: 3065/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [5]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]; 3195/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [11]}.

- [17] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az indítványozó indokolásában felhozott érvek lényegében az ügyben meghozott, az indítványozó számára sérelme bírói döntések megállapításainak tartalmi, és nem alkotmányosági kritikáján alapulnak; nem tartalmaznak alkotmányjogilag értékelhető okfejtést arra vonatkozóan, hogy a sérelmezett bírói döntések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [18] Az a tény, hogy a bíróságok az indítványozó által irányadónak tartottól eltérően értelmezték az alkalmazott jogi normát, önmagában nem vetik fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kéte-lyét, és nem alapoznak meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.
- [19] 3.3. Az indítványozó által előadott érvek alapján az indokolási kötelezettség megsértése sem merült fel, mivel a bíróságok az indítványozónak az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit megvizsgálták és ennek értéke-léséről számot adtak. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntések alaptörvény-ellenességének alátámasztására. Ezért az indítvány e vonatkozásban sem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kéte-lyét {3179/2016. (IX. 26.) AB végzés, Indokolás [15]; 3110/2019. (V. 17.) AB végzés, Indokolás [46]}.
- [20] 4. A fentiek alapján az indítványozó sem a bíróság eljárásával, sem az ügyében hozott ítéletek érdemével ösz-szefüggésben nem állított olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely alapján a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség merülne fel, és ezáltal az érdemi alkotmánybíró-sági eljárás alapjául szolgálhatna.
- [21] Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 52. § (1b) pontjában, valamint 29. §-ában foglal-tak, illetve az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. október 22.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/299/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3284/2019. (XI. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.20.921/2018/4-II. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményeként az indítványozó a Fővárosi Törvényszéknél nyújtott be keresetet a Legfőbb Ügyészség mint I. rendű alperes és a Szombathelyi Országos Büntetés-végrehajtási Intézet mint II. rendű alperes ellen, személyiségi jogainak megsértése miatt.
- [3] Az indítványozó (az alapügy felperese) sérelmezte a fogvatartottak számára túlzottan magas telefonhasználati díjat, ezen belül is az aránytalanul drága percdíjat a lakossági telefonarifákhoz viszonyítottan, amivel akadályozták a hozzátartozókkal való kapcsolattartásban.
- [4] Előadta, hogy az ezzel kapcsolatosan tett panaszát az I. rendű alperes mulasztása miatt nem vizsgálták ki, melynek következményeként álláspontja szerint sérült a tisztességes eljáráshoz, az egészséghez és az emberi méltósághoz való joga. Keresetében a magas telefonarifák alkalmazásából eredő kárának megtérítését kérte.
- [5] A Fővárosi Törvényszék 70.P.21.107/2016/67. számú elsőfokú ítéletében kimondta, hogy az indítványozónak a hozzátartozókkal való, mobil hívásirányba történő telefonos kapcsolattartás akadályozása miatt sérültek a magánélethez fűződő személyiségi jogai, ezért 500.000 (ötszázezer) forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezték a II. rendű alperest, ezt meghaladóan a keresetet elutasították.
- [6] 1.2. A II. rendű alperes fellebbezése folytán az ügy másodfokon a Fővárosi Ítéltábla elé került, mely jogerős, 6.Pf.20.921/2018/4-II. számú ítéletében az elsőfokú bíróság döntését megváltoztatva, az indítványozó keresetét teljes egészében elutasította és a II. rendű alperest mentesítette a fizetési kötelezettsége alól.
- [7] A Fővárosi Ítéltábla kifejtette, hogy az elsőfokon eljáró Fővárosi Törvényszék a tényállást helyesen állapította meg, azonban a döntés és annak indokolása nem volt megalapozott. Hivatkozott arra, hogy az elítéltek a szabadságvesztés során egyes személyiségi jogai szükségszerűen sérülnek. Ezt alátámasztva említette a büntetések és az intézkedések végrehajtásáról szóló 1979. évi 11. törvényerejű rendelet (a továbbiakban: Bvtvr.) 33–37/A. §-ait, amik részletezik a fogvatartottak számára, mely alapjogok és milyen mértékben gyakorolhatók csak korlátozottan. A kapcsolattartáshoz való jognak, ezen belül is a telefonhasználat lehetőségének biztosítására az elítélt számára a törvényben meghatározott módon és mértékben, a rendelkezésre álló iratok alapján a II. rendű alperes eleget tett. Az indítványozó tudta gyakorolni ezen jogát a büntetés-végrehajtási (a továbbiakban: bv.) intézet saját házirendje adta keretek között [6/1996. (VII. 12.) IM rendelet 92. § (1) bekezdés], távbeszélőt használhatott [6/1996. (VII. 12.) IM rendelet 34. § (2) bekezdés j) pont], mely egyebekben a másodfokon eljáró bíróság indokolása szerint nem az egyetlen formája a rokonokkal és a külvilággal való kapcsolattartásnak. Kitért az ítélet arra is, hogy a bv. intézetekben biztosított telefonhasználati lehetőség áráról és tarifáiról szóló jogszabályi rendelkezés nem volt, így ennek kialakítása és megállapítása az adott intézethez tartozik.
- [8] 1.3. Ezt követően fordult az indítványozó alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz.
- [9] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában és annak kiegészítésében kifejtette, hogy a Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.20.921/2018/4-II. számú ítélete az Alaptörvény I. cikk (1) és (2) bekezdése, II. cikk, III. cikk (1) és a VI. cikk

- (1) bekezdései szerinti alapvető jogait, azaz: emberi méltóságát, egészséghez fűződő alapjogát és a kapcsolat-tartáshoz való jogát sérti.
- [10] Az indítványozó előadta, hogy az Alaptörvény II. cikkének sérelme azért következett be, mert a II. rendű alperes az indítványozót „megalázta” azzal, hogy az alkalmazott telefonközpont rendszer kiépítésének, majd költséges működtetésének díját a fogvatartottakkal, a magasán tartott tarifákkal közvetetten fizettette meg. A nehéz életkörülmények között élő elítéltekre a magas telefonarifa aránytalan terhet ró és így, a büntetések, az intézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCLX. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) alapján engedélyezett 300 perc telefonos kapcsolattartási lehetőséget nem tudta teljes mértékben igénybe venni, azt kihasználni. Kifejtette, hogy ezáltal megromlottak emberi kapcsolatai, legfőképpen közeli hozzátartozóival, gyermekeivel, élettársával való viszonya, ezzel csorbítva emberi méltóságához való alapjogát.
- [11] A másodfokú bíróság figyelmen kívül hagyta az indítványozó szerint azt, hogy a Bv. tv. 133. § (2) bekezdés *i)* pontja alapján az elítélteknek kötelezettségük a tartási költségeikhez hozzájárulni, ami szintén az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében foglalt kapcsolattartáshoz való jogát akadályozza az aránytalan fizetési terhek összeadódása miatt. Kifejtette még, hogy a bv. intézetben kapott fizetése és a rokonai támogatás nagy részét a telefonos kapcsolattartásra fordította, amelynek percdíja 2008–2011 közötti időszakban előfordult, hogy 60 %-kal is magasabb volt a lakossági szolgáltatók díjához képest. Az ismertetettek alapján az indítványozó szerint ez idő alatt, a fogvatartása során az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdésében foglalt embertelen bánásmód tilalma is sérelmet szenvedett.
- [12] Az alkotmányjogi panaszban továbbá hivatkozott az Alaptörvény I. cikk (1) és (2) bekezdés sérelmére is, azonban ezzel kapcsolatban indokolást egyáltalán nem fejtett ki.
- [13] Mindezekre figyelemmel az indítványozó kérte a Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.20.921/2018/4-II. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és annak megsemmisítését.
- [14] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [15] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőben nyújtotta be.
- [16] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány – az Alaptörvény. VI. cikk (1) bekezdése vonatkozásában – határozott kérelem, Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek – az alábbiak szerint – megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, illetve a sérelmezett bírói döntést, indokolja annak Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítését.
- [17] Ugyanakkor az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó az Alaptörvény I. cikk (1) és (2) bekezdése, II. cikk és III. cikk (1) bekezdése tekintetében nem fejtett ki alkotmányjogilag releváns indokolást. Erre figyelemmel az alkotmányjogi panasz – az említett alaptörvényi rendelkezés tekintetében – érdemi elbírálásra nem alkalmas.
- [18] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz – az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése vonatkozásában – az Abtv. 27. §-ában és az Abtv. 29–31. §-aiban foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [19] Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyben felperesként lépett fel. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozónak a támadott ítélettel szemben további jogorvoslati lehetősége nem állt fenn.
- [20] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeiként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [21] A Fővárosi Ítéltábla azért változtatta meg a Fővárosi Törvényszék elsőfokú ítéletét, mert álláspontja szerint a II. rendű alperes jogszabályi kötelezettségét nem sértette meg, ami vele szemben a személyiségi jogsértés szankcióinak alkalmazását kizárta (lásd: Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.20.921/2018/4-II. számú ítélet 6. oldal).
- [22] Az Alkotmánybíróság állandósult gyakorlata szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírósági eljárást befejező döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van hatásköre, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt és az abban biztosított jogokat védi. Ebből következően az Alkotmánybíróság tartózkodik attól is, hogy törvény-

értelmezési és dogmatikai, szakjogi kérdésekben állást foglaljon {7/2013. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [33], [38]; 3074/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [68]} mindaddig, amíg a jogalkalmazói jogértelmezés közvetlenül nem befolyásolja valamely alapjog gyakorolhatóságát és tényleges érvényesülését {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [51]; 14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [51]}.

- [23] 4. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.20.921/2018/4-II. számú ítéletében foglaltakkal kapcsolatban nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, ami az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítvány érdemi elbírálásának akadálya, így nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.
- [24] Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2019. október 22.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/120/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3285/2019. (XI. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Gfv.VII.30.212/2018/15. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók (Szécsi István és Somossy Nóra) jogi képviselőjük útján (dr. Csitos Eszter ügyvéd) alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Kúria Gfv.VII.30.212/2018/15. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték, mert az véleményük szerint sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, R) cikk (2) bekezdését és XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege, hogy a felperes jogelődje mint hitelező és az indítványozók mint adósok 2008-ban deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek. A szerződés rögzíti, hogy az indítványozók 22 millió forint finanszírozási igényük fedezésére 145.415 CHF összegű kölcsönt vesznek fel 240 hónapos futamidőre. A felperes a tartozást CHF devizanemben tartja nyilván, de HUF devizanemben folyósítja, és azt az alperesek HUF devizanemben fizetik vissza.
- [4] A Szegedi Törvényszék a 2013. december 31. napján első fokon jogerőre emelkedett 13.P.21.470/2012/18. számú ítéletében (a továbbiakban: előzményi perben hozott ítélet) megállapította a perbeli kölcsönszerződés érvénytelenségét. Határozatának indokolása szerint a kölcsönszerződés nem felel meg a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 213. § (1) bekezdés a), b) és c) pontjában előírt követelményeknek. Nem határozza meg a kölcsön összegét sem forintban, sem devizában, így magát a szerződés tárgyát, valamint nem tünteti fel a költségként jelentkező árfolyamrés mértékét.
- [5] A felperes hitelező keresetében kérte elsődlegesen a kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítását az eredeti szerződési feltételekkel, másodlagosan a szerződés hatályosságá nyilvánítását.
- [6] Az indítványozók ellenkérelmükben a per megszüntetését, ennek hiányában a kereset elutasítását kérték arra hivatkozással, hogy a szerződés nem nyilvánítható érvényessé. Az indítványozók viszontkeresetet is előterjesztettek, amelyben az érvénytelenség alkalmazandó jogkövetkezményeként elsődlegesen az eredeti állapot helyreállítását, másodlagosan a kölcsönszerződés határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánítását kérték.
- [7] A Szegedi Törvényszék mint elsőfokú bíróság 11.P.22.233/2015/20. számú ítéletében a kölcsönszerződést érvényessé nyilvánította akként, hogy a kölcsön összege 22 millió forint, illetve ahol a kölcsönszerződésben HUF/CHF deviza vételi vagy eladási árfolyam szerepel, azon a Magyar Nemzeti Bank hivatalos HUF/CHF árfolyamát kell érteni. Ezt meghaladóan a felperes keresetét és az indítványozók viszontkeresetét elutasította. Hangsúlyozta, hogy az előzményi perben hozott jogerős ítélet megállapította, hogy a kölcsönszerződés érvénytelen, mert az a Hpt. 213. § (1) bekezdés a), b) és c) pontjában ütközik. Abban a perben jelen per alperesei felperesként kizárólag a szerződés érvénytelenségének megállapítását kérték jogkövetkezmények levonása nélkül. Figyelemmel arra, hogy a jelen perben a felperes kereseti kérelme és az indítványozók viszontkereseti kérelme is az érvénytelen szerződés jogkövetkezményeinek levonására irányul, sem a kereset, sem a viszontkereset nem tekinthető ítélt dolognak.
- [8] Az indítványozók fellebbezése folytán eljáró Szegedi Ítéltábla Pf.II.21.509/2016/14. számú ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [9] A másodfokú bíróság kifejtette, hogy alaptalanul hivatkoztak az indítványozók arra, hogy az előzményi perben a jogerős ítélet a szerződés létre nem jöttét állapította meg. A jogerős ítélet ugyanis a szerződés érvénytelensé-

gét állapította meg, ami azt is jelenti, hogy a szerződést létrejöttek minősítette. A felek ugyanis megállapodtak a kölcsön összegében, a szerződés rögzíti a kirovó pénznemet, amely CHF, a lerovó pénznemben, azaz HUF-ban folyósítandó kölcsön összegét, a 22 millió forintot, a szerződés alapján pedig pontosan kiszámítható volt a CHF-ben megjelenő tartozás. Az elsőfokú bíróság tehát az érvénytelenség jogkövetkezményeként helyállón alkalmazta a szerződés érvényessé nyilvánítását mint jogkövetkezményt.

- [10] A másodfokú bíróság rámutatott arra, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményeiről szóló 1/2010 (VI. 28.) PK vélemény 5. pontja alapján a szerződések érvényessé nyilvánítása egyenrangú lehetőség az eredeti állapot helyreállításával. Kifejtette, hogy az adott ügyben az eredeti állapot helyreállítása fogalmilag kizárt. A kölcsön-szerződés gazdasági tartalmát az idegen pénz használata képezi. Használati kötelmeknél, amennyiben a használatra már sor került, a kialakult helyzet visszafordíthatatlan, az eredeti állapot nem állítható helyre. Jelen ügyben a felperes az általa vállalt szolgáltatást teljesítette, az indítványozók által igényelt összeget folyósította, akik azt átvették, azt használták, így az eredeti állapot helyreállítására nem kerülhet sor.
- [11] Nem volt akadálya ugyanakkor a hatályossá nyilvánítással szemben prioritást élvező érvényessé nyilvánításnak. E körben azt kellett vizsgálnia az ítéletábrának, hogy az érvénytelenség oka kiküszöbölhető-e. Az előzményi perben hozott jogerős ítéletben a törvényszék két okból állapította meg a szerződés érvénytelenségét. Az egyik okot, az árfolyamrész szerződésben való feltüntetésének hiányát az elsőfokú ítélet kiküszöbölte, a másik ok a kölcsönösszeg pontos meghatározásának hiánya volt. Ez utóbbi a felek egyikének sem okozott tényleges érdeksérelmet. A szerződés rendelkezéseiből megállapíthatóan ugyanis az alperesek célja az volt, hogy 22 millió forintot kézhez kapjanak. A felperes jogelődje ennek az összegnek a folyósítását teljesítette. A kölcsön pontos forint összegének meghatározásával a szerződés érvényessé nyilvánítható.
- [12] A jogerős ítélettel szemben az indítványozók felülvizsgálati kérelmet terjesztettek elő. Előadták, hogy a Szegedi Törvényszék az előzményi perben hozott jogerős ítéletében azt állapította meg, hogy a perbeli szerződés a felek között létre sem jött, mert sem forintban, sem devizában nem tartalmazza a kölcsön összegét. A létre nem jött szerződés bíróság általi érvényessé nyilvánítása pedig nem lehetséges.
- [13] A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [14] A Kúria kiemelte, hogy a jelen per nem tipikus abból a szempontból, hogy szemben a devizaalapú szerződések érvénytelensége tárgyában folyó perek túlnyomó többségével, amelyekben a 2014-ben hatályba lépett jogszabályi rendelkezések következtében az érvénytelenség és annak jogkövetkezménye egyazon eljárásban kerülhet csak elbírálásra, az adott ügyben a perbeli szerződés érvénytelenségét már jogerős ítélet megállapította, mégpedig olyan időpontban, amikor a deviza alapú fogyasztási és lakossági kölcsön-szerződések tárgyának és törlesztő részleteinek meghatározásával kapcsolatos elvi kérdésekről szóló 1/2016. PJE határozat még nem született meg. A jelen per tárgyát ezért kizárólag az érvénytelenség jogkövetkezményének levonása képezi.
- [15] Az indítványozók a felülvizsgálati kérelmükben állították, hogy a Szegedi Törvényszék az előzményi perben hozott jogerős ítéletében tartalmilag a szerződés létre nem jöttét állapította meg, és a másodfokú ítélet ezzel ellentétes megállapítása iratellenes.
- [16] A Kúria egyetértett a másodfokú bíróság álláspontjával, miszerint az előzményi perben született ítéletből arra a következtetésre kell jutni, hogy az előzményi per bíróságának megítélése szerint a szerződés létrejött, csak az érvénytelen a Hpt. 213. § (1) bekezdés a), b) és c) pontjában írtak megsértése miatt. A másodfokú bíróság az érvénytelenségi perekben felmerülő egyes eljárásjogi kérdésekről szóló 2/2010. (VI. 28.) PK vélemény 4. pontjában foglaltaknak megfelelően mutatott rá arra, hogy a szerződés létre nem jöttének vizsgálata megelőzi a szerződés érvénytelenségének vizsgálatát, mivel csak létrejött szerződés lehet érvénytelen. Az ítéletábrától függetlenül érdemben is vizsgálta az indítványozóknak a szerződés létre nem jöttére történő hivatkozását, és azt helyesen alaptalannak találta. Az indítványozók e körben hivatkoztak arra, hogy a kölcsön összegének meghatározása nélkül a kölcsön-szerződés nem jöhet létre. A Kúria azzal egyetértett, hogy a kölcsön-szerződés létrejöttének egyik elengedhetetlen feltétele a kölcsön összegének meghatározása, de ez az adott ügyben meg is történt, még ha az előzményi per bírósága által megállapítottak szerint nem a Hpt. 213. § (1) bekezdés a) pontjában írtaknak mindenben megfelelő módon. Maga az előzményi perben hozott ítélet indokolása is tartalmazza azonban: „nem vitásan az egyedi kölcsön-szerződés részévé vált általános szerződési feltételek alapján a kölcsön összege utóbb meghatározható”, vagyis a kölcsön összege e bíróság megítélése szerint is kiszámítható volt. Az előzményi perben hozott jogerős ítélet kizárólag abban a vonatkozásban kötötte a jogkövetkezmény levonása iránt folyó perben eljáró bíróságokat, hogy nem állapíthatták meg, miszerint a szerződés nem semmis a Hpt. 213. § (1) bekezdés a), b), illetve c) pontjában meghatározott okokból. Az előzményi perben hozott ítélet nem zárta ki a perben eljáró bíróságok számára az abban való állásfoglalás lehetőségét, hogy a szerződés létrejött.

- [17] Az indítványozók felülvizsgálati kérelmükben a szerződés érvényessé nyilvánítása helyett az eredeti állapot helyreállítását, illetve a szerződés hatályossá nyilvánítását kérték. A Kúria ezért vizsgálta, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 237. §-ában rögzített, az érvénytelen szerződés lehetséges jogkövetkezményeként meghatározott: eredeti állapot helyreállítása, érvényessé nyilvánítása, illetve hatályossá nyilvánítása esetei közül melyik alkalmazható.
- [18] A Kúria megerősítette a másodfokú bíróság azon indokolását, hogy miért nincs lehetőség az eredeti állapot helyreállítására. A Kúriát továbbá köti a deviza alapú kölcsönszerződésekkel kapcsolatos perekben felmerült egyes kérdésekről szóló 6/2013. PJE határozat 4. pontja, amely szerint az 1/2010. PK vélemény 5. pontjából is következően a két elsődleges jogkövetkezmény (eredeti állapot helyreállítása, érvényessé nyilvánítás) alkalmazásának mérlegelése során azt kell vizsgálni, hogy van-e mód a szerződés hibájának orvoslására.
- [19] A Kúria megerősítette, hogy a Hpt. 213. § (1) bekezdés a) pont miatti semmisségi ok kapcsán a szerződés érvényessé nyilvánításának feltételei fennálltak, az érvényessé nyilvánításra a kölcsön forint összegének az elsőfokú bíróság ítéletében történt meghatározásával jogszerűen került sor. A Hpt. 213. § (1) bekezdés b) és c) pontja szerinti érvénytelenséget, az árfolyamrés szerződésben való feltüntetésének hiányát szintén az elsőfokú ítélet küszöbölte ki.
- [20] Figyelemmel arra, hogy a kölcsönszerződés érvényessé nyilvánításának a fentiek szerint nem volt akadálya, és a 6/2013. PJE határozat 4. pontja értelmében az érvényessé nyilvánítás prioritást élvez a szerződés hatályossá nyilvánításával szemben, a szerződés hatályossá nyilvánításának nem álltak fenn a feltételei.
- [21] A Kúria nem osztotta továbbá az indítványozók arra vonatkozó érvelését, hogy a jogerős ítélet legitimálja az általuk hivatkozott, de el nem bírált, szerintük érvénytelen rendelkezéseket. A szerződés érvényessé nyilvánítása ugyanis a jogkövetkezmény levonására irányuló perben nem jelenti azt, miszerint a jelen ügyben el nem bírált érvénytelenségi okból a szerződés érvénytelensége másik perben ne lenne megállapítható. A szerződés érvényessé nyilvánítása nem jelent állásfoglalást a bíróság részéről a per tárgyává nem tett szerződési feltételek érvényességét illetően. A nem vizsgált feltételek érvényességét a felek további perekben szabadon vitathatják.
- [22] Mindezekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [23] 1.2. Az indítványozók ezt követően alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria Gfv.VII.30.212/2018/15. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték, mert az véleményük szerint sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, R) cikk (2) bekezdését és XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [24] Az indítványozók szerint a bíróságok jogalkalmazása és jogértelmezése sérti a jogbiztonság elvét és a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot, mivel az előzményi perben érvénytelenné nyilvánított kölcsönszerződést utóbb, egy másik eljárásban a Ptk. 237. §-ára hivatkozva érvényessé változtattak. Sérelmezték, hogy a bíróságok az érvényessé nyilvánítást az előzményi pert követően született 6/2013. és 1/2016. PJE határozatokra alapították. A bíróságok figyelmen kívül hagyták, hogy a felperes az előzményi perben a jogkövetkezmény iránti igényéről lemondott, az időközben el is évült, valamint, hogy az érvénytelen szerződésre keresetösségi jog nem alapítható, így a felek közötti elszámolásra a bíróságok döntésétől eltérően csak a jogalap nélküli gazdálkodás szabályai szerint kerülhetett volna sor. Mivel a Kúria helyben hagyta a felperesnek a korábbi jogerős ítélet megváltoztatására vonatkozó igényét, így jelenleg két ellentétes tartalmú döntés van a felek között hatályban. A Kúria döntése miatt a felek közötti jogvita soha nem térhet nyugvópontra, a szerződés érvényessége az éppen aktuális jogi környezettől függ. Álláspontjuk szerint a Kúria és az eljáró bíróságok az előzményi perben már jogerőssé vált döntést és annak joghatását önkényesen megváltoztatták, annak jogerejét nem tartották tiszteletben.
- [25] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenképp azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben foglalt befogadhatósági feltételeknek.
- [26] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria Gfv.VII.30.212/2018/15. számú ítélete ellen benyújtott alkotmányjogi panasz határidőben érkezett és azt az Abtv. 27. §-a szerint benyújtásra jogosultak és érintettek nyújtották be jogorvoslati jogaik kimerítését követően. Az indítványozók alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében meghatározott feltételeknek csak részben felel meg.
- [27] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-a alapján csak az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének eszköze. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban az Alaptörvény megsértett rendelkezéseiként jelölték meg

- többek között – a B cikk (1) bekezdését és az R cikk (2) bekezdését. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani {3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]}. Mivel jelen esetben az indítvány ilyen irányú indokolást nem tartalmazott, ezért a B cikk (1) bekezdésének sérelme érdemben nem vizsgálható. Az Alkotmánybíróság továbbá megállapította, hogy az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése pedig nem tekinthető az indítványozók Alaptörvényben biztosított jogának, így arra alapított alkotmányjogi panasz benyújtására nincs lehetőségük {3203/2015. (X. 14.) AB végzés, Indokolás [9]}.
- [28] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [29] Az Alkotmánybíróság az indítványozóknak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével, a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben előadott érveikkel kapcsolatban a következőket állapította meg. „Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslással [már] nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat. {3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}” {3177/2019. (VII. 10.) AB végzés, Indokolás [27]} Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozók alkotmányjogi panasa valójában a bírósági eljárás felülbírálatára irányul.
- [30] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozók panasa egészében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, az eljáró bíróságok jogértelmezésének és jogalkalmazásának helytállóságát vitatja és a támadott ítéletben foglalt döntést magát, annak hátrányos voltát tekintik alapjogi sérelemnek, a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében. Fentiekre figyelemmel az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [31] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. §-ában és 29. §-ában meghatározott törvényi feltételeknek, ezért azt az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. október 22.

Dr. Balsai István s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/601/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3286/2019. (XI. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény 17. § (8) bekezdés *b*) pontja és (9) bekezdése és 107. § (2) bekezdése és a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 42.K.27.586/2018/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességnek a megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságnál.
- [2] Az indítványozó elsősorban a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 42.K.27.586/2018/8. számú ítélete – a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 14.K.27.586/2018/2. számú végzésére és a Fővárosi Törvényszék 2.Kpkf.670.615/2018/5. számú végzésére kiterjedő hatállyal – alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését kérte az Alaptörvény 24. cikk *d*) pontja, (3) bekezdésének *b*) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján. Az Abtv. 43. § (4) bekezdése alapján kérte továbbá az indítványozó a bírósági döntés előzményét képező közigazgatási határozatok – a Heves Megyei Kormányhivatal Egri Járási Hivatala Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály Erdészeti Osztálya HE-02/ERDO/3839-1/2017. számú határozata és a Pest Megyei Kormányhivatal PE/FE/799-2/2017. számú határozata – alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését is.
- [3] Másodsorban az indítványozó – az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *c*) pontja, a (3) bekezdésének *a*) pontja, valamint az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján – kérte az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény (a továbbiakban: Evt.) 17. § (8) bekezdés *b*) pontja és (9) bekezdése, valamint a 107. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését.
- [4] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott bírósági döntések megsértették az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, míg a közigazgatási határozatok a XXIV. cikk (1) bekezdésben garantált tisztességes (hatósági) eljáráshoz való jogát és ellentétesek a XXVI. cikk (1) bekezdésében foglaltakkal.
- [5] Az Evt. 17. § (8) bekezdés *b*) pontja és (9) bekezdése, továbbá a 107. § (2) bekezdése az indítványozó álláspontja szerint sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében garantált jogbiztonságot, mivel ellentétesek a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény 93. §-ával és 94. § (1) bekezdésével. Álláspontja szerint az érintett törvényi rendelkezések „visszaható hatályosulása megkérdőjelezi a földhivatali földhasználati nyilvántartás közhitelességét” és ez sérti a jogbiztonságot. Az indítványozó szerint a jogbizonytalanság miatt sérült az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése is.
- [6] 2. Az alkotmányjogi panasz és a benyújtott közigazgatási és bírósági határozatok alapján az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye a következőképpen foglalható össze. Az indítványozó 2015. szeptember 4-én megvásárolt Egyházasgergén egy rét művelési ágba tartozó ingatlant. Az ingatlanra az illetékes földhivatal – szívésségi használati szerződés alapján – az indítványozó felesége részére földhasználati jogot jegyzett be. 2015. november 6-án a Heves Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi és Erdőgazdálkodási Főosztálya határozatával törölte az érintett ingatlan korábbi tulajdonosát az erdőgazdálkodói nyilvántartásból és egyúttal kötelezte az indítványozót, mint az ingatlan tulajdonosát, hogy tegyen eleget az Evt. 18. § (4) bekezdése szerinti kötelezettségének, azaz a jogosultság keletkezését követő 30 napon belül jelentse be a használati jogot, annak nyilvántartásba vétele céljából. Az indítványozó felesége (a továbbiakban: kérelmező) 2015. december 10-én eleget tett fenti kötelezettségnek, amikor is benyújtotta az erdőgazdálkodói nyilvántartásba vételi kérelmét. A kérelmet a hatóság arra hivatkozva utasította el 2016. január 8-án hozott határozatával, hogy az annak

mellékleteként előterjesztett szívességi használati szerződés nem felelt meg sem ez Etv., sem a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Fftv.) által megkívánt formai és tartalmi feltételeknek.

- [7] A határozat ellen a kérelmező jogorvoslattal élt, a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (a továbbiakban: NÉBIH) mint másodfokú erdészeti hatóság az elsőfokú határozatot helybenhagyta. A kérelmező 2016. október 25-én újabb kérelmet terjesztett elő kérve a nyilvántartásba vételét. Az elsőfokú erdészeti hatóság hiánypótlásra szólította fel 2016. november 4-én kelt végzésével, amelyre a kérelmező 2016. december 19-én kelt levelében reagált. Az elsőfokú hatóság 2017. január 11-én kelt végzésével kijavította a hiánypótlásra felszólító végzése indokolását. A kérelmező – az indítványozó előadása szerint – erre a végzésre már nem reagált, azaz nem tett eleget a hiánypótlási kötelezettségének.
- [8] Időközben, 2016. október 31-én, az erdőfelügyelő helyszínelést tartott az érintett ingatlanon/erdőrészletben, és megállapította, hogy az indítványozó nem tett eleget az Evt. és végrehajtási rendelete [153/2009. (XI. 13.) FVM rendelet] előírásainak, vagyis erdőfelújítási kötelezettségét elmulasztotta, ezért a Heves Megyei Kormányhivatal Egri Járási Hivatala Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály Erdészeti Osztálya HE-02/ERDO/3839-1/2017. számú határozatával – az Evt. 107. § (2) bekezdése alapján – 100.000 Ft. erdőgazdálkodási bírság megfizetésére kötelezte az indítványozót. A hatóság azért az indítványozót bírságolta meg, mivel az erdő részletnek nem volt bejegyzett erdőgazdálkodója és az Evt. 17. § (8) bekezdése szerint ebben az esetben a tulajdonos köteles ellátni az erdőgazdálkodó feladatait (erdő felújítása, védelme, őrzése).
- [9] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Pest Megyei Kormányhivatal PE/FE/799-2/2017. számú határozatával helybenhagyta az elsőfokú erdészeti hatóság határozatát. Az indítványozó fellebbezésében egyrészt arra hivatkozott, hogy az érintett földterület az ingatlan-nyilvántartás adatai szerint rét művelési ágba tartozik, így nem minősül erdőnek, másodsorban előadta, hogy a kérelmező a földhasználati nyilvántartásba bejegyzett földhasználó, ebből következően ő maga nem használja az ingatlant, így a bírságnak nincs jogalapja. A másodfokú erdészeti hatóság határozatában megállapította, hogy az erdő fogalmát az Rtv. 6. § (1) bekezdés a) pontja állapítja meg, így függetlenül az ingatlan-nyilvántartásba szereplő művelési ágtól, az Evt. alapján az Országos Erdőállomány Adattárban erdőként nyilvántartott terület erdőnek minősül. A hatóság rögzítette azt is, hogy az Evt. 17. § (9) bekezdése szerint az erdő tulajdonosa helyett az Evt.-ből fakadó kötelezettségek teljesítéséért az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett földhasználati jog, használati jog jogosultja felelős. A kérelmező a földhasználati nyilvántartásba került bejegyzésre, amely ugyan az ingatlan-nyilvántartáson alapul, azonban nem azonos az ingatlan-nyilvántartással, bár annak adataira épül, de attól elkülönülő, önálló, a földek használatáról, valamint a földhasználókról vezetett közhiteles nyilvántartás. Ebből fakadóan az érintett erdőterületnek nem volt az adott időszakban bejegyzett erdőgazdálkodója, így az Evt. 17. § (8) bekezdése szerint erdőgazdálkodó hiányában az indítványozó, mint az erdő tulajdonosa, volt köteles gondoskodni az erdő szakszerű felújításáról. Mivel ezen kötelezettségének az indítványozó nem tett eleget, így őt az elsőfokú erdészeti hatóság jogszerűen sújtotta erdőgazdálkodási bírsággal.
- [10] Az indítványozó bírósághoz fordult, kérve a másodfokú erdészeti hatóság határozatának bírósági felülvizsgálatát. A Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 42.K.27.586/2018/8. számú ítéletével az indítványozó keresetét elutasította, megállapítva, hogy a másodfokú erdészeti hatóság határozata megalapozott volt, és jogszabálysértést nem tartalmazott. A bíróság álláspontja szerint is annak van jelentősége, hogy a tárgyi ingatlan az Országos Erdőállomány Adattárban szerepel és így erdőnek minősül. Ezért a rét művelési ág besorolásnak nincs jelentősége, az ingatlanra az Evt. és végrehajtási rendelete szabályait kell alkalmazni, így ez erdővel kapcsolatos kötelezettségek az indítványozót mint az erdő tulajdonosát terhelték erdőgazdálkodó hiányában. A bíróság tényként állapította meg, hogy az indítványozó erdősítési kötelezettségének nem tett eleget, és ezt maga sem vitatta. Ebből következően az erdészeti hatóság jogszerűen szankcionálta az indítványozó magatartását. A bíróság rámutatott arra is, hogy a per tárgya a közigazgatási határozat jogszerűségének a vizsgálata volt, így a perben nem vizsgálhatta az indítványozó azon hivatkozását, amely szerint az erdészeti hatóság nem értesítette az indítványozót arról, hogy az ingatlan az Országos Erdőállomány Adattárban szerepel. A fenti mulasztás ténye és az ahhoz kapcsolódó kárfelelősség közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítése körében, polgári perben vizsgálható.
- [11] Az indítványozó ezt követően fordult az Abtv. 27. § és 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz.

- [12] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján elsősorban a tárgyi ügyben hozott bírósági döntések és az általuk felülvizsgált közigazgatási határozatok alkotmányossági felülvizsgálatát kérte. Álláspontja szerint a bíróságok eljárása azért volt tisztességtelen, mivel túlzottan leegyszerűsítették a tárgybani ügy elbírálását és nem komplexitásában vizsgálták meg a kérdést. A bíróságok így nem vették figyelembe a hatóságok mulasztásait és közrehatását abban, hogy az indítványozó azért nem tudott erdőgazdálkodót megjelölni, mivel egyrészt az ingatlan vételekor nem volt tudomása arról, hogy az erdőnek minősül, másrészt a hatóságok indokolatlanul utasították vissza a kérelmező nyilvántartásba vételre irányuló kérelmét. Az erdőgazdálkodási bírság kiszabását is jogszerűtlennek tartja, mivel annak kiszabása előtt semmiféle értesítést nem kapott az erdészeti hatóságtól erdőfelújítási kötelezettségét illetően. Sérelmezte, hogy a bíróság – felhívása ellenére – nem vette figyelembe az alperes által elkövetett jogsértéseket. Álláspontja szerint mindez alátámasztja, hogy vele mind a hatóságok, mind a bíróság megsértette a pártatlan és tisztességes eljáráshoz való jogát. Az észszerű határidőn belül való elbírálás elvének sérelmét is állította az indítványozó, mivel az elsőfokú erdészeti hatóságnál előterjesztett kereseti kérelmét az nem továbbította a bíróság felé, így 10 hónappal meghosszabbodott a fellebbezés elbírálása. Az Alaptörvény XXVI. cikk sérelmét pedig arra alapozta az indítványozó, hogy olyan adatokat kért az erdészeti hatóság, amelyekhez egyébként „hozzáférése van”.
- [13] 2.2. Az indítványozó – az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapozottan – kérte az Etv. 17. (8) bekezdés *b*) pontja, (9) bekezdése és 107. § (2) bekezdése alkotmányossági vizsgálatát. Az indítványozó előadása szerint a bíróság csak az Etv. fenti szabályaira hivatkozott ugyanakkor figyelmen kívül hagyta a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény 93. §-ával és 94. § (1) bekezdését, amelyek a földhasználati nyilvántartásról szólnak. Álláspontja szerint a két törvény kettős kötelezettséget ró az ingatlantulajdonosokra, mivel ugyanazt az ingatlant egyszerre két nyilvántartásba (földhasználati nyilvántartás, erdőgazdálkodók nyilvántartása) is be kell jegyezni, úgy, hogy akár két különböző földhasználót is állíthat a tulajdonos. Ez sérti a jogbiztonságot és felveti a „visszaható hatályosulás” kérdését is, mivel a „földhasználati nyilvántartás jogszabály szerinti külön lapon vezetése időben megelőzi a 2009. évi erdőtörvény bevezetését”. Az indítványozó ezért kérte, hogy az Alkotmánybíróság fontolja meg a jogszabályok összehangolásának a szükségességét.
- [14] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenképp az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdése és a 27. §-a szerinti indítványok megfelelnek-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.
- [15] 3.1. Az indítványozó a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság végzését 2018. november 12-én vette át, az alkotmányjogi panaszt 2019. január 11-én, az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be. Az indítványozó a bírói döntés alapjául szolgáló eljárásban felperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó alaptörvényi és törvényi rendelkezéseket, a sérelmezett bírói döntést és az alaptörvény-ellenesnek vélt jogszabályi rendelkezéseket, továbbá kifejezett kérelmet terjesztett elő azok megsemmisítésére, megjelölte az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét is.
- [16] Ugyanakkor az Alaptörvény R) cikkének (2) bekezdése, valamint a XXVI. cikke nem tartalmaz az indítványozó számára Alaptörvényben biztosított jogot, ezért e rendelkezésekre alkotmányjogi panasz nem alapítható, ahogyan az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint alkotmányjogi panaszt az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére is csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani [3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]]. Az indítványozó hivatkozott ugyan a B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben a visszaható hatályú jogalkotásra, de nem indokolta, hogy a két törvény hatálybalépésének eltérő ideje miatt és mennyiben sérti a visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmát. Az indítványozó érvelése valójában a normakollíziót és az abból fakadó jogbiztonság kérdését tematizálja, amely azonban – az Alkotmánybíróság gyakorlatában – nem minősül alapjognak. Ebből következően az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panasz nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés szerinti határozott kérelem feltételeinek.

- [17] 3.2. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérelmére azért hivatkozott, mert szerinte a bíróság csak az Etv. rendelkezéseit vette figyelembe és figyelmen kívül hagyta az Fftv. és a 2013. évi CCXII. törvény előírásait, illetve nem vizsgálta, hogy az indítványozónak volt-e egyáltalán lehetősége elvégezni az erdőfelújítást, annak elmulasztása miatt kiszabható volt-e egyáltalán az erdőgazdálkodási bírság.
- [18] Az Alkotmánybíróság már több ügyben kimondta, hogy a bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamenyny – vélt, vagy valós – jogsérelem orvoslása eszközének, ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb eszközzel már nem orvosolható {lásd például: 3145/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [55]}.
- [19] Az Alkotmánybíróság jelen ügy kapcsán is hangsúlyozza továbbá, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére van jogköre, a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének, és a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára azonban már nem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}.
- [20] Az indítványozó a fentiekben kifejtettek szerint, a támadott bírói döntésekkel kapcsolatosan nem állított olyan alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság nem vizsgálta az indítványozó által sérelmezett hatósági határozatokat, így azokat az érveket sem, amelyek szerint azok sértették az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglaltakat.
- [21] 4. Az Alkotmánybíróság mindezeket figyelembe véve megállapította, hogy az eljárás tárgyát képező alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. és 29. §-ában szabályozott befogadási feltételeknek, ezért az indítványt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. október 22.

Dr. Balsai István s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/127/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3287/2019. (XI. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.22.404/2017/7. számú végzése alaptörvény-ellenességének a megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Csitos Eszter ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában a Kúria Pfv.V.22.404/2017/7. számú végzése alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését kérte. Álláspontja szerint a támadott végzés sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében, az R) cikk (2) bekezdésében, a XV. cikk (2) bekezdésében, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében, valamint a 26. cikk (1) bekezdésében foglaltakat.
- [2] A benyújtott bírósági határozatok alapján az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [3] Az indítványozó (a későbbi per felperese) és a későbbi per alperesének jogelődje (a továbbiakban: alperes) 2008. október 21-én kölcsönszerződést kötöttek annak érdekében, hogy az indítványozó megvásároljon egy Mitsubishi Outlander Intense típusú gépjárművet. Az indítványozó a kölcsönszerződés aláírásával elismerte, hogy az egyedi kölcsönszerződésben, az annak elválaszthatatlan részét képező opciós és adásvételi szerződésben, valamint az alperes üzletszabályzatban foglaltakat megismerte, megértette és azokat magára nézve kötelezőnek fogadta el. A kölcsönszerződés biztosítékeként szolgáló opciós szerződés szerint az alperes a vételi jogát a szerződés aláírásától számított 5 éves időtartam alatt, de legfeljebb addig az időpontig gyakorolhatta, ameddig az indítványozó a kölcsönszerződésből eredő tartozását maradéktalanul nem teljesítette. Az üzletszabályzat pedig rögzítette, hogy amennyiben az indítványozó teljesítette a kölcsönszerződésből fakadó valamennyi kötelezettségét, úgy az alperes köteles kiadni a gépjármű törzskönyvét. Mivel az indítványozó fizetési kötelezettségét nem teljesítette, az alperes a szerződést 2013. szeptember 8-án felmondta és közölte, hogy vételi jogát gyakorolni kívánja, ezért felszólította az indítványozót, hogy a gépjárművet haladéktalanul adja birtokba. Az indítványozó bírósághoz fordult, kérve a gépjármű törzskönyvének kiadását, mivel álláspontja szerint az alperes részéről a szerződéskötéskor eljáró személy nem rendelkezett képviseleti jogosultsággal, ezért nem jött létre sem a kölcsön-, sem az opciós szerződés. Az indítványozó az opciós szerződés semmisségét arra is alapozta, hogy az nem tartalmazta az opció tárgyának pontos megjelölését, míg a kölcsönszerződés semmisségét a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény 210. § (1) bekezdésére és a 213. § (1) bekezdésére hivatkozva is állította az indítványozó.
- [4] Az első fokon eljáró Szegedi Járásbíróság helyt adott a keresetnek. A bíróság megállapította, hogy az álképviselő eljárásának utólagos jóváhagyásával a kölcsönszerződés és az azt biztosító opciós szerződés létrejött. A kölcsönszerződés semmisségét nem látta megalapozottnak a járásbíróság, ugyanakkor az opciós szerződés semmisségét megállapította, arra tekintettel, hogy a vételi jog tárgyát a szerződés – a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 375. §-ában foglaltak ellenére – nem tartalmazta.
- [5] A bíróság álláspontja szerint nem képezték részét a kölcsönszerződésnek sem az átadás-átvételi jegyzőkönyv, sem a gépjármű birtokba adására vonatkozó további okiratok. Ebből következően az alperes nem volt jogosult a törzskönyv birtokban tartására.
- [6] A másodfokon eljáró Szegedi Törvényszék az elsőfokú bíróság ítéletét – annak helyes indokai alapján – helyben hagyta.
- [7] A Kúria mint felülvizsgálati bíróság viszont hatályon kívül helyezte a jogerős ítéletet és megváltoztatta az elsőfokú bíróság ítéletét. A Kúria – szemben az alsóbb fokú bíróságokkal – úgy ítélte meg, hogy az opciós szerződés tárgya beazonosítható volt. A felek a szerződésben meghatározták a gépjármű gyártmányát és típusát, a per-

adatokból pedig egyértelműen megállapítható, hogy az alperesnek azonos gyártmányú és típusú másik gépjárműve nem volt. A Kúria szerint így az opciós szerződés megfelelően tartalmazta a dolog megjelölését.

- [8] 1.1. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz, kérve a Kúria Pfv.V.22.404/2017/7. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 271. § (2) bekezdésében foglaltakkal ellentétes módon járt el. A Pp. 271. § (2) bekezdése úgy rendelkezett, hogy az ún. kis perértékű vagyoni perekben (ahol a pertárgy értéke nem haladta meg a három millió forintot) nem volt helye felülvizsgálatnak. Kivételt jelentettek ez alól – többek között – azok az ügyek, amelyek megállapításra irányultak.
- [9] A tárgyi ügyben az indítványozó a törzskönyv kiadását kérte, ez pedig – álláspontja szerint – egy nem meghatározható pertárgyértékű vagyoni jogot is érintő marasztalási keresetnek minősült. Az elsőfokú bíróság is az illethekekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 39. § (3) bekezdése szerint határozta meg a pertárgy értékét 350.000 Ft-ban. A Kúria is a nem meghatározható pertárgyértékhez igazodóan állapította meg az ügyvédi munkadíjat. Egyértelmű tehát, hogy a per egy 350.000 Ft pertárgyértékű marasztalás iránti vagyoni jog per volt, ezért a Pp. 271. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálat kizárt volt. Mindezek ellenére a Kúria a felülvizsgálati kérelmet elbírálta, ami sértette a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot, hiszen a bíróság önkényesen értelmezte és alkalmazta a Pp. 271. § (2) bekezdését. A Kúria ezzel megsértette az Alaptörvény R) cikkének (2) bekezdését is, amely szerint a jogszabályok mindenkire nézve kötelezőek, és a B) cikk (1) bekezdéséből fakadó jogállami jogbiztonságot, valamint a XXVIII. cikk (7) bekezdéséből fakadó jogorvoslathoz való jogot is, mivel a Kúria mérlegeléssel maga döntötte el, hogy elbírálható-e a felülvizsgálati kérelem, holott annak feltételeit a jogszabály egyértelműen meghatározza.
- [10] Az indítványozó szerint a Kúria támadott végzése diszkriminatív is volt, mivel – hivatalos tudomása szerint – a pénzügyi szolgáltatók által előterjesztett, de a Pp. 271. § (2) bekezdésébe ütköző felülvizsgálati eljárásokat a Kúria egyes esetekben lefolytatja, azonban a fogyasztók által előterjesztett, de megállapítási per okán a Pp. 271. § (2) bekezdésének felülvizsgálatot kizáró rendelkezéseibe nem ütköző felülvizsgálati kérelmeket viszont esetenként hivatalból elutasítja.
- [11] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.
- [12] 2.1. Az indítványozó a Kúria végzését 2018. november 15-én vette át, az alkotmányjogi panaszt 2019. január 11-én, az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést, a sérelmezett bírói döntést és kifejezett kérelmet annak megsemmisítésére, az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét. Az indítványozó a bírói döntés alapjául szolgáló eljárásban felperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette. Ugyanakkor az Alaptörvény R) cikkének (2) bekezdése, valamint a 26. cikkének (1) bekezdése nem tartalmaz az indítványozó számára Alaptörvényben biztosított jogot, ezért e rendelkezésekre alkotmányjogi panasz nem alapítható, ahogyan az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint alkotmányjogi panaszt az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére is csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani [3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]].
- [13] Az Alkotmánybíróság megállapította továbbá azt is, hogy az indítványnak az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésével és a XXVIII. cikk (7) bekezdésével kapcsolatos érvelése tartalmilag az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogra vonatkozik.
- [14] Fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság a továbbiakban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában vizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt további feltételeit.
- [15] 2.2. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérelmére azért hivatkozott, mert szerinte a Kúria *contra legem* értelmezte a Pp. 271. § (2) bekezdésében foglaltakat. Indítványozói állítás szerint továbbá a Kúria csak a pénzügyi szolgáltatók esetében értelmezi az indítványozó által vitatott módon a felülvizsgálatra vonatkozó rendelkezéseket a fogyasztók esetében nem, és

ennek bizonyítására megjelölt több, az Alkotmánybíróság előtt folyamatban lévő konkrét ügyet. A Kúria – az indítványozó szerint – lényegében egy kógens eljárásjogi szabály alkalmazását – egyedi jogértelmezéssel – relativizálta.

- [16] 2.3. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján azt állapította meg, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában a Kúria jogértelmezését kifogásolta és kérelme arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság a támadott felülvizsgálati végzést az indítványozó számára kedvező jogértelmezéssel semmisítse meg.
- [17] Az Alkotmánybíróság már több ügyben kimondta, hogy a bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamenyny – vélt, vagy valós – jogsérelem orvoslása eszközének, ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb eszközzel már nem orvosolható {lásd például: 3145/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [55]}.
- [18] Az Alkotmánybíróság jelen ügy kapcsán is hangsúlyozza továbbá, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére van jogköre, a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének, és a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára azonban már nem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}.
- [19] Az indítványozó a fentiekben kifejtettek szerint, a támadott bírói döntésekkel kapcsolatosan nem állított olyan alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [20] 3. Az Alkotmánybíróság mindezeket figyelembe véve megállapította, hogy az eljárás tárgyát képező alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. és 29. §-ában szabályozott befogadási feltételeknek, ezért az indítványt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. október 22.

Dr. Balsai István s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/238/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3288/2019. (XI. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 106.K.30.511/2018/23. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Imrei Józsefné (a továbbiakban: indítványozó) személyesen előterjesztett alkotmányjogi panaszában az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 41. § (1) bekezdése alapján kérte az igazságügyi szakértőkről szóló 2016. évi XXIX. törvény (a továbbiakban: Szaktv.) 13. § (1) bekezdés *b*) pontja „vagy utóbb megszűntek” szövegrésze és az annak alapján az ügyében hozott, a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 106.K.30.511/2018/23. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való joga sérelmére hivatkozással.
- [2] Az alkotmányjogi panasz hiánypótlási felhívást követő kiegészítésében az indítványozó jogi képviselője (Schiffer és Társai Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd dr. Schiffer András) az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 27. §-a alapján tartotta fenn azzal, hogy az indítvány szerint a támadott bírói döntés jogértelmezése sérti az indítványozónak az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében biztosított vállalkozáshoz való jogát, valamint a XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jogát. Az Alkotmánybíróság fentiek alapján a kérelmet az Abtv. 27. §-a alapján bírálta el.
- [3] 2. A támadott bírósági ítélet, az azzal felülvizsgált közigazgatási határozat, valamint az indítvány alapján az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [4] 2.1. Az igazságügyi miniszter 2018. január hó 8-án hozott XX-IFFO3628/7/2017. számú határozatával az indítványozót az igazságügyi szakértői névjegyzékből törölte, és rendelkezett igazságügyi szakértői igazolványának bevonásáról. A határozat indokolása szerint az indítványozót 1995. február 28-án vették fel az igazságügyi szakértői névjegyzékbe „energiagazdálkodás” szakterületre, majd az igazságügyi szakértői felülvizsgálat során 2015. január 31. napján átsorolásra került az igazságügyi szakértői szakterületekről, valamint az azokhoz kapcsolódó képesítési és egyéb feltételekről szóló 9/2006. (II. 27.) IM rendelet (a továbbiakban: Iszr.) szerinti „épületenergetika” szakterületre. Ez a határozat 2015. február 9. napján jogerőre emelkedett. Az indokolás megállapította továbbá, hogy a felülvizsgálati eljárás megindításakor irányadó jogszabály szerint a szakértőnek – amennyiben a bejegyzett szakterülete megfeleltethető az Iszr.-ben meghatározott valamely szakterületnek, de az előírt képesítési feltételeknek nem felelt meg –, az erről szóló határozat kézhezvételétől számított két éven belül kellett igazolnia azt, hogy az igazságügyi szakértői tevékenységhez szükséges képesítést megszerezte, illetve a tevékenység folytatásához szükséges végzettség megszerzésére irányuló képzésben részt vesz. Az indítványozó a határozat szerint azonban az épületenergetika szakterületre az Iszr. 11. számú mellékletének B) része 8. pontja szerinti [a] okleveles építészmérnök, vagy b) okleveles gépészmérnök] képesítés megszerzéséről, illetve a képzés megkezdéséről szóló igazolást az előírt határidőig, nem küldte meg a minisztériumnak. Az ezt követően hivatalból indított eljárás során döntött a miniszter a Szaktv. 13. § (1) *b*) pontja [„Az igazságügyi szakértőt törölni kell a névjegyzékből, ha a névjegyzékbe való felvétel feltételei – ide nem értve az 5. § (3) bekezdés *a*) pontjában meghatározott feltételt – már a felvételkor sem álltak fenn, vagy utóbb megszűntek, illetve az igazságügyi szakértő a szakértői esküt a 10. § (1) bekezdésében foglaltak szerint nem teszi le.”] alapján az indítványozó szakértői névjegyzékből való törléséről.

- [5] 2.2. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 106.K.30.511/2018/23. számú ítéletével az indítványozó keresetét a Szaktv. 13. § (1) bekezdés *b)* és *h)* pontjára hivatkozva elutasította. A bíróság ítéletének indokolásában kiemelte, hogy – az indítványozó érvelésével ellentétben – a Szaktv. 13. § (1) bekezdés *b)* pontja a feltételek utóbb történő megszűnése esetére is kötelezővé teszi a névjegyzékből való törlést. Hangsúlyozta továbbá a bíróság azt is, hogy a jogszabály nem teszi (tette) lehetővé az alperes számára a méltányosság gyakorlását az indítványozó életkorára, korábbi szakmai tevékenységére tekintettel, és a bíróság sem vizsgálhatta eljárása során azt, hogy az indítványozó szakmai életútja során milyen munkákat és milyen minőségben végzett, ez ugyanis sem a közigazgatási, sem a bírósági eljárásnak nem lehetett tárgya. A bíróság – fejtette ki végül az indokolás –, kizárólag azt vizsgálta, hogy az indítványozó a hatóság jogerős kötelezésének határidőn belül eleget tett-e, avagy sem.
- [6] 3. Az alkotmányjogi panasz és annak kiegészítése állította a bíróság ítéletének alaptörvény-ellenességét a következők szerint.
- [7] 3.1. Az indítványozó személyesen előterjesztett indítványában foglaltak szerint, az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jogának sérelmét eredményezte az, hogy a Szaktv. 13. § (1) bekezdésének *b)* pontja „vagy utóbb megszűntek” szövegrésze utólag, visszamenőleges hatállyal írta elő azt a kötelezettséget számára, hogy mutasson be diplomát, miközben az 1995-ben hatályos feltételeknek (technikusi képesítés és tíz év gyakorlati idő) a bejegyzés időpontjában megfelelt. Az indítványozó úgy vélte, hogy ilyen kötelezettséget csak a jövőre nézve lehetett volna előírni és a névjegyzékből való törlés csak az esetben lenne alkotmányos, ha valaki a bejegyzéskor nem felelt meg a jogszabályi feltételeknek. Véleménye szerint a Szaktv. támadott előírása egy – az orvosi praxisjoghoz hasonló – hasznot hajtó jogosultságtól, szerzett jogtól fosztja meg, amely ugyanúgy alkotmányos tilalomba ütközik, mint a kártalanítás nélküli kisajátítás.
- [8] Kifogásolta az indítványozó alkotmányjogi panaszában azt is, hogy az Igazságügyi Minisztérium nem vizsgálta a Szaktv. 7. § (2) bekezdése szerint azt, hogy képesítése a szakterületével egyenértékű-e, azaz elegendő-e a szakterülete ellátáshoz. Az egyenértékűséget ugyanis a minisztériumnak lehetősége lett volna elismerni, figyelemmel az indítványozó 24 éves munkásságára és életkorára. Végül sérelmezte az indítványozó azt is, hogy a bíróság ítéletében megemlítsen sem került az, hogy Budapest Főváros Kormányhivatala XII. Kerületi Hivatala 2018. szeptember 18-án kelt levelében igazolta, miszerint az indítványozó tevékenysége a szakértésben olyan részfolyamat, amely önmagában nem igényel műszaki mérnöki végzettséget.
- [9] 3.2. A főtitkár hiánypótlási felhívását követően az indítványozó jogi képviselője által előterjesztett indítványkiegészítés az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 27. §-a alapján tartotta fenn és indítványozta, hogy az Alkotmánybíróság a támadott ítéletet vizsgálja felül és azt megváltoztatva a keresetben foglaltaknak adjon helyt. Az indítványkiegészítésben foglaltak szerint a bíróság a Szaktv. 13. §-ának (1) bekezdését az ügy érdemére kiható módon, az indítványozónak az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében és a XIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott alapjogait sértve értelmezte. Álláspontja szerint ugyanis az ügy tárgyát képező jogosultság munkavégzésre, egyéb jövedelemszerzésre irányuló foglalkozás, illetve vállalkozási tevékenység, továbbá vagyoni értékű jogosultság, egyben jellegénél fogva közjogi váromány is, így az ítélet e jogosultságokat vonta el az indítványozótól. Az indítványkiegészítés felhívta a figyelmet arra, hogy az ügyben eljáró bíróság egyrészt a Szaktv. 13. § (1) bekezdés *h)* pontjára alaptalanul hivatkozott, hiszen e rendelkezés nyilvánvalóan nem a képesítési feltételek utólagos teljesítésére vonatkozik, másrészt a Szaktv. 13. § (1) bekezdés *b)* pontja szerinti vizsgálat esetén a hatóságnak és a bíróságnak figyelemmel kellett volna lennie a Szaktv. 7. § (1) és (2) bekezdésének rendelkezéseire, amelynek alapján a jogalkalmazó a jogszabályváltozás folytán „utóbb megszűnt” feltételek és a szerzett jogok védelme közötti kollíziót az alapjogot kímélő módon is feloldhatta volna.
- [10] 4. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenképp az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz felvesse a bírói döntést érdemben befolyásoló alap-

törvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést tartalmazzon. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását.

- [11] 4.1. Az indítványozó jogi képviselője a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletét 2019. február 21. napján vette át, az alkotmányjogi panaszt az indítványozó 2019. április 3. napján, az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be. Az indítvány (annak kiegészítése) megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést, a sérelmezett bírói döntést, az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét. Az alkotmányjogi panasz tartalmazza az állított alaptörvény-ellenesség indoklását, valamint kifejezett kérelmet a sérelmezett ítélet megsemmisítésére. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntés alapjául szolgáló eljárásban felperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [12] 4.2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában arra hivatkozással állította az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdése szerinti vállalkozáshoz és a XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jogának sérelmét, hogy a Szaktv. 7. § (1) és (2) bekezdésében foglalt szabályok lehetőséget biztosítottak volna a bíróság (és a hatóság) számára a Szaktv. 13. § (1) bekezdése *b*) pontjának olyan értelmezésére, miszerint az indítványozó esetében a névjegyzékbe való felvétel feltételei (utóbb) nem szűntek meg, így a névjegyzékből való törlésére sem kerülhetett volna sor. Az indítvány-kiegészítés maga is a bíróság ítéletének felülvizsgálatát és a kereseti kérelemben foglaltaknak megfelelő megváltoztatását kéri az Alkotmánybíróságtól, vagyis lényegét tekintve azt, hogy az Alkotmánybíróság az indítványozó által ténylegesen végzett tevékenység időközbeni jogszabályi átsorolását – ideértve az Iszr. szerinti feltételeket is – vizsgálja felül, és az indítványozó életkorát és szakmai tapasztalatát is figyelembe véve azt állapítsa meg, hogy az indítványozó az eredeti – a névjegyzékbe történt felvétele idején hatályos – feltételek alapján továbbra is jogosult a szakértői tevékenység folytatására.
- [13] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján azt állapította meg, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság jogértelmezését kifogásolta és kérelme arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság a támadott ítéletet az indítványozó számára kedvező jogértelmezéssel, törvényességi indokok alapján semmisítse meg.
- [14] Az Alkotmánybíróság már több ügyben kimondta, hogy a bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamenyny – vélt, vagy valós – jogsérelem orvoslása eszközének, ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb eszközzel már nem orvosolható {lásd például: 3145/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [55]}.
- [15] Az Alkotmánybíróság jelen ügy kapcsán is hangsúlyozza továbbá, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére van jogköre, a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének, és a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára azonban már nem rendelkezik hatáskörrel. {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}.
- [16] 5. Az indítványozó a fentiekben kifejtettek szerint, a támadott bírói döntéssel kapcsolatosan nem állított olyan alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [17] Az Alkotmánybíróság mindezeket figyelembe véve megállapította, hogy az eljárás tárgyát képező alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában szabályozott befogadási feltételeknek, ezért az indítványt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének *a*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. október 22.

Dr. Balsai István s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/700/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3289/2019. (XI. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 6.Pkf.25.885/2017/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének a megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó képviseletében eljárva a Dr. Galambos Károly Ügyvédi Iroda (eljáró ügyvéd: dr. Galambos Károly) alkotmányjogi panaszában az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kérte a Fővárosi Ítéltábla 6.Pkf.25.885/2017/2. számú végzése – a Fővárosi Törvényszék 122.P.25.955/2016/4. számú végzésére is kiterjedő hatályú – alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, állítva az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, R) cikkének, 28. cikkének, I. cikkének, II. cikkének, a VIII. cikk (2) és (5) bekezdésének, a XIII. cikk (1) bekezdésének és a XXVIII. cikk (1) bekezdésének a bíróságok általi megsértését, hivatkozva a Nemzeti Hitvallásban megfogalmazott egyes elvekre is.
- [2] 1.1. Az indítványozó – a későbbi per felperese –, személyesen eljárva keresetet terjesztett elő az alperes társaság (a továbbiakban: Társaság) ellen, kérve a Társaság 2016. szeptember 7-én tartott küldöttgyűlésén hozott határozatok hatályon kívül helyezését, tekintettel arra, hogy azok – álláspontja szerint – ellentétesek a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény előírásaival és a Társaság alapszabályával is.
- [3] A Fővárosi Törvényszék végzésével hiánypótlásra szólította fel az indítványozót, kérve, hogy – tizenöt napon belül – jelölje meg egyértelműen a kereset jogi és ténybeli alapját, csatolja bizonyítékait vagy igazolja, hogy azok beszerzése iránti intézkedése nem vezetett eredményre, továbbá nyilatkozzon arról, hogy személyesen vagy jogi képviselővel jár el az ügyben, előbbi esetben a keresetlevelet a teljes bizonyító erejű magánokirat alakosságának megfelelően terjessze elő. A bíróság kifejtette, hogy a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 196. § (1) bekezdés e) pontja alapján a saját, magánszemélyként eszközölt aláírását az ügyvédi iroda nevében eljáró ügyvédként nem hitelesítheti, mivel az okirat az ügyvéd által készített okiraton elhelyezett ellenjegyzés esetén tekinthető teljes bizonyító erejű magánokiratnak. A bíróság kérte, hogy amennyiben az indítványozó jogi képviselővel jár el, úgy csatolja az erről szóló meghatalmazást.
- [4] Az indítványozó a hiánypótlásra válaszolva egyrészt részletezte, hogy miért tartja jogszabály- és alapszabály sértőnek a küldöttgyűlési határozatokat, másrészt kifejtette, hogy nincs olyan jogszabályi előírás, amelynek alapján neki kellene beszereznie a támadott határozatokat, ezért azt meg sem kísérelte, harmadrészt akként nyilatkozott, hogy a perben személyesen jár el, meghatalmazását nem csatolta. Kifejtette, hogy a keresetlevél megfelel a törvényi követelményeknek, mivel azt az ügyvédi iroda ügyvédje ellenjegyezte. Ugyanakkor csatolta a közte, mint magánszemély, és mint ügyvéd között létrejött megbízási szerződést és meghatalmazást. Előadta továbbá, hogy álláspontja szerint az ügyvédi iroda a felperes megbízásából készített okiratot aláírhatja saját nevében, és ahhoz nem szükséges még további két tanú aláírása a Pp. 196. § (1) bekezdés e) pontja szerinti teljes bizonyító erejű magánokirat létrejöttéhez. Mindezek ellenére két tanú előtt nyilatkozott arról, hogy a keresetlevélen szereplő aláírást a sajátjának ismeri el, a tanúk ezt a nyilatkozatot aláírásukkal hitelesítették. A beadványt személyesen az indítványozó írta alá két tanú előtt, továbbá az ügyvédi irodája, mint okiratszerkesztő a beadványt ellenjegyezte, és igazolta, hogy az okiratot az indítványozó mint felperes előtte írta alá.
- [5] A Fővárosi Törvényszék 122.P.25.955/2016/4. számú végzésével a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül elutasította és kötelezte az indítványozót 3600 forint (mérsékelt) illeték megfizetésére.
- [6] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla 6.Pkf.25.885/2017/2. számú végzésével a törvényszék végzését helybenhagyta. Az ítéltábla szerint az ügyvédi ellenjegyzés törvényi rendelkezésekből levezethető céljaival nem egyeztethető össze, ha az ügyvéd maga ellenjegyzi a saját jognyilatkozatát tartalmazó okiratot. Ebben az esetben ugyanis nem történik meg a kiállító aláírásának hitelesítése, így nem érvényesülnek

azok a garanciális feltételek, amelyek a teljes bizonyító erejű magánokirat megkülönböztetett bizonyító erejének kiváltásához szükségesek. Nem valósulnak meg az ügyvédi ellenjegyzéssel elérni kívánt jogalkotói célok akkor sem, ha az ügyvéd a saját jognyilatkozatát tartalmazó okiratot ügyvédi iroda tagjaként ellenjegyzi, mert az ügyvéd ebben az esetben a saját maga aláírását hitelesítené. Ezért az ellenjegyzés nem tekinthető szabályszerűnek, ha az ügyvéd akár egyéni ügyvédként, akár ügyvédi iroda tagjaként vagy alkalmazott ügyvédként a saját nyilatkozatát tartalmazó okiratot ellenjegyzi, az ilyen ellenjegyzéssel ellátott okirat pedig nem felel meg a Pp. 196. § (1) bekezdésében megszabott alaki követelményeknek. Ezért az elsőfokú bíróság a Pp. 95. § (2) bekezdése alapján indokoltan, a jogszabályoknak megfelelően hívta fel a felperest keresetlevele alaki hiányosságának pótlására – mondta ki a másodfokú bíróság.

- [7] Az ítéletábra rámutatott arra is, hogy a Pp. 196. § (1) bekezdés *b*) pontja értelmében ahhoz, hogy az okirat teljes bizonyító erejű magánokiratnak minősüljön, két tanúnak magán az okiraton kell aláírásával igazolnia, hogy a kiállító a nem általa írt okiratot előttük írta alá, vagy aláírását előttük saját kezű aláírásának ismerte el. A felperes külön okiratba foglalt nyilatkozatban ismerte el a keresetlevélén lévő aláírását a sajátjának, és ezt a nyilatkozatát íratta alá két tanúval. Mivel a tanúk nem a keresetlevélén igazolták aláírásukkal, hogy a felperes a keresetlevélén lévő aláírását saját kezű aláírásának ismerte el, a keresetlevél a felperes két tanú aláírásával ellátott nyilatkozata ellenére sem felel meg a Pp. 196. § (1) bekezdésében meghatározott alaki kellékeknek. Az ítéletábra megítélése szerint így az indítványozó – az elsőfokú bíróság felhívása ellenére – nem nyújtott be – a Pp. 93. § (3) bekezdésében foglaltaknak – megfelelő keresetlevelet a bíróság által megszabott határidőn belül, ezért az elsőfokú bíróság a Pp. 130. § (1) bekezdés *j*) pontja alapján jogszerűen utasította el idézés kibocsátása nélkül a felperes keresetlevelét.
- [8] 1.2. Az indítványozó szerint sérült az emberi méltósága, mivel a bíróságok annak ellenére nem tűzték ki a keresetlevelet tárgyalásra, hogy egyértelműen beazonosítható volt a felperes személye és az, hogy a keresetlevelet ő írta alá. E körben sérelmezte azt is, hogy a bíróságok – a személyén túl – az irányadó jogszabályokat is visszaélésszerűen semmibe vették, ami egyúttal a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát is sértette. A bíróságok fenti magatartása ellentétes a jogbiztonsággal is [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése], mivel kiszámíthatatlanná tette a jogalkalmazást. Ráadásul a bíróságok nem tartották be az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésében (a jogszabályok mindenkire nézve kötelezőek), a 26. cikk (1) bekezdésében (bírói függetlenség) és a 28. cikkében foglaltakat (bírói jogértelmezés alkotmányos keretei) és ezzel megsértették az alapvető jogai védelmét [Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése].
- [9] A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése] sérelmét látta tovább abban, hogy a bíróságok „mondva csinált” indokok alapján utasították el a keresetlevele érdemi elbírálását, holott az megfelelt a jogszabályi követelményeknek. A keresetlevél vélt vagy valós hiányossága nem lehetetlenítette volna el annak érdemi elbírálását, így nem volt akadálya az érdemi eljárás lefolytatásának. Az elsőfokú bíróság tehát jogszabálysértő módon utasította el a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül, amit a másodfokú bíróságnak észlelnie és reparálnia kellett volna. Itt hivatkozott arra az indítványozó, hogy a bíróság egyébként sem vizsgálhatta volna – az ellenérdekű fél erre irányuló kérelme hiányában – a keresetlevél létrejöttének körülményeit.
- [10] Az egyesülési joga [Alaptörvény VIII. cikk (2) és (5) bekezdése] sérelmét vélte felfedezni az indítványozó abban, hogy a bíróságok végzései megakasztották azt a folyamatot, amelynek során vitathatta volna a Társaság küldöttgyűlésének határozatait és ez egyben sértette az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdésében foglaltakat is.
- [11] Végezetül arra hivatkozott az indítványozó, hogy sérült a tulajdonhoz való joga [Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése] is, mert a bíróságok jogalap nélkül kötelezték 3600 forint illeték megfizetésére, mivel arra ő nem szolgáltatott indokot.
- [12] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenképp az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz felvesse a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést tartalmazzon. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását.

- [13] 2.1. Az indítványozó a Fővárosi Ítéltábla 6.Pkf.25.885/2017/2. számú végzését 2017. szeptember 5-én vette át, az alkotmányjogi panaszt pedig 2017. október 30-án, az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be.
- [14] Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést, a sérelmezett bírói döntést és kifejezett kérelmet annak megsemmisítésére, az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét. Az indítványozó a bírói döntés alapjául szolgáló eljárásban felperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [15] Ugyanakkor az Alaptörvény I. cikke, R) cikkének (2) bekezdése, valamint a 28. cikke és a Nemzeti Hitvallás nem tartalmaz az indítványozó számára Alaptörvényben biztosított jogot, ezért e rendelkezésekre alkotmányjogi panasz nem alapítható, ahogyan az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint alkotmányjogi panasz az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére is csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani {3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]}.
- [16] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja szerint az indítványnak tartalmaznia kell az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, az e) pont alapján pedig az indítványozónak meg kell indokolnia, hogy a támadott bírói döntés miért ellentétes a felhívott alaptörvényi rendelkezéssel. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó csak hivatkozott az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmére, de alkotmányjogilag értékelhető indokolást nem adott elő arra nézve, hogy miért és mennyiben sérült a tulajdonhoz való joga.
- [17] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság érdemben nem vizsgálta az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, I. cikkének, a XIII. cikkének és a 28. cikkének, illetve a Nemzeti Hitvallásban foglaltak sérelmére vonatkozó indítványi elemeket.
- [18] Az Alkotmánybíróság megállapította továbbá azt is, hogy az indítványnak az Alaptörvény II. cikkével és a VIII. cikk (2) és (5) bekezdésével kapcsolatos érvelése tartalmilag az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírói eljáráshoz való jogra vonatkozik.
- [19] Fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság a továbbiakban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában vizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt további feltételeit.
- [20] 2.2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszának központi eleme a bíróságok jogértelmezése a keresetlevél megfelelőségének kérdésében, ezen belül is abban, hogy az megfelelt-e a teljes bizonyító erejű magánokirat törvényi feltételének. Az indítványozó álláspontja szerint a bíróságok jogértelmezése téves, a jogszabályok helyes értelmezésével az ügyvédi iroda jogszerűen ellenjegyezte az által szerkesztett okiratot, mivel ezzel igazolta, hogy az indítványozó a nem általa írt okiratot előtte írta alá. Az indítványozó szerint a bíróságok összemosták az indítványozót, mint magánszemélyt és az indítványozó tulajdonában lévő, és a nevét viselő ügyvédi irodát. A fentiekre hivatkozva állította az indítványozó a tisztességes bírói eljáráshoz való joga sérelmét.
- [21] Az Alkotmánybíróság már több ügyben kimondta, hogy a bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírói szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamilyeni – vélt, vagy valós – jogsérelem orvoslása eszközének, ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb eszközzel már nem orvosolható {lásd például: 3145/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [55]}.
- [22] Az Alkotmánybíróság jelen ügy kapcsán is hangsúlyozza továbbá, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére van jogköre, a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének, és a bírói eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára azonban már nem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}.
- [23] Az indítványozó a fentiekben kifejtettek szerint, a támadott bírói döntésekkel kapcsolatosan nem állított olyan alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.

- [24] 3. Az Alkotmánybíróság mindezeket figyelembe véve megállapította, hogy az eljárás tárgyát képező alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. és 29. §-ában szabályozott befogadási feltételeknek, ezért az indítványt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének *a)* és *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. október 22.

Dr. Balsai István s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2147/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3290/2019. (XI. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.II.21.124/2018/10. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Karsai Dániel András ügyvéd, Karsai Dániel Ügyvédi Iroda) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, amelyben a Kúria Pfv.II.21.124/2018/10. számú végzése, a Fővárosi Törvényszék 50.Pkf.631.543/2018/4. számú végzése, valamint a Pesti Központi Kerületi Bíróság 26.Pk.500.277/2017/12. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Az indítványozó az Alaptörvény XVI. cikkével (a gyermekek megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz való joga) együtt olvasva a XXVIII. cikk (1) bekezdésének (tisztességes bírósági eljáráshoz való jog) sérelmére hivatkozott.
- [2] 1.1. Az ügy előzményei – az ügyben eljáró bíróságok ténymegállapításait figyelembe véve – a következők. Az indítványozó hosszabb ideje Németországban dolgozik, ott huzamosabb ideje lakást bérel. A Magyarországon bírói hivatást gyakorló feleségével, a későbbi kérelmezettel, 2016 júniusában kötöttek házasságot. Felesége ikerterhességének tényét 2016 áprilisában állapították meg Magyarországon. Az indítványozó 2016 augusztusában meggyőzte feleségét, hogy németországi otthonába költözzön. Az indítványozó felesége a költözés napjával bejelentkezett a német lakcímnnyilvántartásba és ennek következtében német egészségbiztosítási ellátásra vált jogosulttá. Gyermekeik 2016 októberében születtek meg. Az indítványozó felesége az indítványozó magatartása miatt 2017 júliusában – az indítványozó előzetes értesítése nélkül – gyermekeivel Magyarországra távozott. Az indítványozó bírósághoz fordult, kérve, hogy az kötelezze a kérelmezett édesanyát a gyermekeknek a szokásos tartózkodási helyükre – Németországba – történő visszavitelére.
- [3] 1.2. Az ügyben első fokon eljáró Pesti Központi Kerületi Bíróság 26.Pk.500.277/2017/12. számú végzésével az indítványozó kérelmét elutasította. Az ügy körülményeinek vizsgálatát követően, a felek személyes meghallgatása és a csatolt iratok alapján a bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a gyermekek szokásos tartózkodási helye Németország, a felügyeleti jogot a német jog szerint a szülők közösen gyakorolják. Az anya cselekménye ezért – a Tanácsnak a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 2201/2003/EK rendelet (2003. november 27.) (a továbbiakban: EK rendelet) 2. cikk 11. pont a) és b) pontja alapján – megvalósította a gyermekek jogellenes elvitelét. A kérelmezett anya ugyanakkor hivatkozott az 1986. évi 14. számú törvényerejű rendelettel kihirdetett, a Gyermekek Jogellenes Külföldre Vitelének Polgári Jogi Vonatkozásairól szóló, Hágában 1980. október 25. napján kelt szerződés (a továbbiakban: Hágai Egyezmény) 13. cikk b) pontjára. Eszerint a megkeresett állam igazságügyi vagy államigazgatási szerve nem köteles elrendelni a gyermek visszavitelét, ha többek között az azt ellenző személy bizonyítja, hogy a visszavitel a gyermeket testi vagy lelki károsodásnak tenné ki vagy bármi más módon elviselhetetlen helyzetet teremtene számára.
- [4] A bíróság – a gyermekek kifejezetten alacsony életkora, hármaskor mivoltuk, koraszülöttségük ténye, folyamatos fejlesztést és terápiát igénylő szükségleteik, valamint egyikük tartós betegsége, illetve a számára előjegyzett műtéti kezelés miatt – arra a következtetésre jutott, hogy a gyermekek Németországba való visszavitele számukra súlyosan elviselhetetlen helyzetet jelentene. A bíróság meggyőződése szerint az utazás jelentős veszélyfaktor, amelyet nem von kétségbe, hogy egy orvosi irat szerint a tartósan beteg gyermek objektíve szállítható.

Az továbbá orvosszakértői vélemény nélkül is aggálymentesen megállapítható, hogy a szállítás közbeni komplikáció esélye nyilvánvalóan nagyobb, mint a kórházi körülmények közötti tartózkodás. A bíróság irányadónak tekintette az Európai Unió Bíróságának a C-497/10 PPU (*Mercredi*) ítéletben megfogalmazott jogértelmezését és rámutatott, hogy jelen ügyben a gyermekek szociális és családi környezete azonos az őket eltartó családtagjukéval, vagyis az édesanyáéval. Márpedig a kérelmezett anya Németországba nem kíván visszatérni, ezért a gyermekek tőle való elszakítása számukra súlyos törést okozna. A bíróság nem látta igazoltnak azt sem, hogy visszavitel esetén az indítványozó jelen tudna lenni a gyermekek ellátásánál, egy esetleges külsős asszisztencia pedig meg sem közelítheti a kérelmezett édesanya által nyújtott gondozási szintet.

- [5] 1.3. A Fővárosi Törvényszék 50.Pkf.631.543/2018/4. számú végzésével az indítványozó fellebbezését elutasította és az első fokon eljáró bíróság végzését helybenhagyta. A törvényszék a tényállást a tartósan beteg gyermek állapotára vonatkozó adatokkal (csak szonda segítségével lehet táplálni), valamint az indítványozó nyilatkozataival kiegészítette. Az indítványozó fellebbezésében sérelmezte, hogy az első fokon eljáró bíróság a gyermekek szállításával kapcsolatos megállapításainak alátámasztására orvosszakértői bizonyítást nem folytatott le, azonban a törvényszék rámutatott, hogy az indítványozó ilyen kérelmet az elsőfokú eljárásban nem terjesztett elő. A szakértő kirendelése még ilyen irányú indítvány esetén sem lett volna egyébként indokolt, mivel a bíróságnak az eset összes körülményének együttes mérlegelésével kellett állást foglalnia abban, hogy jogi értelemben megállapítható-e a gyermeknek a Hágai Egyezmény szerinti sérelme, amely nem szűkíthető le a szállíthatóság orvosi szempontjaira. Végül a törvényszék hozzátette, nem lehetett figyelmen kívül hagyni az ügyben azt, hogy az indítványozó a saját személyében nem tudná biztosítani súlyosan beteg gyermeke számára azt a speciális gondoskodást, mint amit a kérelmezett édesanya. A testvérek szétválasztására pedig semmilyen gondozási forma megvalósulásával nem kerülhet sor.
- [6] 1.4. A Kúria Pfv.II.21.124/2018/10. számú végzésével az indítványozó felülvizsgálati kérelmét elutasította és a jogerős végzést hatályában fenntartotta. Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 3. § (3) bekezdésének, a 163. § (1) bekezdésének, a 164. § (1) bekezdésének, a 177. § (1) bekezdésének, a 206. § (1) bekezdésének sérelmére, illetve a Hágai Egyezmény 13. cikk *b*) pontjának jogszabálysértő alkalmazására alapította. A Kúria az indítványozó felülvizsgálati kérelmét – annak hiányosságai miatt – csak részben bírálta el érdemben. Tényként ismerte el, hogy az ügyben eljáró bíróságok a bizonyítási kötelezettségről előzetes tájékoztatást nem adtak. Helyesként értékelte az indítványozó azon érvelését, hogy a Hágai Egyezmény alapján a kérelmezett édesanyát terhelte a bizonyítási kötelezettség, ő ugyanakkor – a Pp. 164. § (1) bekezdésének megfelelően – az általa szükségesnek ítélt, állításai alátámasztására szolgáló bizonyítékokat a bíróság rendelkezésére bocsátotta. A Pp. 3. § (3) bekezdésében előírt tájékoztatási kötelezettség megsértése valóban súlyos eljárásjogi jogszabálysértésnek minősül.
- [7] A Kúria azonban – a törvényszékkel egyezően – arra a következtetésre jutott, hogy a súlyosan beteg gyermek aktuális szállíthatósága a jogvita elbírálásánál jelentőséggel nem bír. A Kúria szerint ugyanis nyilvánvaló, hogy a Hágai Egyezmény által meghatározott testi és lelki károsodás nem a visszavitel konkrét megvalósításával, hanem a szokásos tartózkodási hellyel, az ott élő szülővel, illetve egyéb egyedi körülményekkel összefüggésben értelmezhető. Az indítványozó által állított eljárási szabálysértés tehát megvalósult, azonban annak nem volt kihatása az ügy érdemi elbírálására, szakértői bizonyítás hivatalbóli elrendelésére pedig az ügyben nem volt lehetőség. A Kúria kiemelte, hogy az EK rendelet és a Hágai Egyezmény alapján a bíróság mérlegelési jogkörébe tartozik annak megítélése, hogy a visszavitel megtagadását megalapozó körülmények fennállnak-e. Osztva a törvényszék jogkövetkeztetéseit és indokolását, a Kúria szerint a súlyosan beteg gyermek gondozását a kérelmezett édesanya látta el (a tápláló szondát csak ő tanulta meg használni), amire az indítványozó önállóan nem – csak külső segítséggel lenne – képes. Ugyanakkor a gyermek elsődleges érdeke, hogy fokozottan törődjenek vele, aminek fényében a szakápolói ellátás nem pótolhatja a szeretetteljes gondoskodást. Erre (a súlyosan beteg gyermek etetésére) pedig önállóan csak a kérelmezett édesanya képes.
- [8] 1.5. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kifejtette: az alapügyben az eldöntendő kérdés az volt, hogy a gyermekeket vissza kell-e vinni Németországba. Az indítványozó a 3375/2018. (XII. 5.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh.) foglaltakra hivatkozással előadta, hogy az ügyben a bíróságoknak fokozott körültekintéssel kellett volna eljárniuk, a gyermekek érdekeit a lehető legtöbb rendelkezésre álló bizonyítási eszközzel kellett volna felderíteniük. Az indítványozó érvelése szerint a bíróságok ennek nem tettek eleget, az ügyben tényleges

bizonyítás nem folyt. Előadta, hogy az ügy centrális kérdésének, vagyis a súlyosan beteg gyermek szállíthatóságának és a németországi (egészségügyi) ellátásoknak a megítélésének módja – akárcsak az Abh.-val elbírált ügyben – a szakértői bizonyítás lett volna, a bizonyítási teher pedig a kérelmezett édesanyát terhelte. Ő ugyanakkor ilyen eljárást nem kezdeményezett, az indítványozónak pedig ilyen kötelezettsége nem volt. Hozzátette, hogy a bíróságoknak joga és lehetősége lett volna kioktatni a szakértő kirendelésének szükségességéről, erre azonban nem került sor. Az orvosszakértői vélemény ismerete nélkül a bíróságok eszköztelenek maradtak annak a kérdésnek az eldöntésére, hogy a gyermekek Németországba történő visszaszállítása mekkora sérelemmel járna számukra.

- [9] Az indítványozó kiemelte azt is, hogy az elsőfokú bíróság érvelése – amelyet nagyobb részt az ügyben eljáró többi bíróság is átvett – szinte szó szerint megegyezik a kérelmezett édesanya egy korábbi előadásával, a bíróságok figyelmen kívül hagyták a tartósan beteg gyermeke szállíthatóságára vonatkozó, általa becsatolt orvosi iratot és bíróságok a gyermekek németországi elhelyezésével összefüggésben minden további vizsgálat nélkül elfogadták a kérelmezett édesanya álláspontját. Rámutatott, hogy a törvényszék szerint orvosszakértő véleményét egyébként sem volt szükséges beszerezni az ügyben, hanem az összes körülmény mérlegelésével kellett dönteni. Az indítványozó szerint a törvényszék ezen álláspontját semmivel sem támasztotta alá. Összességében úgy látja, hogy a bíróságok nem a gyermekek visszaviteléről, hanem gyakorlatilag a gyermekek elhelyezéséről döntöttek, ami *ab ovo* megalapozza a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét. Az indítványozó szerint az előadott hiányosságok tehát megalapozzák az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét. Ezen felül a bíróságok – az Abh.-val érintett eljáráshoz hasonlóan – nem kerültek abba a helyzetbe, hogy a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog követelményére figyelemmel megfelelően értékeljék a gyermekek érdekeit, nem adták megfelelő indokát annak, hogy miért utasították el a visszavitelükre irányuló kérelmét. Mindezek miatt a támadott végzések sértik az Alaptörvénynek a XVI. cikkével együtt olvasott XXVIII. cikkét.
- [10] 2. Az Abtv. 56. §-a értelmében az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A befogadási eljárás során azt kell vizsgálni, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszja megfelel-e az Abtv.-ben előírt formai és tartalmi feltételeknek.
- [11] 2.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése, valamint az 53. § (2) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett bírósági döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül, az ügyben első fokon eljáró bíróságnál az Alkotmánybírósághoz címezve kell benyújtani. Az ügyben első fokon eljáró bíróság tájékoztatása szerint az indítványozó jogi képviselője 2018. november 28-án vette át a Kúria támadott végzését, míg alkotmányjogi panaszát 2019. január 19-én – megállapíthatóan határidőben – adta postára.
- [12] Az alkotmányjogi panasznak az Abtv. 52. § (1b) bekezdéseinek megfelelő határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét megállapító törvényi rendelkezést [Abtv. 27. § (1) bekezdése]; megjelölte a támadott bírósági végzéseket; megjelölte az Alaptörvény sérteni vélt rendelkezését [XVI. cikk (1) bekezdése – a gyermekek testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez való joga; XXVIII. cikk (1) bekezdés – tisztességes bírósági eljáráshoz való jog] kifejtette az Alaptörvényben biztosított joga sérelmének lényegét, illetve előadta, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntés azt miért és mennyiben sérti; továbbá kifejezett kérelmet terjesztett elő a támadott bírósági döntés megsemmisítésére. Mindezeket figyelembe véve az indítványozó kérelme megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében meghatározott formai követelményeknek is.
- [13] 2.2. Az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeinek (az Abtv. 27. §-ának, illetve a 29–31. §-ainak) való megfeleléssel összefüggésben a következők állapíthatók meg.
- [14] Az indítványozó az Abtv. 27. §-a szerinti érintettnek tekinthető, mivel a bírósági eljárásokban félként – kérelmezőként – vett részt. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, illetve további jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [15] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában, az Abh.-ban kifejtettekre tekintettel az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével „együtt olvasva” az Alaptörvény XVI. cikkének – mint a gyermekek védelméhez való jogának – sérelmére is hivatkozott. Az Alkotmánybíróság a 3080/2019. (IV. 17.) AB határozatának indokolása [44]–[51] bekezdéseiben foglalta össze az Alaptörvény XVI. cikkének értelmezésére vonatkozó gyakorlatát. Ennek lényege szerint „a gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való joga speciális szerkezetű és többpólusú: jogosultja a gyermek”. Vagyis, az indítványozó nem hivatkozhat sajátjaként cselekvőképtelen kiskorú gyermekeinek biztosított alapjogok vélt sérelmére. Szükséges továbbá kiemelni, hogy az Alkotmánybíróság

az Abh.-ban hivatalból vette figyelembe az Alaptörvény XVI. cikkében foglaltakat értékelve az eset összes, speciális körülményeit. Az Abh. – különösen az Indokolás [57]–[58], [60], [68] és [70] – nem értelmezhető akként, hogy gyermekeket érintő perben félként részt vevő szülő saját jogán alkotmányjogi panaszt alapíthatna az Alaptörvény XVI. cikkének sérelmére hivatkozással. Kétségtelen, hogy a gyermekeket érintő perekben a bíróságoknak mind hazánk nemzetközi és európai uniós kötelezettségeire, mind pedig az Alaptörvény XVI. cikkére figyelemmel, különös körülmétekintéssel és odafigyeléssel, a gyermekek mindenkor érdekeit szem előtt tartva kell dönteniük. Ez ugyanakkor nem eredményezheti, hogy akár a bíróságok, akár az Alkotmánybíróság a tételes jogszabályi rendelkezésekkel ellentétesen járjon el. Az Alkotmánybíróság tehát ezen ügyekben – ahol az eset összes körülménye alapján szükséges – továbbra is hivatalból, az Abtv. rendelkezéseit tiszteletben tartva folytat le az Alaptörvény XVI. cikkének érvényesülését vizsgáló eljárást, azonban erre nem hivatkozhat az, akit az alapjog személyében nem érint. Az indítványozó kérelme tehát e vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 27. § a) pontjában foglaltaknak.

- [16] Az alkotmányjogi panasz befogadásának az Abtv. 29. § szerinti további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában lényegében azzal érvelt, hogy: 1) a bíróságok nem folytattak le a lehető legszélesebb körű bizonyítást a gyermekek érdekeinek feltárása érdekében, aminek elmaradása a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét eredményezi; 2) nem tájékoztatták arról, hogy az ügyben szükséges lett volna szakértő kirendelése; 3) a per tárgyától eltérő eljárást folytattak le (árnyék gyermekelhelyezés); és összességében pedig nem adták indokát annak, hogy miért utasították el gyermekei visszavételére irányuló kérelmét.
- [17] Az indítványozó első érdemi állításával összefüggésben: a Pp. 3. § (5) bekezdése alapelveként rögzítette, hogy „ha törvény másként nem rendelkezik, a bíróság a polgári perben alakszerű bizonyítási szabályokhoz, a bizonyítás meghatározott módjához vagy meghatározott bizonyítási eszközök alkalmazásához nincs kötve, szabadon felhasználhatja a felek előadásait, valamint felhasználhat minden egyéb bizonyítékot, amely a tényállás felderítésére alkalmas. E rendelkezések nem érintik a törvényes vélelmeket, ideértve azokat a jogszabályokat is, amelyek szerint valamely körülményt az ellenkező bizonyításáig valónak kell tekinteni.” Az ügyben eljáró bíróságok végzéseiket a felek által előadottak, illetve az általuk becsatolt okiratok egybevetésével a Pp. által főszabályként megfogalmazott szabad bizonyítás elve szerint hozták meg. Ennek fényében megállapítható, hogy az indítványozó valójában a bíróságok mérlegelési jogkörébe – bizonyítandó tények, bizonyítási eszközök igénybevétele – tartozó döntéseit vitatta, amelyek felülbírálatára az Alkotmánybíróságnak nincs lehetősége. Megjegyzendő továbbá, hogy az indítványozó állításával ellentétben az Abh. (különösen az Indokolás [53], [55], [63]–[64] és [70]) nem értelmezhető akként, hogy az szakértő kirendelését követelné meg a bíróságoktól azonos tárgyú (gyermekek jogellenes külföldre vitele) ügyekben. Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban ugyanis – az eset speciális körülményeit szem előtt tartva – azért állapította meg a támadott bírósági döntések alaptörvény-ellenességét, mert a bíróságok indokolás nélkül mellőzték a szakértő kirendelésére irányuló bizonyítási indítványt, illetve a felajánlott magánszakértői véleményt. Azt sem indokolták meg továbbá, hogy konkrétan milyen bizonyítékok alapján nem állnak fenn a visszavétel megtagadásának indokai (Abh., Indokolás [62]–[64]).
- [18] Az indítványozó második érdemi állításával összefüggésben: egy konkrét ügyben az eljáró bíróságok a jogvita ténybeli körülményeit figyelembe véve adnak a feleknek tájékoztatást a bizonyításra szoruló tényekről, a bizonyítási teherről és az igénybe vehető bizonyítási eszközökről. A Pp. 270. § (2) bekezdésére, valamint a 275. § (3) és (4) bekezdésére figyelemmel a Kúria felülvizsgálati eljárás során dönt arról, hogy a felülvizgálni kért határozat jogszabálysértő-e. Jelen esetben a Kúria végzésében arra mutatott rá, hogy az ügyben történt ugyan jogszabálysértés (a kioktatás elmaradása), azonban az az ügy érdemére nem volt kihatással. Azt, hogy a jogvitában tisztázandó kérdés érdemében mit kell bizonyítani a bíróságok jogosultak meghatározni. Egy eljárás jogszabálysértés orvoslására pedig – a felülvizsgálati eljárás során – a Kúria hivatott. Az Alkotmánybíróság egyfelől nem foglalhat állást abban a ténybeli kérdésben, hogy egy eljárásjogi jogsérelem kihatott-e az ügy érdemi elbírálására, másfelől pedig esetjoga következetes abban a tekintetben, hogy „a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések önmagukban nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére” [3203/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [19]; 3200/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [27]]. Az indítványozó a Kúria ténybeli kérdésekre vonatkozó megállapításait kívánja felülbíráltatni, illetve az ezzel összefüggésben megállapított jogsértést újraértékelni, amelyre az Alkotmánybíróságnak nincs lehetősége.
- [19] Végezetül: szintén a rendes bíróságok feladat és hatáskörébe tartozik, hogy megállapítsák a jogvita jogalapját és az irányadó anyagi- és eljárásjogi szabályok mentén döntsenek az ügyben. Önmagában az, hogy az indítvá-

nyozó a bíróságoktól eltérő következtetést von le a jogvita ténybeli körülményeiből és eltérő jogi álláspontra helyezkedik annak tárgyát illetően nem ad alapot az alkotmányossági felülvizsgálatra. A bíróságok indokolási kötelezettségével összefüggésben pedig szükséges megjegyezni, hogy mind a Kúria, mind az első- és másodfokon eljáró bíróság részletezte, miért utasította el az indítványozó kérelmét. Azon indítványozói álláspont, amely szerint az indokolás nem elégséges, nem ad alapot a támadott bírósági döntések megsemmisítésére, mivel: „a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek [...] szubjektív elvárásait is kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása [...]. Az indokolási kötelezettség mindössze azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolásának az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie, és nem minden egyes részletre [...]” {18/2019. (VI. 12.) AB határozat, Indokolás [28]}. Jelen ügy tárgya a gyermekek jogellenes Magyarországra hozatala, illetve visszavitelük megtagadása volt. Az eljáró bíróságok indoklásukban bemutatták, miért volt a kérelmezett édesanya cselekménye jogellenes, illetve azt is, hogy milyen indokok mentén látták alkalmazhatónak a Hágai Egyezmény 13. cikk *b)* pontjában rögzített kivételszabályt. Az indokolási kötelezettség mélységének vitatása ugyanakkor nem veti fel a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét.

[20] Összességében tehát megállapítható, hogy az indítványozó az ügy ténybeli körülményeiből levonható jogi következtetések megváltoztatását, a bizonyítékok újraértékelését és a bíróságok által megvalósított – a Kúria által elismert, de az ügy érdemére kihatással nem bíró – jogszabálysértés orvoslását, vagyis a Kúria jogi álláspontjának felülbírálatát kérte az Alkotmánybíróságtól. Mindezek azonban nem vetik fel az alkotmányossági vizsgálat szükségességét, ugyanis „az Alkotmánybíróság „hatásköre nem terjed ki annak vizsgálatára, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás és az abból levont következtetés megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat.” {26/2019. (VII. 23.) AB határozat, Indokolás [20]} Ezen felül az Alkotmánybíróság hatáskörei nem teremtenek jogalapot arra, hogy „minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. [...] [A] tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3208/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [33]} Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben előterjesztett kérelme alapján nem merül fel sem a bírói döntés érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye, sem pedig alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés.

[21] 3. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Abtv. 27. § *a)* pontja és a 29. §-a, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. október 22.

Dr. Balsai István s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/296/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3291/2019. (XI. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság – a Kúria Kfv.VI.38.346/2018/2. számú végzésével összefüggésben – a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 118. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője, dr. Szegedi Zsolt ügyvéd útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mivel álláspontja szerint a támadott jogszabályi rendelkezés sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, XV. cikk (1) bekezdését; valamint XXVIII. cikk (7) bekezdését.
- [3] 1.1. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Tiszavasvári Járási Hivatal SZ-11/112/03529-12/2018. számú határozatával az indítványozó unokáját ideiglenes hatállyal nevelőszülőnél helyezte el és elutasította az indítványozó azon kérelmét, hogy a gyermek gyámjával őt rendelje ki. A határozat ellen az indítványozó fellebbezett, ami folytán a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal mint másodfokú gyámhatóság SZ-112/01228-6/2018. számú határozatával a fellebbezést elutasította, az indítványozó unokájának ideiglenes hatályú elhelyezését, vagyis családból való kiemelését fenntartotta.
- [4] 1.2. A másodfokú közigazgatási határozattal szemben az indítványozó keresetet nyújtott be a Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságon, amelyben kérte a határozat megváltoztatását és a gyermek ideiglenes hatályú elhelyezésének megszüntetését, a gyermeknek az indítványozó háztartásába, családjába való elhelyezését. Másodlagosan kérte, hogy a bíróság helyezze hatályon kívül a határozatot és kötelezze új eljárásra az alperest. A Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 11.K.27.768/2018/13. számú ítéletével az indítványozó keresetét elutasította.
- [5] 1.3. Az indítványozó a jogerős bírósági döntés felülvizsgálatát kérte a Kúriától. Az indítványozó felülvizsgálati kérelmét a Kúria Kfv.VI.38.346/2018/2. számú végzésével visszautasította, arra hivatkozva, hogy nem jelölt meg a Kp. 118. § (1) bekezdésében foglalt befogadási okot. A Kúria rögzítette, hogy a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél kötelessége, hogy egyrészt megjelölje azon okot vagy okokat, amelyek alapján a jogorvoslati kérelem befogadható, másrészt azon körülmények feltárása is, amelyek az általa megjelölt befogadási ok alátámasztására szolgálnak. A Kúria a jogerős ítélettel kapcsolatosan megjelölt jogszabálysértéseket is kizárólag a megjelölt befogadási okkal összefüggésben vizsgálhatja, ezért a befogadási ok, valamint a jogszabálysértések megjelölésének kötelezettsége egymástól nem választható el. Amennyiben a fél ezen kötelezettségei közül valamelyiknek nem tesz eleget, úgy a felülvizsgálati kérelem befogadhatóságának érdemi elbírálására sem kerülhet sor. Ugyanakkor a Kúria a befogadhatóság körében kizárólag a fél által megjelölt okból vizsgálódhat.
- [6] 2. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő alkotmányjogi panaszát, amelyben az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján a Kp. 118. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [7] 2.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában – a támadott jogszabályi rendelkezés vonatkozásában – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, XV. cikk (1) bekezdésének; valamint XXVIII. cikk (7) bekezdésének

a sérelmét állította. Az indítványozó álláspontja szerint „a támadott jogszabályi rendelkezés a felülvizsgálati eljárás szubjektív jogvédelmi [jogorvoslati] funkcióját alárendeli, alágyúri a Kúria objektív jogvédelmi rendeltetésű feladatainak”. A támadott szabályozás folytán nem volt lehetősége pusztán az ügy érdemére kiható jogszabálysértésre hivatkozással elérni a felülvizsgálati kérelme érdemi elbírálását, holott a jogorvoslati intézmény alkotmányjogi jellegéből ez következne, ezért a támadott szabályozás álláspontja szerint sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében garantált jogorvoslathoz való jogát.

- [8] Az indítványozó értékelése szerint szoros összefüggés van az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogbiztonság követelménye és a jogorvoslathoz való jog érvényesülése között így a támadott rendelkezést „nemcsak önmagában az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglaltakra, hanem a B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogbiztonság követelményével összefüggésben is vizsgálni szükséges”.
- [9] Az indítványozó – a rendkívüli jogorvoslat funkciójából kiindulva – a törvény előtti egyenlőség [Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdés] sérelmét abban látja, hogy a támadott jogszabályi rendelkezés önkényesen tesz különbséget a jogorvoslati kérelem befogadhatósága tekintetében az egyes kérelmezők (felperesek, vagy alperesek) között, attól függően, hogy az ügyükben felmerülő jogkérdés milyen súlyú, milyen társadalmi jelentőségű, vagy felvet-e a joggyakorlat egységessége szempontjából, esetleg az európai uniós jog értelmezése szempontjából jelentős jogkérdéseket, illetve az ügyükben hozott döntés a Kúria közzétett ítélezési gyakorlatától eltérő ítéleti rendelkezést tartalmaz-e.
- [10] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. a 26. § (1) bekezdése szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.
- [11] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására – az Abtv. 26. § (1) bekezdésére hivatkozással – a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. Az Abtv. 53. § (2) bekezdése értelmében pedig az alkotmányjogi panasz iránti indítványt – a 26. § (2) bekezdése szerinti eset kivételével – az ügyben első fokon eljáró bíróságnál kell az Alkotmánybírósághoz címezve benyújtani.
- [12] Az indítványozó jogi képviselője a Kúria Kfv.VI.38.346/2018/2. számú, az eljárást befejező végzését 2019. február 7-én vette át, míg az alkotmányjogi panaszt 2019. április 3-án – határidőben – elektronikus úton nyújtotta be az ügyben első fokon eljáró Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz.
- [13] Az indítványozó a bírósági eljárásban félként vett részt és a jogorvoslati lehetőségét kimerítette. Beadványában megjelölte az alaptörvény-ellenesnek tartott jogszabályi rendelkezést és kérte annak megsemmisítését, megjelölte továbbá azt a bírói döntést is, amelyben a Kúria a támadott jogszabályi rendelkezést álláspontja szerint alkalmazta, valamint az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit.
- [14] 3.2. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy következetes gyakorlata alapján az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján olyan jogszabályi rendelkezés felülvizsgálata kérhető, amelyet a bíróság a határozat meghozatala során alkalmazott. A kúriai végzés meghozatala során a Kúria az indítványozó által támadott jogszabályi rendelkezést [Kp. 118. § (1) bekezdés] érdemben nem alkalmazta, csupán megjelölte azt, mivel az indítványozó felülvizsgálati kérelmét azon az alapon utasította vissza, hogy az indítványozó nem jelölt meg a támadott szabályozás szerinti befogadási okot. A támadott Kp. 118. § (1) bekezdése szerinti szabályozásban szereplő befogadási törvényi feltételek tartalmi befogadási feltételek, amelyek csak a formailag megfelelő felülvizsgálati kérelem tartalmi befogadási vizsgálata körében kerülhetnek alkalmazásra. A felülvizsgálati kérelem visszautasítása tehát nem azonos a befogadási döntéssel. Ha a felülvizsgálati kérelem hiányos és ezért nem jut el a tartalmi befogadási vizsgálat fázisába, akkor a támadott szabályozásban szereplő tartalmi befogadási feltételek alkalmazására nem is kerülhet sor.
- [15] 4. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem fogadható be, mivel a Kúria mint eljáró bíróság az indítványozó által támadott jogszabályi rendelkezést érdemben nem alkalmazta. Fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Abtv. szerinti további befogadási feltételek meglétét nem vizsgálta.

[16] Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének *h*) pontja alapján – figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is – visszautasította.

Budapest, 2019. október 22.

Dr. Balsai István s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/670/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3292/2019. (XI. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 44.Pf.635.063/2018/5. sorszámú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] Az indítványozó jogi képviselője (dr. Herman Edit) útján a Fővárosi Törvényszék 44.Pf.635.063/2018/5. számú ítéletével szemben a Pesti Központi Kerületi Bíróság útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságnál.
- [2] 1. Az indítványozó az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján azért nyújtott be alkotmányjogi panaszt, mert álláspontja szerint a Fővárosi Törvényszék 44.Pf.635.063/2018/5. számú ítélete, valamint ebben az ítéletben felülvizsgált Pesti Központi Kerületi Bíróság 4.P.51.189/2016/63. számú ítélete sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében garantált tisztességes eljáráshoz fűződő jog követelményeit, valamint ugyanezen cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz fűződő jogot. Az indítványozó ilyen alaptörvényi hivatkozások alapján kezdeményezi a kifogásolt bírói döntések alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítványozó ezen kívül kezdeményezi, hogy az Alkotmánybíróság hívja fel az első fokon eljáró bíróságot az alkotmányjogi panaszban támadott bírósági határozat végrehajtásának felfüggesztésére.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz benyújtására okot adó, használati díj megállapítása érdekében indított polgári perben az indítványozó alperesként szerepel. A perben első fokon eljáró kerületi bíróság által megállapított, majd a törvényszék által helytállónak ítélt tényállás rövid lényege szerint az indítványozóval szemben – és így a perben felperesként szereplő – lánya terjesztett elő keresetet lakás használati díjának megtérítése iránt. A szóban forgó ingatlanban az indítványozó ajándékozása folytán az akkor még kiskorú felperes szerzett 2/4 arányú tulajdoni hányadot, majd a kereseti kérelemben nevesített időszak során az ingatlan a felperes és egy perben nem álló személy tulajdonában állt, de egy részét ténylegesen továbbra is az indítványozó használta. Időközben a bíróság az indítványozó kérelme alapján ajándék visszakövetelése miatt indított perben elrendelte az indítványozó 250/1000 arányú tulajdoni hányadának bejegyzését. A kerületi bíróság értékelése szerint a perben nevesített időszak vonatkozásában az indítványozó szívésségi lakáshasználata a használati díj megfizetésére vonatkozó felperesi felszólítással megszűnt, és a felperes ettől az időponttól kezdődően érvényesítheti a használati díj követelését az indítványozó tényleges használatában lévő tulajdonrész tekintetében. A kerületi bíróság vizsgálta az indítványozó szülőtartás jogára alapított beszámítási kifogását is. E körben az eljáró bíróság egyfelől megállapította, hogy az indítványozó nem bizonyította a tartás megállapításához szükség rászorultságát, valamint annak mértékét, másfelől pedig rögzítette, hogy a felperes kiskorú gyermekéről gondoskodik, így jogszabály erejénél fogva tartásra kötelezett, és szülője eltartásának a saját megélhetésének sérelme nélkül már nem tud eleget tenni. Ezekre figyelemmel a bíróság elutasította az indítványozó beszámítási kifogását. Mindezek alapján a kerületi bíróság a felperes kereseti kérelmét részben alaposnak találta, és az indítványozót használati díj megfizetésére kötelezte (erről lásd: Pesti Központi Kerületi Bíróság 4.P.51.189/2016/63. számú ítéletnek 3–7. oldalait).
- [4] Az indítványozó a kerületi bíróság döntését a Fővárosi Törvényszék előtt fellebbezéssel támadta, amelyben legnagyobb mértékben rászorultságára, valamint arra hivatkozott, hogy az ajándék visszakövetelése miatt folyamatban volt korábbi peres eljárásban meghozott ítélet nincsen összhangban az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárásban meghozott döntésekkel. A törvényszék az indítványozói fellebbezést részben alaposnak találva az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és az indítványozó által a felperesnek fizetendő használati díj

összegét leszállította. Ítéleti indokolása értelmében az elsőfokú bíróság ugyan helyesen állapította meg a használati díj számítása szempontjából a lakáshasználat releváns alapterületét, de téves volt a felperes tulajdonjogának az ajándék visszakövetelése tárgyában meghozott bírósági döntés időpontjától egészen az ingatlan-nyilvántartási bejegyzésig történő figyelembe vétele. A törvényszék ilyen megfontolások alapján csökkentette a használati díj összegét (erről lásd: Fővárosi Törvényszék 44.Pf.635.063/2018/5. számú ítéletének 5. oldalát).

- [5] 1.2. Az indítványozó ezt követően terjesztett elő alkotmányjogi panaszt, amelyben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében elismert tisztességes eljáráshoz fűződő jog sérelmére, valamint az Alaptörvény ugyanezen cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz fűződő jog megsértésére hivatkozik. Az indítványozó az Alaptörvény hivatkozott cikkében biztosított alapvető jogokat elsősorban azért hívja fel, mert álláspontja szerint az eljáró bíróságok nem vizsgálták meg, és nem is értékelték, hogy a felperes a ház felső szintjében bútorokat tárolt, vagyis ténylegesen használta. Az indítványozói álláspont szerint ennek megfelelően a felperest is terheli az állagmegóvás, valamint a közüzemi díjak megfizetésének kötelezettsége. Az indítványozó kifogásolja, hogy az eljáró bíróságok nem vették figyelembe az erre irányuló előadást. Az indítványozó emellett a tisztességes eljárásban rejlő indokolási kötelezettséggel összefüggésben hivatkozott az Alaptörvény XVI. cikk (4) bekezdésében foglalt azon alkotmányjogi előírás megsértése is, amelynek értelmében a nagykorú gyermekek kötelesek rászoruló szüleikről gondoskodni. Az indítványozói érvelés szerint a szülő tartását megalapozó részükben hiányosak és alaptörvény-ellenességi aggályt vetnek fel a bírósági döntések indokolásai. Az indítványozó ezen kívül sérelmezi a polgári peres eljárás elhúzódását, mert ez sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz fűződő jog részeként elismert észszerű határidőn belüli elbírálás követelményét. Az indítványozó végül kifogásolta, hogy a bíróság azon időszak tekintetében is használati díj fizetésére kötelezte, amelynek során az ajándék visszakövetelése iránt indított per folyt.
- [6] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenképp azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [7] 3. Az Abtv. 29. §-a az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeként határozza meg, hogy az indítvány bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a befogadhatóság e feltételei vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság minden esetben külön-külön vizsgálja {elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [8] Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság e törvényi feltételével összefüggésben elsőként arra emlékeztet, hogy az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelt-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; legutóbb megerősítette: 3198/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [10]}.
- [9] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseiben elismert tisztességes eljárás és jogorvoslathoz fűződő jog követelményrendszerének sérelmére elsődlegesen az eljáró bíróságok bizonyítékértékelésével, illetve a tényállás megállapításával összefüggésben hivatkozik. Az indítványozó a bizonyítékértékeléssel összefüggésben állítja, hogy a kifogásolt bírói döntések indokolásai hiányosak. Az e körben előadott indítványozói kifogások értelmében az eljáró bíróságok nem vették figyelembe, hogy a felperes a szóban forgó ingatlan felső szintjén bútorokat tárolt, nem vizsgálták meg kellő körültekintéssel az indítványozó tartásra való jogosultságát megalapozó rászorultságát, valamint ezzel összefüggésben a használati díj megállapításának mértékét. Az Alkotmánybíróság előbbieken felidézett következetes álláspontja értelmében ugyanakkor az ítélező bíróság bizonyítékértékelési és jogértelmezési szabadságához tartozik, hogy a bizonyítékokat meggyőződése szerint mérlegelje és ezzel együtt jogági minősítésüket illetően szabadon alakíthassa ki jogi álláspontját, valamint

ennek megfelelően saját maga dönthessen a tényállás megállapításáról. Az eljáró bíróság által elfogadott jogértelmezés és a bizonyítékok mérlegelésének ilyen felülvizsgálatától pedig az Alkotmánybíróság mindaddig tartózkodik, amíg a jogértelmezés pontosan körülírt, Alaptörvényben védelmezett jogot nem sért {lásd például: 3027/2017. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [15]}. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azonban pontosan körülírt alaptörvény-ellenességre nem hivatkozik, ehelyett az Alkotmánybíróság megítélése szerint a panasz valójában a bírói döntés ismételt felülbírálatára irányul, amikor az egyes bizonyítékoknak tulajdonított bizonyító erőt, illetve a bizonyítékok mérlegelésének okszerűségét vonja kétségbe. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint ezért az eljáró bíróságok ítéleti indokolásával összefüggésben állított hiányosságok jelen ügyben alaptörvény-ellenességi kételyeket nem vetnek fel.

- [10] Az indítványozó ezen kívül a tisztességes eljárás jogára hivatkozva kifogásolta, hogy a peres eljárás nem felel meg az időszerűség követelményének, sérti ügyének észszerű időn belüli elbírálásához fűződő alapvető jogát. A peres eljárások időszerű elbírálásával összefüggésben az Alkotmánybíróság korábbi döntésében elvi jelleggel mondta ki, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének hatálya alá tartozó jogviták észszerű időn belüli elbírálása alapjog. Ugyanakkor az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló, és 2016-ban indult peres eljárás körülményeit figyelembe véve az Alkotmánybíróság megítélése szerint ez az indítványozói kifogás sem veti fel az alaptörvény-ellenesség kételyét, illetve nem befolyásolta érdemben a bírói döntést.
- [11] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján úgy ítéli meg, hogy az alkotmányjogi panaszban a tisztességes eljárás követelményeinek jogorvoslathoz fűződő joga sérelmeként előadott kifogásai nem vetnek fel olyan alaptörvény-ellenességi kételyeket, amelyek érdemben befolyásolhatták a támadott bírói döntést. Az Alkotmánybíróság emellett az alkotmányjogi panaszban felvetett kérdéseket a jelen ügyben nem értékelte olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésekként sem, amely érdemi alkotmánybírói eljárásra okot adhatna {elsőként lásd: 3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3], legutóbb megerősítette: 3186/2018. (VI. 8.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [12] 4. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként így arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételnek. Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében előírtakra is, visszautasította. Mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt visszautasította, így okafogyottá vált az indítványozó abbéli kezdeményezése, hogy az Alkotmánybíróság hívja fel az első fokon eljáró bíróságot a panaszban támadott bírósági határozat végrehajtásának felfüggesztésére {elsőként lásd: 3097/2015. (V. 19.) AB végzés, Indokolás [21]; majd legutóbbról: 3198/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [13]}.

Budapest, 2019. október 22.

Dr. Balsai István s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírói ügyszám: IV/345/2019.

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtktára
layout: www.estercom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Papp Tibor ügyvezető
HU ISSN 2062–9273